

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Gdzie i jak>Jak wnieść sprawę do sądu?

Jak wnieść sprawę do sądu?

Po ustaleniu, który sąd w którym państwie członkowskim jest właściwy do rozpoznania sprawy, jakie dalsze kroki podjąć?

Osoba, która chce wnieść sprawę do sądu, musi zdawać sobie sprawę, że istnieją określone krajowe przepisy procesowe, do których należy się zastosować. Są one różne w zależności od trybu, w jakim dana sprawa jest kierowana do sądu, ale ich zasadniczym celem jest ułatwienie przedstawienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych w wystarczająco jasny i wyczerpujący sposób, tak by umożliwić sądowi ocenę dopuszczalności i istoty sprawy.

Tryb wnoszenia sprawy do sądu jest różny w zależności od państwa członkowskiego. Istnieją również różnice wewnątrz państw członkowskich, ze względu na charakter i okoliczności pozwu oraz rodzaj sądu. Wniesienie niektórych rodzajów spraw do niektórych sądów może wymagać wypełnienia formularza lub skompletowania akt sprawy. W niektórych przypadkach można wnieść pozew ustnie.

Powyższe różnice wynikają z tego, że bardzo zróżnicowane są również same spory kierowane do sądów: już ze swej natury spory mogą być mniej lub bardziej trudne do rozstrzygnięcia. Bardzo ważne jest upewnienie się, że niczego nie brakuje, by ułatwić pracę sędziemu, dać drugiej stronie możliwość odpowiedniej obrony i zapewnić sprawny przebieg całego postępowania.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Jeżeli spór toczy się w sprawie, w której nie wszystkie okoliczności faktyczne dotyczą tego samego kraju, należy sprawdzić, [które prawo zostanie zastosowane](#) przez sąd w toku orzekania.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Belgia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Wskazane byłoby częstsze korzystanie z systemu alternatywnych metod rozwiązywania sporów (zob. właściwy arkusz informacyjny).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy na wniesienie sprawy do sądu zależą od rodzaju sprawy. Odpowiedzi na pytania dotyczące obowiązujących terminów może udzielić adwokat lub wydział odpowiedzialny za udzielanie obywatelom informacji na temat dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. informacje umieszczone w części „Jurysdykcja”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. informacje umieszczone w części „Jurysdykcja – Belgia”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. informacje umieszczone w części „Jurysdykcja – Belgia”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Zasadniczo zgodnie z art. 728 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego strony mogą działać przed sądem osobiście lub być reprezentowane przez adwokata. Z wyjątkiem postępowania przed Sądem Kasacyjnym (art. 478 i 1080 kodeksu postępowania sądowego) strony mogą zatem działać przed sądem powszechnym osobiście i samodzielnie wnieść swój pozew oraz występować we własnej obronie. Sąd może jednak pozbawić stronę takiej możliwości, jeżeli uzna, że strona z racji wzburzenia lub braku doświadczenia nie jest w stanie prowadzić swojej sprawy we właściwy ani całościowy sposób (art. 758 kodeksu postępowania sądowego).

Strony, które nie zdecydują się wszcząć postępowania przed sądem osobiście, mogą skorzystać z usług adwokata.

Osoby prawne, takie jak spółki handlowe, mogą występować tylko osobiście (tj. za pośrednictwem organu uprawnionego do ich reprezentowania) lub mogą być reprezentowane przez adwokata. Osoby prawne nie mogą skorzystać z wyłączeń przewidzianych w art. 728 ust. 2 kodeksu postępowania sądowego. Przepis ten został wyjaśniony w bardziej szczegółowy sposób poniżej.

Zgodnie z kodeksem postępowania sądowego prawo reprezentowania stron przed sądem przysługuje zasadniczo wyłącznie adwokatom. Zgodnie z przepisami art. 440 kodeksu postępowania sądowego do uprawnień adwokata w sprawach, w których obowiązuje przymus adwokacki, należą: prawo do występowania przed sądem, wygłaszania mów oraz reprezentowania osób trzecich. Członkowie Izby Adwokackiej są również jedynymi osobami uprawnionymi do podpisywania pism procesowych (*requêtes unilatérales*), chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej (art. 1026 pkt 5 kodeksu postępowania sądowego).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w postępowaniu przed Sądem Kasacyjnym strona musi być reprezentowana przez adwokata posiadającego tytuł adwokata Sądu Kasacyjnego (Advocaat bij het Hof van Cassatie/Avocat à la Cour de cassation). Wymóg ten nie ma zastosowania do powoda cywilnego w postępowaniu karnym (art. 478 kodeksu postępowania sądowego).

W obowiązujących przepisach przewidziano jednak szereg wyłączeń od zasady ustanowionej w art. 728 kodeksu postępowania sądowego, zgodnie z którą strony są zobowiązane do osobistego stawienia na rozprawie lub do skorzystania z usług adwokata w momencie wszczęcia postępowania i w późniejszym okresie (art. 728 ust. 1 i 2 kodeksu postępowania sądowego).

Prawo do reprezentowania strony w postępowaniu obejmuje również prawo do wszczęcia postępowania.

W przypadku postępowania przed sędzią pokoju, sądem gospodarczym i sądem pracy strony mogą być reprezentowane nie tylko przez adwokata, ale również przez swojego małżonka lub krewnego bądź powinowatego, który został umocowany na podstawie pisemnego pełnomocnictwa, które zostało zatwierdzone przez sąd (art. 728 ust. 2 kodeksu postępowania sądowego).

W przypadku sądów pracy (art. 728 ust. 3 kodeksu postępowania sądowego):

pracownik (fizyczny lub umysłowy) jest reprezentowany przez przedstawiciela organizacji reprezentującej pracowników (przedstawiciela związku zawodowego), który został umocowany na podstawie pisemnego pełnomocnictwa. Przedstawiciel związku zawodowego może podejmować wszelkie czynności objęte udzielonym mu pełnomocnictwem w imieniu pracownika, może występować w sądzie i odbierać wszelkie powiadomienia dotyczące postępowania i kwestii związanych z rozstrzygnięciem sporu;

osoby samozatrudnione mogą być również reprezentowane przez przedstawiciela organizacji reprezentującej osoby samozatrudnione w sporach dotyczących praw i obowiązków takich osób lub w sporach dotyczących praw i obowiązków osób niepełnosprawnych;

w sporach dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 7 sierpnia 1974 r. ustanawiającej prawo do minimalnych środków na utrzymanie oraz w sporach dotyczących stosowania przepisów ustawy organicznej z dnia 8 lipca 1976 r. o publicznych ośrodkach opieki społecznej (*openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMV) zainteresowana strona może również skorzystać z pomocy lub być reprezentowana przez przedstawiciela organizacji społecznej reprezentującego interesy osób, o których mowa w tych przepisach.

Poza przywołanymi wyłączeniami istnieje szereg wyłączeń ustawowych w sprawach dotyczących sprawowania pieczy nad dziećmi oraz uprowadzenia dziecka.

Ściślej rzecz biorąc, dotyczy to spraw wniesionych w oparciu o:

postanowienia Konwencji haskiej z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę obejmujące kwestie związane z powrotem dziecka, przestrzeganiem prawa do opieki nad dzieckiem lub prawa rodzica do utrzymywania kontaktów z dzieckiem lub kwestie związane z wykonywaniem prawa rodziców do kontaktów z dzieckiem przyznanego w innym państwie; oraz

postanowienia Europejskiej konwencji z dnia 20 maja 1980 r. o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem.

W takich przypadkach powód może być reprezentowany przez prokuraturę (art. 1322d kodeksu postępowania sądowego), jeżeli wystąpił z odpowiednim wnioskiem do organu administracji centralnej.

Przebieg procedury służącej ustaleniu, czy dana osoba jest uprawniona do wszczęcia postępowania samodzielnie, czy też musi skorzystać z pomocy adwokata, został pokrótce opisany powyżej. Należy również dokonać rozróżnienia ze względu na sposób, w jaki można wszcząć postępowanie w danej sprawie.

W prawie belgijskim zapewniono możliwość wniesienia sprawy do sądu na różne sposoby. Postępowanie można wszcząć za pośrednictwem wezwania do stawiennictwa przed sądem (*citation*), dobrowolnego stawiennictwa, pisma procesowego składanego zgodnie z zasadą *inter partes* (*requête contradictoire*) lub pisma procesowego zwanego *requête unilatérale* (por. poniżej). Powództwo można wnieść, składając pozew, tj. podejmując czynność prawną w celu ochrony swoich praw. Odbywa się to zazwyczaj w drodze doręczenia wezwania przez komornika sądowego.

Co do zasady powództwo wszczyna się poprzez doręczenie zawiadomienia przez komornika sądowego, w którym wzywa się zainteresowaną stronę do stawienia się przed sądem (art. 700 kodeksu postępowania sądowego). Ta ogólna zasada nie ma zastosowania w przypadku dobrowolnego stawiennictwa, pisma procesowego składanego zgodnie z zasadą *inter partes* i pisma procesowego zwanego *requête unilatérale*.

Poniższe tabele zawierają informacje na temat tego, kto wszczyna postępowanie i czy istnieje przymus adwokacki w zależności od sposobu wszczęcia postępowania.

Osoba wszczynająca postępowanie w zależności od sposobu wszczęcia postępowania:

Tryb wszczęcia postępowania

Osoba wszczynająca postępowanie

Wezwanie do stawiennictwa przed sądem (art. 727–730 włącznie kodeksu postępowania sądowego)

Powód (lub jego adwokat) zwraca się do komornika sądowego o doręczenie wezwania do stawienia się przed sądem.

Dobrowolne stawiennictwo (art. 706 kodeksu postępowania sądowego)

Strony sporu (lub ich adwokaci) stawiają się przed sądem.

Pismo procesowe składane zgodnie z zasadą *inter partes* (art. 1034a–1034e kodeksu postępowania sądowego)

Powód (lub jego adwokat) samodzielnie wnosi pozew.

Pismo zwane *requête unilatérale* (art. 1025–1034 włącznie kodeksu postępowania sądowego)

Powód (lub jego adwokat).

Istnienie przymusu adwokackiego w zależności od sposobu wszczęcia postępowania:

Tryb wszczęcia postępowania

Przymus adwokacki

Wezwanie do stawiennictwa przed sądem

Zastępstwo procesowe możliwe, ale nie obowiązkowe.

Dobrowolne stawiennictwo

Pisemny wniosek o wydanie oświadczenia przez stronę przeciwną

Pismo zwane *requête unilatérale*

Konieczność podpisania pisma procesowego przez adwokata [1]: o ile odpowiednie przepisy wyraźnie nie stanowią inaczej, pismo to może zostać wniesione wyłącznie przez adwokata (art. 1027 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego)

Treść pisma procesowego w zależności od sposobu wszczęcia postępowania:

Najczęściej powództwo wytacza się przez przekazanie wezwania do stawiennictwa przed sądem: nie ustanowiono żadnych ograniczeń dotyczących przedmiotu powództwa.

Pismo procesowe składane zgodnie z zasadą *inter partes* (art. 1034a–1034e włącznie kodeksu postępowania sądowego) można złożyć w niektórych przypadkach przewidzianych w ustawie. Najważniejsze przepisy dotyczące wszczęcia postępowania w drodze wniesienia pisma procesowego zgodnie z zasadą *inter partes* zostały zawarte w art. 704, art. 813, art. 1056 pkt 2, art. 1193a, art. 1320, art. 1344a, art. 1371a i art. 1454 akapit drugi kodeksu postępowania sądowego oraz art. 228, 331, 331a, 340f, 487b kodeksu cywilnego (*Burgerlijk Wetboek*).

Przepisy te dotyczą w szczególności:

dobrowolnej interwencji;

określonych transakcji sprzedaży nieruchomości;

świadczeń alimentacyjnych (powództw o przyznanie, podwyższenie lub obniżenie alimentów lub o zniesienie obowiązku alimentacyjnego);

postępowań dotyczących umów najmu/dzierżawy;

rezerwy budżetowej na zajęcia.

Powództwa wytacza się w drodze wniesienia pisma procesowego do sekretarza sądu lub przesyłanego listem poleconym do sekretariatu sądu. Sekretarz sądu wzywa strony do stawienia się przed sądem w dniu wyznaczonym przez sędziego rozpoznającego daną sprawę.

Pismo zwane *requête unilatérale* (art. 1025–1034 włącznie kodeksu postępowania sądowego) może zostać wniesione wyłącznie w przypadkach wyraźnie wskazanych w obowiązujących przepisach, w szczególności w art. 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186–1189 włącznie, 1192 i 1195 kodeksu postępowania sądowego. Pismo to wnosi się również w przypadku braku możliwości wszczęcia postępowania kontradiktoryjnego z uwagi na brak strony przeciwnej.

Dlatego pismo to wnosi się głównie w ramach postępowania jednostronnego, na przykład w sprawach, w których występuje bezwzględna konieczność. Pismo zwane *requête unilatérale* musi zostać podpisane przez adwokata, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej – w przeciwnym wypadku zostanie ono uznane za nieważne.

W związku z powyższym w celu wytoczenia powództwa poprzez złożenie tego pisma procesowego wymagane jest zastępstwo procesowe.

Jeżeli przedmiot sporu wchodzi w zakres właściwości jednego z poniższych sądów, strony mogą skorzystać z dobrowolnego stawiennictwa i mogą dobrowolnie stawić się przed następującymi sądami:

sądem pierwszej instancji;

sądem pracy;

sądem gospodarczym;

sędzią pokoju; lub

sądem policyjnym w przypadku roszczeń cywilnoprawnych.

W przypadku dobrowolnego stawiennictwa strony wnoszące o wydanie orzeczenia w sprawie podpisują oświadczenie zamieszczone u dołu protokołu sporządzonego przez sąd.

Ten tryb postępowania, który jest mniej kosztowny i czasochłonny, można stosować w odniesieniu do wszystkich sporów wnoszonych do rozpoznania przez właściwy sąd.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Każdy, kto chce wnieść powództwo do sądu, musi skontaktować się z biurem podawczym lub sekretariatem tego sądu.

Jeżeli pismo wszczynające postępowanie to wezwanie do stawiennictwa przed sądem, komornik sądowy dopilnuje, aby wezwanie zostało doręczone, a następnie zwróci się do sekretariatu sądu o wpisanie sprawy na wokandę, okazując oryginał lub, w stosownych przypadkach, kopię doręzonego wezwania (art. 718 kodeksu postępowania sądowego). Sekretariat sądu prowadzi rejestr (wokandę) wszystkich spraw. Wniesienie sprawy na wokandę uznaje się za ważne wyłącznie w przypadku, gdy nastąpi najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień wyznaczony na przeprowadzenie rozprawy, na którą strony wezwano, doręczając im wezwanie. Rejestr ogólny jest publicznie dostępny (art. 719 kodeksu postępowania sądowego). Pozwany może zatem sprawdzić, czy sprawa, w związku z którą został wezwany do stawienia się przed sądem, została wpisana do rejestru ogólnego.

W przypadku dobrowolnego stawiennictwa strony lub ich adwokaci mogą zwrócić się do sekretarza sądu o wniesienie sprawy na wokandę.

W przypadku pisma składanego zgodnie z zasadą *inter partes*: jest ono składane przez powoda lub jego adwokata do sekretariatu sądu w liczbie egzemplarzy odpowiadającej liczbie zainteresowanych stron lub przesyłane sekretarzowi sądowemu listem poleconym (art. 1034d kodeksu postępowania sądowego).

W przypadku pisma zwanego *requête unilatérale*: jest ono wysyłane w dwóch egzemplarzach przez adwokata do sądu, który został wskazany jako właściwy do wydania orzeczenia w danej sprawie. Pismo takie składa się również do sekretariatu sądu (art. 1027 kodeksu postępowania sądowego).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Jeżeli chodzi o kwestie językowe, należy wskazać przepisy ustawy z dnia 15 czerwca 1935 r. o językach używanych w sprawach sądowych (opublikowanej w *Moniteur belge/Belgisch Staatsblad* w dniu 22 czerwca 1935 r.). Ustawa ta reguluje kwestie związane z używaniem języków w postępowaniach przed belgijskimi sądami cywilnymi i gospodarczymi.

Zasadniczo język postępowania ustala się stosownie do położenia geograficznego właściwego sądu. Zgodnie z art. 42 ustawy w Belgii wyróżnia się trzy regiony językowe: francuski, niderlandzki i niemiecki. Istnieje również dwujęzyczna konurbacja brukselska (francusko-niderlandzka), którą, do celów stosowania przepisów przedmiotowej ustawy, dzieli się na następujące gminy: Anderlecht, Auderghem, Berchem-Sainte-Agathe, Bruksela, Etterbeek, Evere, Forest, Ganshoren, Ixelles, Jette, Koekelberg, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Uccle, Watermael-Boitsfort, Woluwé-Saint-Lambert oraz Woluwé-Saint-Pierre.

W niektórych okolicznościach dana sprawa może jednak zostać przekazana do rozpoznania sądowi, przed którym postępowanie przebiega w innym języku. Poza tym, po spełnieniu określonych warunków można wystąpić z wnioskiem o zmianę języka postępowania, co z reguły następuje na jego początku.

Treść powództwa: powództwo wytaczane za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem, pisma składanego zgodnie z zasadą *inter partes* lub pisma zwanego *requête unilatérale* musi zostać sporządzone na piśmie i musi spełniać określone wymagania przepisów postępowania. Po wniesieniu sprawy na wokandę ogólną sądu sekretarz sądu sporządza akta sprawy. Akta są przesyłane do sądu, przed który wytoczono powództwo; w przypadku wniesienia odwołania do sądu drugiej instancji lub postępowania przed Sądem Kasacyjnym akta przesyła się również do sekretariatu sądu wyższej instancji. Wniesienie powództwa faksem lub pocztą elektroniczną jest obecnie niemożliwe.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W ustawie nie przewidziano możliwości skorzystania z gotowych formularzy na potrzeby wszczęcia postępowania. Niektóre informacje należy jednak koniecznie zawrzeć w pozwie; w przypadku ich nieprzedstawienia pozew zostanie uznany za nieważny z mocy prawa.

Wezwanie do stawienia się przed sądem, wniosek składany zgodnie z zasadą *inter partes* oraz wniosek jednostronny muszą spełniać wymogi ustawowe przewidziane w kodeksie postępowania sądowego, w przeciwnym wypadku zostaną uznane za nieważne. Elementy, które należy zawrzeć w wymienionych powyżej pismach, to głównie dane osobowe stron postępowania, przedmiot roszczenia, oznaczenie właściwego sądu oraz termin rozprawy sądowej. Dlatego też wezwanie do stawienia się przed sądem musi zawierać m.in. następujące informacje (art. 43 i 702 kodeksu postępowania sądowego):

podpis komornika sądowego;

imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania powoda;

imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania lub, w przypadku braku stałego miejsca zamieszkania, aktualny adres osoby, której należy doręczyć wezwanie do stawiennictwa przed sądem;

przedmiot powództwa i krótkie streszczenie argumentów;

oznaczenie sądu, do którego wnosi się powództwo;

dzień, miesiąc, rok i miejsce doręczenia wezwania do stawiennictwa przed sądem; oraz

szczegółowe informacje na temat miejsca, daty i terminu rozprawy sądowej.

Pismo procesowe wnoszone zgodnie z zasadą *inter partes* (art. 1034b kodeksu postępowania sądowego) musi zawierać następujące informacje:

dzień, miesiąc i rok;

imię i nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania powoda oraz, w stosownych przypadkach, tytuł i numer wpisu do rejestru gospodarczego lub handlowego; imię i nazwisko, miejsce zamieszkania oraz, w stosownych przypadkach, tytuł osoby, której należy doręczyć wezwanie do stawienia się przed sądem; przedmiot powództwa i krótkie streszczenie argumentów; oznaczenie sądu, do którego wnosi się powództwo; podpis powoda lub jego adwokata.

Pismo zwane *requête unilatérale* musi zawierać następujące informacje (art. 1026 kodeksu postępowania sądowego):

dzień, miesiąc i rok;

imię i nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania powoda oraz, w stosownych przypadkach, imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i tytuł jego pełnomocników procesowych;

przedmiot powództwa i krótkie streszczenie argumentów;

oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania powództwa;

podpis adwokata reprezentującego stronę, chyba że odpowiednio przepisy stanowią inaczej.

W przypadku dobrowolnego stawiennictwa przed sądem pierwszej instancji (przed sądem pierwszej instancji, sądem pracy, sądem gospodarczym, sędzią pokoju lub sądem policyjnym rozpoznającym roszczenia cywilnoprawne) sąd sporządza protokół zawierający oświadczenie stron, które zwróciły się o wydanie orzeczenia w danej sprawie. Strony następnie opatrują takie oświadczenie podpisem u dołu strony zgodnie z art. 706 kodeksu postępowania sądowego.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

W Belgii istnieje obowiązek uiszczenia opłat sądowych. Koszty związane z postępowaniem obejmują w szczególności opłatę skarbową, opłaty za dokonanie wpisu w rejestrze sądowym i opłaty rejestracyjne, koszty i opłaty związane z czynnościami prawnymi oraz opłaty za wydanie odpisu orzeczenia sądowego (art. 1018 kodeksu postępowania sądowego).

Po wszczęciu postępowania powód jest zobowiązany do uiszczenia opłaty rejestracyjnej. Opłaty za dokonanie wpisu w rejestrze sądowym obejmują opłatę za wniesienie sprawy na wokandę, opłatę za sporządzenie odpowiednich pism oraz opłatę za wydanie odpisu pism poświadczonych za zgodność z oryginałem. Zgodnie z art. 1017 kodeksu postępowania sądowego obowiązek pokrycia tych kosztów będzie co do zasady spoczywał na stronie przegrywającej wskazanej w orzeczeniu kończącym postępowanie w danej sprawie. Sąd może odroczyć wydanie postanowienia w sprawie kosztów. W takim przypadku koszty zostaną zasądzone, na wniosek dowolnej ze stron, przez sąd, który wydał wyrok w danej sprawie.

Honoraria adwokackie oraz powiązane z nimi opłaty nie są wliczane do kosztów sądowych. Wysokość takich honorariów jest przedmiotem uzgodnień między adwokatem a jego klientem. Dlatego też każda ze stron jest zobowiązana do pokrycia honorarium adwokata, z którego usług korzysta, oraz do uiszczenia powiązanych z honorariami opłat.

Strona przegrywająca może zostać zobowiązana do pokrycia przewidzianej w ustawie części kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez stronę przeciwną (art. 1018–1022 kodeksu postępowania sądowego). Koszty takie obejmują zryczałtowaną kwotę opłat i oraz honorarium adwokata strony wygrywającej. Kwota takiego honorarium oraz sposób jego obliczania i zasądzania zostały określone w dekreście królewskim z dnia 26 października 2007 r.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

(zob. informacje umieszczone w części „Pomoc prawna”)

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo uznaje się za faktycznie wniesione w momencie wpisania danej sprawy do rejestru ogólnego, nawet w przypadku dobrowolnego stawiennictwa. Powództwa wszczęte na podstawie pisma procesowego zwanego *requête* oraz postępowania w sprawie środków tymczasowych są wpisywane do rejestru spraw szczególnych i ta czynność stanowi o faktycznym wszczęciu postępowania.

Zainteresowane strony nie otrzymują żadnego potwierdzenia, ale mogą zapoznać się z rejestrem ogólnym, aby upewnić się, że dana sprawa została wniesiona na wokandę. Wniesienie sprawy na wokandę nakłada na dany sąd obowiązek wydania orzeczenia.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Jeżeli strona korzysta z usług zastępstwa procesowego, informacje na temat przebiegu postępowania są zasadniczo przekazywane za pośrednictwem adwokata strony. Informacji udziela również sekretariat sądu rozpoznającego daną sprawę. Wezwanie do stawiennictwa przed sądem również zawiera informacje na temat terminu rozprawy sądowej oraz sądu właściwego do rozpoznania danej sprawy.

Na pierwszym etapie udziela się szczegółowych informacji na temat posiedzenia wstępnego.

W przypadku wezwania do stawiennictwa przed sądem komornik sądowy informuje powoda o terminie posiedzenia wstępnego, które stanowi pierwszy etap postępowania.

W przypadku pisma procesowego wnoszonego zgodnie z zasadą *inter partes* lub dobrowolnego stawiennictwa odpowiednich informacji udziela stronom sekretarz.

W przypadku wniesienia pisma zwane *requête unilatérale* nie przeprowadza się rozprawy. Wnioskodawca może jednak zostać wezwany do stawienia się przed sądem przez sekretarza, jeżeli sędzia będzie chciał zadać mu jakiegokolwiek pytania.

Na drugim etapie przygotowuje się rozprawę główną. Każdej ze stron wyznacza się przewidziany w ustawie termin (art. 747 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego) na przedłożenie dokumentów i ustaleń (argumentów i twierdzeń na piśmie). W przypadku niedotrzymania tych terminów sąd może nałożyć sankcje przewidziane w art. 747 ust. 2 kodeksu postępowania sądowego.

Po przygotowaniu rozprawy głównej strony zwracają się o wyznaczenie jej terminu. Termin rozprawy wyznacza się stosownie do obciążenia sądu pracą oraz czasu, jaki można poświęcić na rozpoznanie sprawy. Z uwagi na kwestie proceduralne, jakie mogą pojawić się w niektórych przypadkach (wyceny, przesłuchanie stron i świadków itp.), ustalenie z wyprzedzeniem ogólnego czasu trwania postępowania może okazać się trudne. Wynika to z faktu, że postępowanie może zostać przerwane lub zawieszona, a nawet umorzona w przypadku wystąpienia problemów natury procesowej.

Po zakończeniu rozprawy wygłaszane są mowy końcowe i sąd przeprowadza naradę przed wydaniem wyroku. Zgodnie z przepisami art. 770 kodeksu postępowania sądowego sąd jest zasadniczo zobowiązany do wydania orzeczenia w terminie jednego miesiąca od daty przeprowadzenia narady.

Ostatnia aktualizacja: 12/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Bułgaria

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Można skorzystać również z alternatywnych metod rozwiązywania sporów (zob. sekcja „[Jurysdykcja](#)”).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy na wniesienie sprawy do sądu różnią się w zależności od okoliczności sprawy (zob. sekcja „[Terminy proceduralne](#)”). Aby uzyskać wyjaśnienia w kwestii obowiązujących terminów, należy zasięgnąć porady adwokata.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. sekcja „[Jurysdykcja](#)”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. sekcja „[Jurysdykcja – Bułgaria](#)”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. sekcja „[Jurysdykcja – Bułgaria](#)”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Powód może wytoczyć powództwo osobiście lub za pośrednictwem upoważnionego pełnomocnika. Do pozwu należy załączyć pełnomocnictwo upoważniające do działania w imieniu strony.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozwy należy składać w biurze podawczym lub sekretariacie sądu osobiście lub za pośrednictwem upoważnionego pełnomocnika. Pozwy przyjmują pracownicy sądu, zazwyczaj sekretarze sądowi, w godzinach pracy sądu. Pozwy można również przysłać pocztą na adres sekretariatu sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Pozwy należy wnosić do sądu w formie pisemnej i muszą one być sporządzone w języku bułgarskim. Pozwy można przysłać pocztą tradycyjną, nie można ich natomiast przysłać faksem ani pocztą elektroniczną. Kodeks postępowania cywilnego stanowi, że do wszystkich wnoszonych przez strony pism sporządzonych w językach obcych należy załączyć poświadczony przez strony tłumaczenia tych pism na język bułgarski.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Pozwy powinny mieć formę pisemną. Nie istnieją żadne specjalne formularze służące do tego celu poza zatwierdzonymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości szablonami nakazu zapłaty i pozwu o wydanie nakazu zapłaty oraz szablonami innych pism związanych z postępowaniem nakazowym na mocy kodeksu postępowania cywilnego. W kodeksie postępowania cywilnego przewidziano szereg minimalnych wymogów dotyczących pozwów, ale nie określono samej formy pozwu. Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego pozew musi zawierać: oznaczenie sądu; imię i nazwisko (lub nazwę) i adres powoda i pozwanego oraz, w stosownych przypadkach, ich pełnomocników lub przedstawicieli, numer identyfikacji osobistej (*единен граждански номер*) powoda oraz ewentualny numer faksu i telexu powoda; wartość przedmiotu sporu, jeżeli można ją oszacować, wskazanie okoliczności faktycznych uzasadniających wniesienie pozwu, oznaczenie przedmiotu sporu oraz podpis osoby, która wniosła pozew. W pozwie powód musi wskazać przedkładane przez siebie dowody oraz okoliczności faktyczne, których zamierza dowieść za ich pomocą, a także przedstawić wszystkie znajdujące się w jego posiadaniu dowody pisemne.

Pozew musi zostać podpisany przez powoda lub jego pełnomocnika. Jeżeli powództwo jest wytaczane przez pełnomocnika działającego w imieniu powoda, do pozwu należy załączyć pełnomocnictwo potwierdzające, że dany pełnomocnik jest uprawniony do wytoczenia powództwa. Jeżeli powód nie potrafi lub nie jest w stanie złożyć podpisu pod pozwem, pozew powinien zostać podpisany przez upoważnioną osobę wraz z adnotacją o przyczynach, dla których powód nie podpisał pozwu. Pozew wnosi się do sądu w liczbie egzemplarzy odpowiadającej liczbie pozwanych.

Do pozwu należy załączyć: pełnomocnictwo, jeżeli pozew jest składany za pośrednictwem przedstawiciela; dokument potwierdzający uiszczenie należności i opłat skarbowych; po jednym odpisie pozwu wraz z załącznikami dla każdego pozwanego.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Wytoczenie powództwa wiąże się z koniecznością uiszczenia opłat sądowych, których wysokość zależy od wartości przedmiotu sporu i kosztów postępowania. Jeżeli oszacowanie wartości przedmiotu sporu nie jest możliwe, wysokość opłat sądowych ustala sąd. Wartość przedmiotu sporu wskazuje powód. Wartość przedmiotu sporu oznacza się kwotą pieniężną.

Pozwany lub sąd działający z urzędu mogą zakwestionować wartość przedmiotu sporu najpóźniej na pierwszej rozprawie. Jeżeli kwota wskazana w pozwie wydaje się nierealistyczna, sąd samodzielnie określa wartość przedmiotu sporu. Wyróżnia się dwa rodzaje opłat sądowych: proste i proporcjonalne.

Wysokość opłat prostych ustala się na podstawie materialno-technicznych i administracyjnych kosztów postępowania. Wysokość opłat proporcjonalnych ustala się na podstawie wartości przedmiotu sporu. Opłaty pobiera się w momencie wniesienia wniosku o objęcie ochroną lub o zastosowanie środków ochrony prawnej i w momencie wydania pisma, za które pobiera się stosowne opłaty zgodnie z cennikiem zatwierdzonym przez Radę Ministrów.

Opłaty sądowe uiszcza się zazwyczaj po wniesieniu pozwu, dokonując przelewu bankowego na rachunek sądu. Każda ze stron musi z góry pokryć koszty czynności, o których dokonanie zwraca się do sądu. W zależności od okoliczności danej sprawy na wniosek obydwu stron lub z inicjatywy sądu wszystkie koszty pokrywają obydwie strony lub jedna ze stron.

Zwolnienie z kosztów i opłat sądowych przysługuje: powodom będącym pracownikami najemnymi i członkami spółdzielni w sprawach wynikających ze stosunku pracy; w sprawach o roszczenia alimentacyjne; w powództwach wytaczanych przez prokuratora; powodom w przypadku powództwa o naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem w związku z wyrokiem mającym przymiot powagi rzeczy osądzonej, a także kuratorom ustanowionym przez sąd dla strony, której miejsce pobytu jest nieznane.

Sąd nie zasądza kosztów i opłat sądowych od osób fizycznych, które w ocenie sądu nie dysponują wystarczającymi środkami utrzymania. Rozpatrując wnioski o zwolnienie z opłat i kosztów sądowych, sąd bierze pod uwagę: dochód danej osoby i członków jej rodziny, stan majątkowy poświadczony stosownym oświadczeniem, stan cywilny, stan zdrowia, status zatrudnienia, wiek oraz inne okoliczności. W takich przypadkach koszt postępowania pokrywa się ze środków przewidzianych na ten cel w budżecie sądu. Jeżeli dłużnik złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, nie pobiera się opłat sądowych. Opłaty takie pokrywa się z masy upadłości po dokonaniu jej podziału zgodnie z ustawą o handlu (Targovski zakon).

Jeżeli sąd uzna żądania pozwu w całości lub części, zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania w kwocie odpowiadającej proporcjonalnie zakresowi, w jakim żądania pozwu zostały uznane (obejmuje to opłaty sądowe, honoraria adwokackie, wydatki poniesione w związku z koniecznością stawienia się przed sądem oraz koszty przeprowadzenia dowodów). Jeżeli powód korzystał z nieodpłatnej pomocy prawnej, sąd nakazuje pozwanemu pokrycie kosztów w zakresie proporcjonalnym do wartości przedmiotu sporu określonej w pozwie. Jeżeli postępowanie zostanie umorzony, pozwany ma prawo do zwrotu poniesionych kosztów, a jeżeli sąd oddali powództwo, ma on prawo dochodzić poniesionych kosztów w wysokości proporcjonalnej do zakresu, w jakim powództwo zostało oddalone.

Honorarium adwokackie jest zwykle przedmiotem uzgodnień między klientem a adwokatem i wypłaca się je zazwyczaj po podpisaniu umowy o zastępstwo procesowe zgodnie z ustalonymi warunkami.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zob. sekcja „Pomoc prawna”.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Sąd rejestruje pozwy i inne pisma otrzymane pocztą oraz pisma doręczone osobiście w godzinach pracy sądu w rejestrze korespondencji przychodzącej w dniu ich wpłynięcia. Pozew uznaje się za oficjalnie wniesiony w dniu jego otrzymania przez sąd. Jeżeli pozew został wysłany pocztą lub został wniesiony do niewłaściwego sądu, uznaje się, że sąd otrzymał go w dniu jego nadania pocztą lub w dniu jego wpłynięcia do niewłaściwego sądu. Sąd bada pozew pod kątem formalnym. Jeżeli pozew zawiera braki lub jeżeli nie wszystkie wymagane dokumenty zostały załączone, sąd wzywa powoda do usunięcia braków formalnych pozwu w terminie jednego tygodnia oraz poucza go o tym, czy przysługuje mu pomoc prawna. Jeżeli powód nie podał swojego adresu, a sąd go nie zna, sąd wywiesza stosowne obwieszczenie w wyznaczonym miejscu w sądzie na okres jednego tygodnia. Jeżeli powód nie usunie braków formalnych w wyznaczonym terminie, sąd zwraca pozew wraz z towarzyszącymi mu załącznikami. Jeżeli adres miejsca zamieszkania powoda jest nieznanym, pozew przechowuje się w sekretariacie sądu, tak aby można było go udostępnić powodowi. Te same zasady mają zastosowanie w przypadku stwierdzenia braków formalnych w pozwie w toku postępowania. Pozew uznaje się za wniesiony w dniu wpłynięcia do sądu jego zmienionej wersji.

Jeżeli po zbadaniu sąd uzna pozew za niedopuszczalny, zwraca go powodowi. Fakt zwrócenia pozwu powodowi nie wyklucza możliwości jego ponownego wniesienia do sądu, ale w takiej sytuacji powództwo uznaje się za wytoczone w dniu ponownego wniesienia pozwu.

Organy sądowe nie przesyłają specjalnego pisma potwierdzającego prawidłowe wniesienie sprawy do sądu, przeprowadza się jednak określone czynności, które o tym świadczą. Po sporządzeniu pozwu w prawidłowy sposób i jego pomyślnym wniesieniu wraz ze wszystkimi wymaganymi dokumentami sąd doręcza odpis pozwu pozwanemu. Odpis pozwu zawiera również załączniki. Pozwany ma obowiązek wnieść odpowiedź na pozew w formie pisemnej w terminie jednego miesiąca oraz zostaje pouczone o tym, jakie informacje należy zawrzeć w odpowiedzi na pozew. Sąd poucza również pozwanego o skutkach niewniesienia odpowiedzi na pozew lub nieskorzystania z przysługujących mu praw, a także o dostępności pomocy prawnej, jeśli pozwany jest do niej uprawniony. Wniesiona przez pozwanego odpowiedź na pozew w formie pisemnej powinna zawierać: oznaczenie sądu i sygnaturę sprawy; imię i nazwisko (lub nazwę) i adres pozwanego oraz, w stosownych przypadkach, jego pełnomocnika lub przedstawiciela; stanowisko pozwanego w kwestii dopuszczalności pozwu i istoty sprawy; stanowisko pozwanego w kwestii okoliczności uzasadniających wniesienie pozwu; zarzuty wobec pozwu oraz okoliczności na ich poparcie; podpis osoby, która wniosła odpowiedź na pozew. W odpowiedzi na pozew pozwany musi wskazać przedkładane przez siebie dowody oraz okoliczności faktyczne, których zamierza dowieść za ich pomocą, a także przedstawić wszystkie znajdujące się w jego posiadaniu dowody pisemne. Do odpowiedzi na pozew należy załączyć: pełnomocnictwo, jeżeli odpowiedź na pozew jest składana za pośrednictwem pełnomocnika, oraz po jednym odpisie odpowiedzi na pozew wraz z załącznikami dla każdego powoda. Jeżeli w wyznaczonym terminie pozwany nie wnieśli odpowiedzi na pozew, nie przedstawi swojego stanowiska, nie podniesie zarzutów, nie zakwestionuje prawdziwości pisma wniesionego wraz z pozwem, nie skorzysta z przysługujących mu praw do wytoczenia powództwa wzajemnego, nie wytoczy powództwa incydentalnego ani nie zgłosi interwencji ubocznej, traci możliwość dokonania tych czynności w późniejszym terminie, chyba że uchybił terminowi z powodu wystąpienia określonych nieprzewidzianych okoliczności. Po sprawdzeniu prawidłowości i dopuszczalności wniesionego pozwu sąd podejmuje decyzję w sprawie trybu rozpoznawania sprawy oraz udziela odpowiedzi na wszystkie wnioski i sprzeciwy podniesione przez strony w związku z wszystkimi kwestiami przedprocesowymi oraz dopuszczalnością dowodów. Sąd może również nakazać przeprowadzenie mediacji lub wzięcie udziału w innym postępowaniu mającym na celu dobrowolne rozstrzygnięcie sporu.

Sąd wyznacza termin rozprawy, na którą wzywa strony. Sekretarz sądowy przesyła stronom wezwania do stawienia się przed sądem; stronom doręcza się również odpis postanowienia sądu.

W sprawach gospodarczych kodeks postępowania cywilnego przewiduje wzajemną wymianę pism między stronami postępowania. Po otrzymaniu odpowiedzi na pozew sąd doręcza jej odpis wraz z załącznikami powodowi, który może wnieść replikę na odpowiedź na pozew w terminie dwóch tygodni.

W replice powód może uzupełnić i wyjaśnić treść pierwotnego pozwu. Po otrzymaniu repliki na odpowiedź na pozew sąd doręcza jej odpis wraz z załącznikami pozwanemu, który może wnieść duplikę w terminie dwóch tygodni. W duplikę pozwany musi odnieść się do repliki powoda.

Po sprawdzeniu prawidłowości wymienianych pism i dopuszczalności wniesionych replik i duplik, uwzględniając przedstawione w nich kwoty oraz inne wnioski i zarzuty podniesione przez strony, sąd rozstrzyga wszelkie kwestie przedprocesowe oraz kwestie dopuszczalności dowodów. Sąd wyznacza termin rozprawy, na którą wzywa strony, doręczając duplikę powodowi. Sąd zawiadamia strony o swoim postanowieniu. Sąd może nakazać przeprowadzenie mediacji lub wzięcie udziału w innym postępowaniu mającym na celu dobrowolne rozstrzygnięcie sporu. Po przedstawieniu wszystkich dowodów w ramach wymiany pism i po stwierdzeniu, że strony nie muszą stawić się na rozprawie, sąd może – na wniosek stron – rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, zapewniając stronom możliwość przedstawienia zarzutów i odpowiedzi na piśmie.

Kodeks postępowania cywilnego zawiera przepisy szczególnie regulujące określone kwestie procesowe – postępowanie uproszczone, postępowanie w sprawach małżeńskich, kwestie związane ze stanem cywilnym, ubezwłasnowolnienie, powództwo o sądowy podział majątku oraz ochronę i przywrócenie posiadania, powództwo o zawarcie umowy przyrzeczonej, powództwa zbiorowe i pozwy o wydanie nakazu zapłaty, postępowanie zabezpieczające, wnioski o objęcie ochroną i postępowanie egzekucyjne. Przepisy szczególnie zawiera również ustawa o handlu w odniesieniu do postępowania upadłościowego i powiązanych z nim roszczeń.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Sąd wzywa strony do stawienia się na rozprawie. W przypadku odroczenia rozprawy strony, które zostały prawidłowo wezwane do stawienia się przed sądem, nie otrzymują wezwania na kolejną rozprawę, jeżeli zostały powiadomione o jej terminie na rozprawie. Wezwanie do stawienia się przed sądem wystosowuje się najpóźniej na tydzień przed planowanym terminem rozprawy. Zasada ta nie obowiązuje w postępowaniu egzekucyjnym. Wezwanie do stawienia się przed sądem zawiera następujące informacje: oznaczenie sądu, który je wystosował, imię i nazwisko oraz adres osoby wezwanej do stawienia się przed sądem, sygnaturę sprawy oraz informacje o tym, w jakim charakterze dana osoba ma występować przed sądem, miejsce i termin rozprawy oraz skutki prawne niestawienia się na rozprawie.

Sąd doręcza stronom odpis każdego orzeczenia, od którego przysługuje odrębny środek zaskarżenia.

Chociaż sąd informuje strony o wyznaczonych terminach sądowych na dokonanie czynności procesowych, nie powiadamia stron o terminach ustawowych.

Ostatnia aktualizacja: 19/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [CS](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Czechi

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Każdy ma prawo zwrócić się do sądu o ochronę w związku z groźbą naruszenia jego prawa lub jego naruszeniem. Warto jednak zawsze najpierw podjąć próbę polubownego rozstrzygnięcia sporu. Można również skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów. W niektórych obszarach prawa cywilnego państwo zapewnia stronom danego stosunku prawnego możliwość poddania sporu prawnego pod rozstrzygnięcie innego podmiotu prywatnego. W Republice Czeskiej umożliwia to arbitraż, który uregulowany został w ustawie nr 216/1994 Coll. o postępowaniu arbitrażowym i wykonywaniu orzeczeń arbitrażowych, z późniejszymi zmianami. Postępowanie arbitrażowe kończy się wydaniem orzeczenia arbitrażowego, które jest wiążące dla obydwu stron sporu i które ma taką samą moc jak prawomocny wyrok sądowy. Kwestie związane z mediacją w sprawach innych niż sprawy karne reguluje ustawa nr 202/2012 Coll. o mediacji i zmianie niektórych innych ustaw (ustawa o mediacji). Aby uzyskać dalsze szczegółowe informacje na ten temat, zob. sekcję „Alternatywne metody rozwiązywania sporów – Republika Czeska”.

W zależności od rodzaju sprawy, nawet po wniesieniu powództwa można zwrócić się do sądu, aby ten podjął próbę polubownego rozstrzygnięcia sporu (zob. §§ 67–69 i § 99 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Zatwierdzona przez sąd ugoda wywołuje takie same skutki prawne jak prawomocny wyrok. Stanowi ona również tytuł egzekucyjny oraz posiada przymiot powagi rzeczy osądzonej.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Ponieważ w różnych sprawach obowiązują różne terminy, zaleca się zasięgnięcie porady prawnej na jak najwcześniejszym etapie postępowania. Powództwo należy wytoczyć przed właściwy sąd przed upływem określonego terminu (pозew należy wnieść do właściwego sądu w stosownym terminie). Jeżeli ustawowy termin do wytoczenia powództwa upłynął, a tym samym roszczenie przedawniło się, zobowiązanie dłużnika nie wygasa, lecz staje się zobowiązaniem niezupełnym. Oznacza to, że nie można dochodzić jego spełnienia przed sądem w przypadku, gdy dłużnik podniesie zarzut przedawnienia. Kwestie związane z przedawnieniem regulują zasadniczo przepisy §§ 609–653 ustawy nr 89/2012 Coll., kodeks cywilny. Ogólny termin przedawnienia wynosi trzy lata i rozpoczyna się w dniu powstania możliwości zrealizowania roszczenia. Długość określonych terminów przedawnienia zależy od rodzaju realizowanego roszczenia.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. sekcję „Jurysdykcja – Republika Czeska”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Kwestie związane z właściwością sądów regulują przepisy określające właściwość miejscową, rzeczową i funkcjonalną.

Właściwość miejscowa to właściwość uwzględniająca kompetencję terytorialną poszczególnych sądów tego samego rodzaju. Służy ona ustaleniu, który sąd pierwszej instancji jest kompetentny do rozpoznania i rozstrzygnięcia danej sprawy. Podstawowe przepisy regulujące kwestie związane z właściwością miejscową zawierają §§ 84–89a ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami. Należy jednak mieć na uwadze, że w niektórych sprawach właściwość miejscowa może być uregulowana bezpośrednio obowiązującym prawem Unii, które ma pierwszeństwo przed ustawodawstwem krajowym (zob. odpowiednie przepisy rozporządzenia nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, które regulują nie tylko kwestie związane z jurysdykcją krajową, ale również z właściwością miejscową) – oznacza to, że czeskie przepisy dotyczące ustalania właściwości miejscowej nie zawsze mają zastosowanie.

Sądem właściwym miejscowo jest sąd powszechny strony, przeciwko której wytoczono powództwo (pozwanego), chyba że ustawa stanowi inaczej. Sądem powszechnym jest zawsze sąd rejonowy (*okresní soud*). Jeżeli w danej sprawie właściwy w pierwszej instancji jest sąd okręgowy (*krajský soud*) (zob. pyt. 2.1), sądem właściwym miejscowo będzie ten sąd okręgowy, do którego okręgu należy sąd rejonowy właściwy dla tej strony. Jeżeli pozew jest skierowany przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu, sądem właściwym miejscowo jest sąd powszechny właściwy dla któregośkolwiek z nich.

Sądem powszechnym właściwym dla danej osoby fizycznej jest sąd rejonowy, w obszarze którego osoba ta ma swoje miejsce zamieszkania, a w przypadku braku takiego miejsca – sąd, w którego obszarze strona przebywa. Pod pojęciem miejsca zamieszkania rozumie się miejsce, w którym dana osoba fizyczna przebywa z zamiarem stałego pobytu (w niektórych przypadkach może istnieć więcej niż jedno takie miejsce i wówczas wszystkie takie sądy będą sądami właściwymi).

Sądem właściwym dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w sprawach dotyczących tej działalności jest sąd rejonowy miejsca prowadzenia działalności przez tę osobę (miejsce prowadzenia działalności to miejsce znajdujące się pod adresem wprowadzonym w rejestrze publicznym); jeżeli dana osoba nie posiada miejsca prowadzenia działalności, sądem właściwym jest sąd rejonowy, w którego obszarze znajduje się jej miejsce zamieszkania, a w przypadku braku takiego miejsca – sąd rejonowy, w którego obszarze osoba ta przebywa.

Sąd właściwy dla danej osoby prawnej określa się według siedziby statutowej tej osoby (zob. §§ 136–137 ustawy nr 89/2012 Coll., kodeks cywilny).

Sądem właściwym dla syndyka wykonującego czynności służbowe jest sąd rejonowy, w którego obszarze ma on swoją siedzibę statutową.

Przepisy szczególne regulują właściwość miejscową sądu w odniesieniu do Skarbu Państwa (chodzi o sąd, w którego obszarze znajduje się siedziba państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, a jeżeli nie można ustalić sądu właściwego miejscowo w ten sposób – sąd, w którego obszarze wystąpiły okoliczności stanowiące podstawę dochodzonego roszczenia), organów gminy (jest to sąd, w którego obszarze położona jest dana gmina) oraz jednostki samorządu terytorialnego wyższego szczebla (jest to sąd, w którego obszarze organy administracyjne tej jednostki mają swoje siedziby).

Jeżeli dla danego pozwanego będącego obywatelem Republiki Czeskiej nie można ustalić sądu właściwego miejscowo w Republice Czeskiej, właściwy jest sąd, w którego obszarze znajduje się ostatnie znane miejsce zamieszkania tej osoby w Republice Czeskiej. Roszczeń związanych z prawami rzeczowymi przeciwko osobie, dla której nie można ustalić właściwego sądu w Republice Czeskiej w żaden inny sposób, można dochodzić przed sądem, w którego obszarze położony jest majątek tej osoby.

Pozew (wniosek inicjujący postępowanie) przeciwko obywatelowi państwa trzeciego można również wnieść do sądu w Republice Czeskiej, w którego obszarze znajduje się jego przedsiębiorstwo lub jednostka organizacyjna tego przedsiębiorstwa.

Właściwość rzeczowa określa zakres spraw przekazanych do rozpoznania przez poszczególne rodzaje sądów – służy ona ustaleniu, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji. W sądowym postępowaniu cywilnym sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest sąd rejonowy, chyba że ustawa wyraźnie stanowi, że dla danej sprawy sądem właściwym rzeczowo jest sąd okręgowy lub Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej.

Właściwość funkcjonalna określa zakres kompetencji różnych sądów rozpoznających kolejno rozprawy tę samą sprawę w sytuacji wniesienia zwykłego i nadzwyczajnego środka odwoławczego (innymi słowy, właściwość funkcjonalna służy ustaleniu, który sąd rozpatruje zwykłe i nadzwyczajne środki zaskarżenia).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Jak już wskazano powyżej (zob. odpowiedź na pyt. 4), zgodnie z przepisami regulującymi właściwość rzeczową sądów w postępowaniu cywilnym sądem właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest zasadniczo sąd rejonowy.

Od zasady tej istnieją pewne wyjątki, w których sądem właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest sąd okręgowy – sąd okręgowy rozpoznaje sprawy i orzeka w sprawach wymienionych w przepisach § 9 ust. 2 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami. Dotyczy to głównie orzekania w sprawach, które – z uwagi na swój charakter – wymagają określonego poziomu wiedzy specjalistycznej, oraz w sprawach, w których stan faktyczny i prawny jest bardziej złożony. Sądy okręgowe orzekają w pierwszej instancji:

- a) w sporach między pracodawcą a uprawnionym dotyczących rozliczania nadpłaty na poczet składek na ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie zdrowotne, wsparcie socjalne zapewniane przez państwo i wsparcie z pomocy społecznej oraz w sporach dotyczących rozliczania odszkodowania wypłacanego z tytułu wstecznego zgłoszenia po nabyciu prawa do świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego;
- b) w sporach dotyczących nielegalności strajku lub lokautu;
- c) w sporach z udziałem państwa trzeciego lub osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych, jeżeli spory te wchodzą w zakres jurysdykcji sądów czeskich;
- d) w sporach dotyczących uchylecia orzeczenia arbitrażowego dotyczącego wykonywania zobowiązań wynikających z układu zbiorowego;
- e) w sprawach wynikających ze stosunków prawnych związanych z zakładaniem spółek, instytutów, fundacji i funduszy kapitałowych oraz w sporach między spółkami, ich wspólnikami lub członkami, a także w sporach wzajemnych między wspólnikami i członkami wynikających z udziału w danej spółce;
- f) w sporach między spółkami, ich wspólnikami lub udziałowcami a członkami ich organów statutowych lub likwidatorami związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych przez członków organów statutowych spółki lub z jej likwidacją;
- g) w sporach na gruncie prawa autorskiego;
- h) w sporach dotyczących ochrony praw, które mogą być lub zostały naruszone w rezultacie nieuczciwej konkurencji lub bezprawnego ograniczania konkurencji;
- i) w sprawach dotyczących ochrony dobrego imienia i reputacji osoby prawnej;
- j) w sporach dotyczących bezpieczeństwa finansowego i związanych z wekslami trasowanymi, wekslami własnymi i instrumentami inwestycyjnymi;
- k) w sporach wynikających z transakcji na giełdzie towarowej;
- l) w sprawach dotyczących walnych zgromadzeń właścicieli lokali we wspólnotach mieszkaniowych i w sporach z tego wynikających, z wyjątkiem sporów dotyczących składek wnoszonych przez członków wspólnot mieszkaniowych na poczet utrzymania budynków i przylegających terenów, sporów dotyczących zaliczek na poczet świadczenia usług oraz sporów dotyczących sposobu podziału kosztów świadczenia usług;
- m) w sprawach dotyczących przekształceń spółek i spółdzielni, z uwzględnieniem wszelkich powiązanych postępowań o odszkodowanie prowadzonych na mocy przepisów szczególnych;
- n) w sporach związanych z nabyciem przedsiębiorstwa lub dzierżawą przedsiębiorstwa lub jego części;
- o) w sporach dotyczących zamówień publicznych na roboty budowlane, które przekraczają wyznaczony próg, w tym w sporach dotyczących dostaw niezbędnych do realizacji tych zamówień.

Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej jest sądem pierwszej i jedynej instancji w postępowaniach dotyczących uznawania wyroków sądów państw trzecich w sprawach małżeńskich (nie dotyczy to uznawania wyroków wydanych w innych państwach członkowskich UE w przypadkach, w których zastosowanie ma rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000) oraz w sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka zgodnie z § 51 i § 55 ust. 1 ustawy nr 91/2012 Coll., prawo prywatne międzynarodowe.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Prawo czeskie nie przewiduje ogólnego obowiązku korzystania z zastępstwa procesowego w postępowaniu w sprawach cywilnych.

Zdolność procesowa i sądowa

Każda osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, która występuje jako strona w postępowaniu sądowym może samodzielnie dokonywać czynności procesowych przed sądem (§ 20 ust. 1 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Osoba fizyczna nabywa pełną zdolność procesową w chwili osiągnięcia pełnoletności. Pełnoletność osiąga się w chwili ukończenia osiemnastego roku życia. Przed osiągnięciem tego wieku pełną zdolność do czynności prawnej można uzyskać na wniosek (zob. § 37 ustawy nr 89/2012 Coll., kodeks cywilny) lub przez zawarcie związku małżeńskiego. Jeżeli strona postępowania nie posiada pełnej zdolności procesowej, może być reprezentowana przez pełnomocnika.

Osoba pełnoletnia, która ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, może również nie mieć zdolności procesowej i sądowej.

Umocowanie do działania w imieniu reprezentowanego może wynikać z ustawy lub decyzji organu rządowego (przedstawicielstwo ustawowe) albo z pełnomocnictwa. Każdy, to bierze udział w postępowaniu w charakterze pełnomocnika strony obowiązany jest przedstawić dowód umocowania.

Osoba fizyczna, która nie może samodzielnie występować przed sądem, musi być reprezentowana przez swojego opiekuna prawnego lub kuratora (§§ 22–23 i § 29an ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami).

Strona postępowania (posiadająca zdolność do czynności prawnych) również może być reprezentowana przez wybraną przez siebie osobę, której udzieliła pełnomocnictwa (§§ 24–28a ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami).

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew (wniosek inicjujący postępowanie) wnosi się do sądu zgodnie z właściwością rzeczową, miejscową i funkcjonalną. Adresy poszczególnych czeskich sądów zamieszczono na stronie internetowej czeskiego Ministerstwa Sprawiedliwości: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Każda strona ma w sądowym postępowaniu cywilnym równy status i prawo do żądania przeprowadzenia rozprawy w jej języku ojczystym (zob. § 18 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Pozew (wniosek inicjujący postępowanie) można wnieść w swoim języku ojczystym. W celu zapewnienia szybszego rozpoznania pozwu (wniosku) przez sąd, zaleca się jednak, aby do dokumentów przeznaczonych dla sądu załączać ich tłumaczenia na język czeski.

W celu uruchomienia postępowania można zwrócić się do sądu na piśmie (zob. § 42 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Pozew w formie pisemnej wnosi się na papierze lub w postaci elektronicznej za pośrednictwem publicznej sieci danych lub faksem. Najpóźniej po upływie 3 dni od daty wniesienia pozwu zawierającego żądanie faksem lub w postaci elektronicznej należy złożyć oryginał tego pozwu lub jednobrzmiące pismo. Jeżeli pozew wniesiono w postaci elektronicznej opatrzonej certyfikowanym podpisem elektronicznym (zgodnie z ustawą nr 227/2000 Coll. o podpisie elektronicznym, z późniejszymi zmianami) lub jako dokument w postaci elektronicznej zgodnie z przepisami szczególnymi (ustawa nr 300/2008 Coll. o dokumentach elektronicznych i dozwolonej konwersji dokumentów), późniejsze złożenie oryginału nie jest wymagane.

Uruchomić postępowanie oraz wnieść o sądowe wykonanie wyroku można ustnie do protokołu (zob. § 14 ustawy nr 292/2013 Coll. o odrębnych postępowaniach sądowych, z późniejszymi zmianami) wyłącznie w postępowaniu, które może również być wszczęte z urzędu, lub w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego, postępowaniu o objęcie ochroną przed przemocą domową, postępowaniu o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka i postępowaniu o przysposobienie dziecka. Każdy sąd rejonowy ma obowiązek zarejestrować złożone pismo i niezwłocznie przekazać je właściwemu sądowi ze skutkiem wniesienia pisma procesowego do właściwego sądu.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Ustawa nie wymaga posłużenia się formularzem w celu złożenia pozwu (lub wniosku inicjującego postępowanie). Pozew (wniosek) musi spełniać wymogi ogólne (zob. § 42 ust. 4 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami) oraz szczególne (zob. § 79 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Wymogi ogólne dotyczą oznaczenia sądu, do którego skierowane jest pismo, oraz wskazania powoda. W piśmie należy wyraźnie przedstawić sprawę, której dotyczy oraz sformułować żądanie. Musi być ono również opatrzone podpisem i datą.

Wymogi szczególne to zawarcie w piśmie: imion i nazwisk oraz adresów stron, ich dat urodzenia lub numerów osobistych (firmy lub nazwy i adresu siedziby statutowej osoby prawnej, numeru identyfikacyjnego, nazwy państwa oraz odpowiedniej państwowej jednostki organizacyjnej występującej przed sądem w imieniu Skarbu Państwa), w stosownych przypadkach również danych pełnomocników stron, opisu głównych okoliczności faktycznych i dowodów, na które powołuje się powód, a także w sposób wyraźny żądania powoda.

Jeżeli pismo nie spełnia niezbędnych wymogów formalnych lub jeżeli podane informacje są niezrozumiałe lub niejasne, sąd wezwie stronę do uzupełnienia stwierdzonych braków w określonym terminie. Jeżeli braki pisma nie zostaną usunięte, co stanowi przeszkodę do nadania mu dalszego biegu i rozpoznania sprawy, sąd odrzuci takie pismo. Sąd pozostawi bez rozpoznania wszelkie inne złożone pisma w sprawie, dopóki nie zostaną one prawidłowo poprawione lub uzupełnione (zob. § 43 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Pismo należy wnieść w wymaganej liczbie egzemplarzy, po jednym dla sądu i w razie potrzeby dla każdej ze stron (zob. § 42 ust. 4 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami).

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszą uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Udział w postępowaniu sądowym w Republice Czeskiej wiąże się z koniecznością uiszczenia opłat sądowych będących ekwiwalentem za czynności sądowe wymienione w taryfie opłat oraz za poszczególne czynności dokonywane przez sąd i administrację sądową. Wysokość tych opłat określono w ustawie nr 549/1991 Coll. o opłatach sądowych, z późniejszymi zmianami. Wysokość opłat sądowych jest stała albo stanowi odsetek wartości przedmiotu sporu.

W niektórych sprawach (głównie tych rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym) strony są zwolnione z opłat sądowych. Strony są z nich całkowicie zwolnione w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej, przysposobienia, obowiązków alimentacyjnych między rodzicami a dziećmi itp.

Osoby, które wytoczyły powództwo o ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych, odszkodowanie z tytułu doznania uszczerbku na zdrowiu, urazów doznanych w pracy lub choroby zawodowej itp. są zwolnione z opłat sądowych. Jeżeli powód w danym postępowaniu jest objęty takim zwolnieniem, a sąd uwzględni jego powództwo, obowiązek pokrycia stosownych opłat spoczywa na pozwanym.

Sąd może również przyznawać tzw. specjalne zwolnienia z opłat sądowych – takie zwolnienia przyznaje się w związku z sytuacją finansową i socjalną strony danego postępowania oraz w związku ze szczególnymi okolicznościami rozpoznawanej sprawy. Jeżeli powód znajduje się w trudnej sytuacji materialnej wskutek długotrwałego bezrobocia, poważnej choroby itp., może zwrócić się do sądu o całkowite lub częściowe zwolnienie z opłat sądowych. Odpowiedni wniosek najlepiej jest załączyć do pozwu. Rozstrzygając o zwolnieniu z opłat, sąd weźmie pod uwagę, jaki majątek powód zgromadził, jego sytuację finansową i socjalną, wysokość opłaty sądowej, charakter roszczenia itp. Powództwo nie może być jednak oczywiście bezzasadne ani ukierunkowane na uniemożliwienie skorzystania z przysługujących innym osobom praw. Zob. również sekcję „Pomoc prawna – Republika Czeska”.

Opłatę należy uiścić w chwili wniesienia pozwu. Jeżeli pozew nie został opłacony wraz z jego złożeniem, sąd wezwie stronę do uiszczenia opłaty i pouczy ją, że nieopłacenie pozwu w wyznaczonym terminie doprowadzi do umorzenia postępowania.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zob. sekcję „Pomoc prawna – Republika Czeska”.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Postępowanie sądowe wszczynają się w dniu wniesienia pozwu do sądu (zob. § 82 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami) lub w dniu wydania przez sąd postanowienia o wszczęciu postępowania z urzędu (zob. § 13 ust. 2 ustawy nr 292/2013 Coll. o odrębnych postępowaniach sądowych, z późniejszymi zmianami). Wniesienie pozwu (wniosku inicjującego postępowanie) do sądu uruchamia postępowanie. Sąd nie wydaje stronom potwierdzenia o wszczęciu postępowania. Jeżeli pozew (wniosek) został złożony osobiście w sekretariacie sądu, można uzyskać potwierdzenie jego wniesienia (pieczęć sądu na kopii pisma).

Jeżeli w piśmie występują braki (nie zawiera ono wymaganych informacji lub informacje te są niejasne lub niezrozumiałe), sąd wezwie stronę do ich uzupełnienia. W przypadku nieuzupełnienia tych braków pisma w terminie wyznaczonym przez sąd, co stanowi przeszkodę do nadania mu dalszego biegu i rozpoznania sprawy, sąd odrzuci wniosek o wszczęcie postępowania i je umorzy.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Z chwilą wszczęcia postępowania sąd z urzędu podejmie czynności służące zapewnieniu jak najszybszego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy (zob. § 100 ust. 1 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami). Sąd ma obowiązek doręczyć pozew (wniosek wszczynający postępowanie) pozostałym stronom postępowania do rąk własnych (zob. § 79 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego). W toku postępowania sąd poucza strony o różnych przysługujących im prawach i spoczywających na nich obowiązkach. Jeżeli konieczne jest dokonanie określonej czynności procesowej, sąd wyznaczy termin na dokonanie takiej czynności.

Strony i ich pełnomocnicy mają prawo wglądu do akt sprawy, z wyjątkiem protokołu głosowania, oraz do sporządzania wyciągów z tych akt i kopii. Przewodniczący składu orzekającego udziela prawa wglądu do akt oraz do sporządzania wyciągów z akt i kopii każdej osobie posiadającej w tym uzasadniony interes lub mającej ku temu uzasadnione podstawy, chyba że zgodnie z obowiązującym prawem treść takich akt ma charakter poufny (zob. § 44 ustawy nr 99/1963 Coll., kodeks postępowania cywilnego, z późniejszymi zmianami).

Ostatnia aktualizacja: 20/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Irlandia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Skierowanie sprawy do sądu to często rozwiązanie ostateczne w sytuacji, gdy próby rozstrzygnięcia sporu w inny sposób zakończyły się niepowodzeniem. Rozwiązaniem alternatywnym wobec drogi sądowej jest skorzystanie z alternatywnych metod rozwiązywania sporów. (Zob. sekcja „Alternatywne metody rozwiązywania sporów”).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy do wytoczenia powództwa zależą od rodzaju danej sprawy. Bardziej szczegółowych informacji w tym zakresie udziela doradca prawny lub [biuro informacji obywatelskiej](#) w ramach informowania na temat dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. sekcję „Właściwość sądów”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Jeżeli chodzi o sądy niższej instancji (tj. sądy okręgowe (*Circuit Courts*) i rejonowe (*District Courts*)), pozew należy wnieść do sądu miejsca zwykłego pobytu pozwanego lub jednego z pozwanych lub miejsca, w którym pozwany lub jeden z pozwanych prowadzi działalność zawodową lub gospodarczą.

W odniesieniu do większości sporów wynikających z zobowiązań umownych sądem właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd, w którego rejonie lub okręgu doszło do domniemanego zawarcia umowy; w sprawach wynikających z czynów niedozwolonych sądem właściwym jest sąd miejsca domniemanego popełnienia czynu niedozwolonego; w postępowaniach w sprawach z zakresu prawa rodzinnego sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania powoda; natomiast w sprawach wynikających ze stosunku najmu/dzierżawy lub prawa własności nieruchomości sądem właściwym jest sąd miejsca położenia tej nieruchomości.

Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat właściwości sądów, zob. sekcję „Właściwość sądów”.

Na stronie internetowej [Służby Sądowniczej Irlandii](#) znajdują się informacje na temat struktury sądów. Opublikowano na niej również skierowaną do ogółu społeczeństwa broszurę *Jak działają sądy*. Bardziej szczegółowych informacji o systemie sądownictwa udziela [Rada Informacji Obywatelskiej](#).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Który sąd będzie właściwy do rozpoznania danej sprawy, zależy od charakteru roszczenia (umowne, deliktowe itp.) oraz wartości przedmiotu sporu.

Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje, zob. sekcję „Właściwość sądów”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Skorzystanie z usług zastępcy procesowego (*intermediary*) nie zawsze jest konieczne – decyzję w tym zakresie podejmuje strona z uwzględnieniem stopnia złożoności danej sprawy. Jeżeli strona zdecydowała się skorzystać z usług zastępcy procesowego, powinna zwrócić się do solicytora (prawnika uprawnionego do reprezentowania klientów przed sądami niższych instancji w Irlandii). Podmiotem odpowiedzialnym za akredytację osób wykonujących zawód solicytora i za sprawowanie nadzoru nad tymi osobami jest [Towarzystwo Prawnicze](#) (Law Society).

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew należy wnieść do właściwego biura Służby Sądowniczej, w zależności od wartości przedmiotu sporu (aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat właściwości sądów, zob. sekcję „Właściwość sądów”). Biura Służby Sądowniczej zlokalizowane są na terytorium całej Irlandii – szczegółowe dane adresowe i informacje o godzinach ich otwarcia można uzyskać na stronie internetowej [Służby Sądowniczej](#).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

W Irlandii pozew można wnieść w języku angielskim lub irlandzkim. Pozew należy złożyć na specjalnym formularzu właściwym dla sądu, przed który strona zamierza wytoczyć powództwo. Pozwu nie można przesłać faksem ani pocztą elektroniczną – należy go wnieść osobiście do odpowiedniego biura Służby Sądowniczej. Treści pozwu nie można zgłosić ustnie do protokołu.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Istnieją specjalne formularze, na których wnosi się pozwy – wiele z nich można pobrać na stronie internetowej [Służby Sądowniczej](#), natomiast pozostałe załączone są do [regulaminu sądów](#). W formularzach tych wskazano, jakie elementy musi zawierać pozew. Urzędnicy Służby Sądowniczej mogą udzielać pewnych ogólnych wskazówek, będą to jednak wyłącznie informacje o postępowaniu, ponieważ urzędnicy ci nie mogą udzielać porad co do dochodzonego roszczenia, ani podpowiadać, jak należy wypełnić formularz pozwu.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Składając pozew lub wniosek w sądzie, należy uiścić opłatę sądową. Dotyczy to większości rodzajów pism inicjujących postępowanie. Opłatę pobiera się w momencie wniesienia pisma do odpowiedniego biura Służby Sądowniczej. Szczegółowe informacje na temat wysokości poszczególnych opłat można uzyskać na stronie internetowej [Służby Sądowniczej](#). Jeżeli strona zdecydowała się skorzystać z usług solicytora, wynagrodzenie za te usługi zostanie wypłacone zgodnie z odrębnymi regulacjami, ponieważ nie wchodzi to w zakres kompetencji Służby Sądowniczej. Solicytor, który został zaangażowany przez stronę w postępowaniu, poinformuje ją o wysokości swojego wynagrodzenia oraz terminie, w którym należy je uiścić.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zob. sekcję „Pomoc prawna”.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew uznaje się oficjalnie za wniesiony w chwili jego przyjęcia przez biuro Służby Sądowniczej. W zależności od sądu, przed który strona zdecydowała się wytoczyć powództwo, może to nastąpić dopiero po doręczeniu pozwu stronie przeciwnej. W postępowaniu przed Trybunałem ds. Drobnych Roszczeń (*Small Claims Court*) doręczenie pozwu stronie przeciwnej należy do sekretarza sądowego (*court registrar*). W postępowaniu przed innymi sądami pozew doręcza sam powód lub wyznaczony przez niego zastępca procesowy. Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w biurze Służby Sądowniczej, do którego wnosi się pozew. Urzędnicy Służby Sądowniczej poinformują powoda o tym, czy spełnił wszystkie wymogi formalne niezbędne do skutecznego wniesienia pozwu, ale o dopuszczalności powództwa decyduje sąd.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawienia się w sądzie)?

Terminy są określone w [regulaminach](#) poszczególnych sądów – informacje na ten temat można uzyskać w biurze Służby Sądowniczej, do którego wnosi się pozew.

Ostatnia aktualizacja: 06/11/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Grecja

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Niekiedy lepiej jest skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Zob. informacje zawarte w sekcji poświęconej temu zagadnieniu.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

W zależności od charakteru sporu obowiązują różne terminy na wniesienie sprawy do sądu. Szczegółowych informacji na temat terminów udziela radca prawny lub obywatelskie biuro porad prawnych.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. sekcja „Jurysdykcja”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. sekcja „Jurysdykcja – Grecja”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. sekcja „Jurysdykcja – Grecja”.

Procedura wnoszenia sprawy do sądu.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Pozew musi zostać wniesiony przez adwokata, z wyjątkiem następujących przypadków: 1) powództw wytaczanych przed rejonowym sądem w sprawach cywilnych (*Irinodikio*), 2) postępowań zabezpieczających, 3) powództw służących zapobieżeniu bezpośredniemu zagrożeniu (art. 94 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego) oraz 4) postępowań w sprawach z zakresu prawa pracy przed sądem pierwszej instancji orzekającym w składzie jednoosobowym (*Monomelos Protodikio*) lub przed rejonowym sądem w sprawach cywilnych (art. 665 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Dlatego też – co do zasady – strony korzystają z usług pełnomocników procesowych. W niektórych postępowaniach, np. w przedmiocie zabezpieczenia, drobnych roszczeń, sporów z zakresu prawa pracy itp., zainteresowana strona może występować przed sądem samodzielnie.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Aby wszcząć postępowanie sądowe należy wnieść pozew do biura podawczego właściwego sądu. W celu sporządzenia pozwu zainteresowana strona powinna skontaktować się z adwokatem, który wnieśnie następnie pozew do biura podawczego właściwego sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

a) Pozew musi zostać sporządzony w języku greckim;

b) co do zasady pozew musi mieć formę pisemną. Powództwo można zgłosić ustnie do protokołu w rejonowym sądzie w sprawach cywilnych, jeżeli w okręgu, w którym dany sąd ma swoją siedzibę, działalności nie prowadzą żadni zarejestrowani adwokaci ani lokalni doradcy prawni (*dikolavoi*). W takim przypadku należy sporządzić protokół (art. 111, art. 115 i art. 215 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego); oraz

c) pozew można również wnieść drogą elektroniczną, pod warunkiem że został opatrzony zaawansowanym podpisem elektronicznym (art. 117 ust. 2 i art. 119 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego; dekret prezydencki nr 25/2012).

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Nie przewidziano żadnych specjalnych formularzy służących do wnoszenia pozwów. Pozew powinien znaleźć się wśród składanych pism jeżeli jest to wymagane (wniesienie pozwu nie jest obowiązkowe w postępowaniu przed rejonowymi sądami w sprawach cywilnych i w postępowaniu zabezpieczającym) oraz gdy strona postępowania składa dowody w postaci dokumentów.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Opłaty sądowe uiszcza się w następujący sposób: obowiązek pokrycia kosztów i opłat spoczywa na stronie postępowania. Dlatego też powód powinien uiścić opłatę skarbową, opłatę sądową oraz opłaty na rzecz różnych funduszy (np. Funduszu Adwokatów [TN], Funduszu Świadczeń dla Ateńskich Adwokatów [TPDA] itp.) w momencie wniesienia pozwu. Strona postępowania samodzielnie ustala termin i tryb rozliczenia się z adwokatem.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Tak, jest to możliwe, z zastrzeżeniem warunków przewidzianych w art. 194–204 kodeksu postępowania cywilnego (jeśli dana osoba nie jest w stanie pokryć kosztów sądowych bez uszczerbku dla możliwości pokrycia swoich własnych kosztów utrzymania i kosztów utrzymania członków swojej rodziny).

Wymagane są następujące dokumenty: 1) zaświadczenie dotyczące sytuacji zawodowej, finansowej i rodzinnej powoda wydane przez burmistrza lub prezydenta miasta, w którym zamieszkuje powód; oraz 2) zaświadczenie wydane przez kierownika urzędu podatkowego właściwego dla miejsca zamieszkania powoda, wskazujące, czy wnioskodawca składał w ciągu ostatnich trzech lat deklarację podatkową dotyczącą podatku dochodowego lub dowolnego innego podatku bezpośredniego, oraz przedstawiające wynik kontroli prawidłowości złożonych deklaracji podatkowych.

Dalsze działania, które należy podjąć w związku z powództwem.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo uznaje się za wytoczone po wniesieniu pozwu do biura podawczego sądu, do którego jest on skierowany, i po doręczeniu odpisu pozwu pozwanemu (art. 215 kodeksu postępowania cywilnego). Sporządzenie i przedłożenie protokołu stanowi potwierdzenie, że powództwo wytoczono w prawidłowy sposób. Po wniesieniu pozwu do właściwego sądu sporządza się zaświadczenie potwierdzające wniesienie pozwu, w którym wyznacza się termin rozprawy. Zaświadczenie to ma na celu przekazanie powodowi wszystkich informacji dotyczących wniesionego pozwu.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Po wniesieniu pozwu sekretariat właściwego sądu wyznacza termin rozprawy; stronę postępowania wzywa się do stawienia się na każdej kolejnej rozprawie sądowej lub w związku z każdą czynnością dokonywaną w toku postępowania. Każda strona postępowania jest uprawniona do wystąpienia o przyspieszenie rozprawy. Porad udziela również upoważniony adwokat.

Obecność adwokata jest obowiązkowa we wszystkich postępowaniach przed sądem drugiej instancji, tj. przed sądem apelacyjnym, nawet jeśli obecność pełnomocnika procesowego nie była wymagana w danym postępowaniu przed wskazanymi powyżej sądami pierwszej instancji (pytanie pierwsze). Zasada ta również obowiązuje w postępowaniach wszczynanych przed greckim Sądem Najwyższym (Arios Pagos).

Ostatnia aktualizacja: 24/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Tryb postępowania - Hiszpania

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Spory można rozstrzygnąć bez udziału sądu. W tym kontekście warto zapoznać się z informacjami dotyczącymi alternatywnych metod rozwiązywania sporów, takich jak [mediacja](#).

Strony mogą również wystąpić o przeprowadzenie mediacji w toku postępowania.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Termin na wytoczenie powództwa przed sądem zależy od okoliczności danej sprawy. Problematyka związana z terminami jest złożona z prawnego punktu widzenia, dlatego też zdecydowanie zalecane jest skonsultowanie się z adwokatem lub centrum porad prawnych, które udziela informacji na temat dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Co do zasady i wyłącznie w celach ilustracyjnych:

- termin przedawnienia roszczeń dotyczących wierzytelności umownych wynosi pięć lat;
- termin przedawnienia roszczeń z tytułu odpowiedzialności pozaumownej za szkody wynosi jeden rok.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

W przypadku podjęcia decyzji o rozstrzygnięciu sporu na drodze sądowej sprawę należy skierować do sądu w danym państwie członkowskim.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. informacje na temat właściwości w sekcji [Jurysdykcja](#).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. informacje na temat właściwości w sekcji [Jurysdykcja](#).

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Co do zasady, aby wszcząć postępowanie przed sądem w Hiszpanii, należy skorzystać z usług:

- pełnomocnika procesowego (*procurador*) bądź
- adwokata występującego w imieniu strony przed sądem.

Strona nie musi korzystać z usług takich osób w następujących przypadkach:

jeżeli kwota roszczenia nie przekracza 2000 EUR;

w celu wniesienia pozwu w toku szczególnego postępowania w trybie przyspieszonym określanego jako „postępowanie nakazowe” (*monitorio*), pod warunkiem przedstawienia dowodów w postaci dokumentów potwierdzających istnienie długu. W takich przypadkach nie występuje ograniczenie dotyczące kwoty roszczenia;

w celu złożenia wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego przed wszczęciem postępowania. Dotyczy to środków tymczasowych w postępowaniach o unieważnienie małżeństwa, postępowaniach w przedmiocie separacji lub postępowaniach rozwodowych. Celem tych środków jest zaspokojenie najpilniejszych potrzeb osobistych i finansowych małżonków i ich dzieci w przypadku, gdy jedno z małżonków zamierza wszcząć postępowanie o unieważnienie małżeństwa, postępowanie w przedmiocie separacji lub postępowanie rozwodowe.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozwy należy wnosić do sekretariatu właściwego miejscowo sądu. Pozwem zajmie się:

- sekretarz sądu odpowiedzialny za sekretariat i usługi o charakterze ogólnym; lub
- urzędnik pracujący w sekretariacie wyznaczony do dokonywania czynności pod nadzorem i na odpowiedzialność sekretarza.

Sekretarze sądu i wyznaczeni przez nich urzędnicy są jedynymi osobami uprawnionymi do potwierdzenia daty i godziny wpłynięcia pozwów, pism wszczynających postępowanie i wszelkich innych pism, które muszą zostać złożone w określonym terminie.

Pozwów w sprawach cywilnych lub gospodarczych nie można wnosić do żadnego innego organu publicznego, w tym do sądu dyżurnego (*servicio de guardia*).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Postępowanie sądowe musi być zasadniczo prowadzone w języku hiszpańskim. We wspólnotach autonomicznych, które posługują się własnym językiem (Katalonia, Walencja, Baleary, Galicja i Kraj Basków), dopuszcza się również możliwość prowadzenia postępowania sądowego w tym języku.

Wszyscy uczestnicy postępowania mogą posługiwać się językiem hiszpańskim albo językiem wspólnoty autonomicznej, w której toczy się postępowanie, zarówno przy sporządzaniu pism procesowych, jak i w trakcie rozpraw. Jeżeli jeden z uczestników postępowania nie rozumie języka używanego we wspólnocie autonomicznej, sąd powoła tłumacza ustnego, który będzie tłumaczył na język hiszpański. Sąd powołuje tłumacza ustnego w sytuacjach przewidzianych w obowiązujących przepisach albo na wniosek osoby podnoszącej zarzut naruszenia prawa do rzetelnego procesu. Jeżeli uczestnik postępowania niebędący stroną składa zeznania w innym języku, ponieważ nie włada językiem hiszpańskim ani językiem wspólnoty autonomicznej, odpowiedzialność za zapewnienie obecności tłumacza ustnego spoczywa na stronie wnioskującej o przeprowadzenie tego dowodu.

Postępowanie zawsze wszczyna się na piśmie przez wniesienie pisma sądowego określanego jako „pozew” (*demanda*). Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 EUR, może to być zwykłe pismo, które musi zawierać następujące informacje:

- dane osobowe i adres zamieszkania powoda oraz dane osobowe i adres zamieszkania strony przeciwnej, jeżeli są znane;
- precyzyjne wskazanie, czego powód dochodzi od strony przeciwnej.

Osoby, które nie korzystają z usług pełnomocnika procesowego, mogą wybrać, czy chcą komunikować się z sądem drogą elektroniczną. Wybrany sposób komunikacji można zmienić w dowolnym momencie.

Wszyscy prawnicy mają obowiązek korzystania z sądowych systemów elektronicznego składania dokumentów lub systemów składania dokumentów na odległość przy składaniu pozwu i późniejszych pism procesowych związanych z pozwem, jak również innych dokumentów, aby zapewnić autentyczność składanych pism i umożliwić wiarygodne rejestrowanie dokumentów, które zostały przesłane i otrzymane, a także daty ich przesłania i otrzymania.

Następujące organizacje i osoby fizyczne również mają obowiązek komunikować się z sądami elektronicznie:

- a) osoby prawne;
- b) stowarzyszenia nieposiadające osobowości prawnej;
- c) wszystkie osoby wykonujące zawód, z którym wiąże się konieczność przystąpienia do organizacji zawodowej – do celów postępowań i komunikacji z sądami w ramach prowadzonej działalności zawodowej;
- d) notariusze i urzędnicy rejestrowi;
- e) każdy, kto reprezentuje osobę zobowiązaną do komunikowania się z sądami drogą elektroniczną;
- f) urzędnicy publiczni – do celów postępowań i komunikacji z sądami w ramach wykonywania obowiązków służbowych.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Istnieją standardowe formularze i gotowe szablony służące do wnoszenia pozwów w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 EUR, a także pozwów o roszczenia finansowe wnoszonych w toku szczególnego postępowania określanego jako „postępowanie nakazowe”. Kwota roszczenia w postępowaniu nakazowym nie podlega ograniczeniu, ale powód musi przedstawić dowód w postaci dokumentu potwierdzający istnienie wierzytelności.

Formularze te (wraz z instrukcjami dla użytkowników) są dostępne w internecie pod adresem:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-juicio-verbal->

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-proceso-monitorio>

Są one również dostępne dla ogółu społeczeństwa w kancelariach sądów (*Decanatos*) i wspólnych służbach ds. procesowych (*Servicios Comunes Procesales*) przy każdym sądzie okręgowym.

Jeżeli formularz nie istnieje lub nie można z niego skorzystać, powód musi wnieść pozew do sądu na piśmie. W przypadku gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 EUR, jest to bardzo proste pismo. W takiej sytuacji wystarczy podać w pozwie dane osobowe powoda i dane osobowe strony przeciwnej, jeżeli są znane, oraz precyzyjnie wskazać, jakie jest żądanie pozwu. W przypadku gdy wartość przedmiotu sporu przekracza 2000 EUR, struktura pozwu jest bardziej złożona, ponieważ należy zamieścić w nim również opis okoliczności faktycznych sprawy, przywołać odpowiednią podstawę prawną i przedstawić uporządkowany wykaz składanych pism i innych dowodów.

W obydwu przypadkach do pozwu należy załączyć wszystkie dowody w postaci dokumentów na poparcie roszczenia, a także opinie biegłych lub inne dowody mające znaczenie dla sprawy. Poza bardzo szczególnymi sytuacjami pism tych zasadniczo nie można złożyć w późniejszym terminie.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Osoby fizyczne nie muszą wnosić opłaty.

Aby wnieść pozew do sądu orzekającego w sprawach cywilnych, sprawach handlowych lub spornych sprawach administracyjnych, a także aby wnieść apelację od wyroku wydanego przez sądy ds. socjalnych, osoby prawne (spółki, fundacje, stowarzyszenia) muszą wnieść stosowną opłatę. Opłat nie wnosi się w sądach ds. karnych. Dodatkowe informacje można uzyskać pod adresem:

<https://www.agenciatributaria.gob.es/AEAT.sede/Ayuda/GC07.shtml>

We Wspólnocie Autonomicznej Katalonii osoby prawne (ale nie osoby fizyczne) muszą uiścić opłatę:

http://administraciojusticia.gencat.cat/ca/serveis_als_ciudadans/gestions_i_tramits/tauxes_adm_justicia/tauxes_admjus_cat/

Nie istnieje standardowa taryfa opłat za czynności adwokackie. Klient uzgadnia bezpośrednio z adwokatem zarówno wysokość honorarium, jak i metodę płatności.

Istnieje natomiast standardowa taryfa opłat pobieranych przez sądowych pełnomocników procesowych.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-21104&p=20060128&tn=0>

Prawnicy zazwyczaj żądają wniesienia zaliczki na pokrycie początkowych kosztów postępowania, której wysokość potrąca się z łącznej kwoty należnego im honorarium. Postępowanie sądowe jest podzielone na etapy i prawnicy mogą zażądać od swoich klientów uiszczenia odpowiedniego odsetka łącznej kwoty należnego im honorarium na początku każdego etapu.

Prawnicy zazwyczaj nie żądają zapłaty całej kwoty należnego im honorarium przed zakończeniem postępowania.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Osoby, które są w stanie wykazać, że nie dysponują wystarczającymi środkami, aby wnieść sprawę do sądu, są uprawnione do otrzymania pomocy prawnej. Sytuację materialną takich osób ocenia się, stosując tzw. wskaźnik IPREM (publiczny wskaźnik podstawowego poziomu dochodów).

Uznaje się, że osoba fizyczna nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby wnieść sprawę do sądu, jeżeli roczny dochód uzyskiwany przez jej gospodarstwo domowe ze wszystkich źródeł nie przekracza:

- a) dwukrotności wskaźnika IPREM w momencie złożenia wniosku w przypadku osób, które nie posiadają rodziny;
- b) 2,5-krotności wskaźnika IPREM w momencie złożenia wniosku w przypadku osób należących do rodziny składającej się z mniej niż czterech osób;
- c) trzykrotności wskaźnika IPREM w przypadku osób należących do rodziny składającej się z co najmniej czterech osób.

W 2017 r. roczna wartość wskaźnika IPREM wynosiła 6390,13 EUR.

Określone organizacje non-profit również mogą kwalifikować się do objęcia pomocą prawną.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo uznaje się za oficjalnie wytoczone w dniu wniesienia pozwu, po przyjęciu pozwu przez sekretariat sądu, wydaniu postanowienia potwierdzającego dopuszczalność pozwu i uprzednim upewnieniu się, że dany sąd jest właściwy do rozpoznania roszczenia będącego przedmiotem pozwu. Sąd informuje powoda o wydaniu postanowienia potwierdzającego dopuszczalność pozwu oraz o wszelkich późniejszych postanowieniach sądu za pośrednictwem jego pełnomocnika procesowego, jeżeli powód takiego posiada. W przypadkach, w których korzystanie z usług pełnomocnika procesowego nie jest konieczne, powód zostanie powiadomiony bezpośrednio przesyłką poleconą wysłaną na adres podany w pozwie.

Jeżeli pozew zawiera błąd, nie zostanie uznany za dopuszczalny i wówczas sąd wyznaczy termin na usunięcie stwierdzonych braków formalnych. Jeżeli usunięcie braków formalnych okaże się niemożliwe, pracownik sekretariatu poinformuje o tym fakcie sędziego, który podejmie decyzję w kwestii dopuszczalności pozwu.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawienia się w sądzie)?

Strony będą niezwłocznie informowane o wszystkich etapach postępowania lub zdarzeniach, do których doszło w toku postępowania, bezpośrednio albo – w stosownych przypadkach – za pośrednictwem ich pełnomocnika procesowego.

Co do zasady nie istnieje określony harmonogram przebiegu postępowania, lecz ustanowiono pewne terminy, które muszą zostać dotrzymane.

Ostatnia aktualizacja: 25/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Francja

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Niekiedy lepiej jest skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Zob. więcej informacji na ten temat.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy na wytoczenie powództwa przed sądem zależą od okoliczności danej sprawy. Bardziej szczegółowych wyjaśnień dotyczących terminów na wytoczenie powództwa może udzielić radca prawny lub biuro porad prawnych dla obywateli.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. „Jurysdykcja – Francja”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. „Jurysdykcja – Francja”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. „Jurysdykcja – Francja”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

W niektórych przypadkach należy obowiązkowo skorzystać z usług komornika sądowego, jeżeli postępowanie ma zostać wszczęte za pomocą wezwania do stawienia się przed sądem (*assignation*) doręczonego stronie przeciwnej przez powoda. Wezwanie to może wydać wyłącznie komornik sądowy. Taka sytuacja ma zastosowanie do postępowań przed sądami wielkiej instancji (*tribunaux de grande instance*), z wyjątkiem postępowań, w których korzystanie z usług adwokata nie jest obowiązkowe. Należy zauważyć, że w przypadku wniosków o zarządzenie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego (*référé*s) powództwo musi zostać wytoczone za pomocą wezwania do stawienia się przed sądem. W sprawach rozwodowych, w których istnieje przymus adwokacki, powództwo wszczyna się za pomocą pozwu (*requête*).

Sprawy rozpoznawane przez sędziego do spraw małoletnich (*juge des enfants*) są wnoszone przez jednego z rodziców, opiekuna lub małoletniego za pomocą zwykłego wniosku (*simple requête*).

Aby wnieść sprawę do rozpoznania przez sędziego prowadzącego postępowanie egzekucyjne (*juge de l'exécution*), należy wystosować wezwanie do stawienia się przed sądem, z wyjątkiem przypadków dotyczących postępowania egzekucyjnego w przedmiocie orzeczeń związanych z wydaleniem.

W sprawach przed sądem instancji (*tribunal d'instance*) wezwanie do stawienia się przed sądem nie jest obowiązkowe, aby wytoczyć powództwo z tytułu roszczenia o wartości nie większej niż 4000 EUR lub wnieść wniosek o wszczęcie postępowania o wydanie nakazu zapłaty należności umownej lub powstałej z mocy ustawy, o określonej kwocie.

W sprawach przed sądem gospodarczym (*tribunal de commerce*) postępowanie o wydanie nakazu zapłaty, które można wszcząć wyłącznie za pomocą zwykłego wniosku, dotyczy długów wynikających z weksla (*une traite*), weksla trasowanego (*une lettre de change*), weksla własnego (*un billet à ordre*) lub umowy cesji wierzytelności (*un bordereau de cession*). W innych sprawach powództwo wytacza się za pomocą wezwania do stawienia się przed sądem.

W sprawach przed sądem pracy (*conseil des prud'hommes*) pozew można nadać przesyłką poleconą lub wnieść bezpośrednio do sekretariatu sądu na piśmie bądź zgłosić ustnie do protokołu.

Sprawę do sądu rozjemczego do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych (*tribunal paritaire des baux ruraux*) można wnieść, nadając pozew przesyłką poleconą za potwierdzeniem odbioru wysłaną na adres sekretariatu sądu, z wyjątkiem spraw, w których konieczne jest ogłoszenie pozwu w rejestrze nieruchomości lub w których obowiązkowe jest uzyskanie dokumentu od komornika sądowego.

Sprawę do sądu ds. zabezpieczenia społecznego (*tribunal des affaires sociales*) można wnieść jedynie po skierowaniu jej wcześniej do polubownej komisji odwoławczej (*commission de recours amiable*). Pozew należy wnieść listownie lub zgłosić ustnie do protokołu w sekretariacie sądu.

Strony mogą również zwrócić się do sądu ze wspólnym wnioskiem (*requête conjointe*), tj. wnieść do sądu wspólny pozew obejmujący ich roszczenia. Taki pozew należy złożyć w sekretariacie sądu.

Co do zasady w sądach wielkiej instancji istnieje przymus adwokacki, z wyjątkiem spraw dotyczących wynajmu powierzchni komercyjnej, zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego bądź utraty, pozbawienia lub zrzeczenia się władzy rodzicielskiej. Przymus adwokacki nie istnieje w sprawach przed sędzią do spraw rodzinnych (*juge aux affaires familiales*), które dotyczą przekazania władzy rodzicielskiej, postępowań po udzieleniu rozwodu, władzy rodzicielskiej lub ustalenia wysokości świadczeń alimentacyjnych dla małżonka i dzieci.

Przymus adwokacki nie istnieje w sprawach przed sądem gospodarczym, sądem instancji, sędzią prowadzącym postępowanie egzekucyjne, sędzią do spraw małoletnich, sądem ds. zabezpieczenia społecznego, sądem pracy lub sądem rozjemczym do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Wszystkie wnioski o informacje należy składać w recepcji danego sądu. Ponadto w większości sądów, centrów informacji o prawie i wymiarze sprawiedliwości (*maisons de justice et du droit*) oraz urzędów miasta (*mairies*) można skorzystać z nieodpłatnych konsultacji prawnych.

Aby wytoczyć powództwo, należy wnieść pozew/wniosek do sekretariatu sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Jedynym dopuszczalnym językiem jest język francuski. W trakcie rozprawy strona może skorzystać z usług tłumacza ustnego, ale sędzia nie ma obowiązku korzystać z takich usług, jeżeli zna język, którym posługuje się strona.

Co do zasady pozwy sporządza się na piśmie. W sprawach przed sądem pracy i w przypadku ustnego zgłoszenia do protokołu w sekretariacie sądu instancji pozwy mogą być jednak składane ustnie lub rejestrowane przez sekretariat sądu.

Pozew do sądu pracy można wnieść również poprzez dobrowolne stawienie się stron w biurze rozjemczym (*bureau de conciliation*).

Zgodnie z obecnym stanem prawnym nie można skierować sprawy do sądu cywilnego faksem ani pocztą elektroniczną.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Jedynym przypadkiem, w którym istnieje formularz pozwu, jest przypadek, gdy pozew jest zgłaszany ustnie do protokołu w sekretariacie sądu instancji. W pozostałych przypadkach pozew musi zawierać informacje na temat powoda i pozwanego oraz należy do niego dołączyć wszystkie dokumenty związane z przedmiotem sprawy, które – w zależności od okoliczności – należy złożyć do sekretariatu sądu w momencie wnoszenia pozwu lub przedłożyć sędziemu podczas rozprawy.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Co do zasady nie istnieją żadne opłaty, które trzeba uiścić na rzecz państwa z tytułu wytoczenia powództwa, z wyjątkiem pozwów kierowanych do sądów gospodarczych, w przypadku których istnieją ustalone opłaty sądowe.

Od czasu przyjęcia dekretu 2011-1202 z dnia 28 września 2011 r. w sprawie opłat na rzecz funduszu wynagrodzeń dla pełnomocników reprezentujących strony przed sądami (*avoués*) oraz składek na poczet pomocy prawnej, w momencie wniesienia pozwu należy jednak uiścić opłatę w wysokości 35 EUR; można ją opłacić kartą w sekretariacie sądu.

W postępowaniu odwoławczym do tej kwoty należy dodać kwotę 150 EUR, którą muszą zapłacić obie strony i która jest przeznaczona na fundusz wynagrodzeń dla pełnomocników reprezentujących strony przed sądami (*avoués*), których zawód został połączony z zawodem adwokata (*avocat*) w dniu 1 stycznia 2012 r. Od tamtej pory korzystanie z ich usług nie jest obowiązkowe.

Koszty oznaczają wydatki ponoszone w związku z prowadzeniem postępowania. Obejmują one zwrot kosztów poniesionych przez świadków, wynagrodzenie dla biegłych i komornika sądowego oraz pokrycie wydatków ponoszonych przez adwokatów, z wyjątkiem ich honorariów. Niektóre koszty należy pokryć na początku postępowania lub w jego trakcie. Na koniec postępowania sąd zwykle obciąża kosztami stronę przegrywającą, chyba że strona ta korzysta z pomocy prawnej.

Honoraria adwokackie podlegają umowie o honorarium zawartej z klientem. Adwokaci mogą wymagać zaliczki, która jest wpłacana na konto z góry lub w trakcie wykonywania czynności adwokackich.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Tak, jeżeli środki finansowe osoby wnioskującej o pomoc prawną nie przekraczają pułapu kwalifikowalności, który jest ustalany co roku (w 2012 r. wynosił on 929 EUR w odniesieniu do pełnej pomocy prawnej i 1393 EUR w odniesieniu do częściowej pomocy prawnej). Progi mogą zostać zmienione w zależności od sytuacji rodzinnej powoda (zob. „Pomoc prawna – Francja”).

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo wytacza się:

w przypadku postępowania, w którym wezwanie do stawienia się przed sądem jest obowiązkowe – przez złożenie odpisu wezwania do sekretariatu sądu;

w przypadku innych postępowań – poprzez złożenie lub zarejestrowanie pozwu w sekretariacie sądu.

Powód nie otrzymuje potwierdzenia, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawienia się przed sądem)?

Sekretariat sądu może udzielić informacji na temat przebiegu postępowania i ustalonej daty rozprawy.

Łącza do powiązanych stron internetowych

 [Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

Ostatnia aktualizacja: 19/06/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Chorwacja

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Strony mogą rozstrzygnąć spór na drodze sądowej, istnieją jednak również pozasądowe metody rozstrzygnięcia sporów. W Chorwacji tego rodzaju metody obejmują arbitraż, mediację oraz ogólnie rozumiane działania sądu zachęcające do zawarcia ugody sądowej.

Mediacja w sporach cywilnych, handlowych i pracowniczych oraz w innych sporach dotyczących praw, którymi strony mogą swobodnie rozporządzać, jest uregulowana w ustawie o mediacji (Zakon o mirenju, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji (Narodne Novine, NN) nr 18/11). Mediacja (łac. *mediare* = mediacja) oznacza każde postępowanie, niezależnie od zastosowanej nazwy (*mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), w którym strony dążą do rozwiązania sporu przez dojście do porozumienia, tj. osiągnięcie akceptowalnej dla obu stron ugody uwzględniającej ich potrzeby i interesy z pomocą bezstronnej osoby trzeciej – co najmniej jednego mediatora (*posrednik, medijator, koncilijator*). Mediatorzy pomagają stronom w zawarciu ugody, nie posiadając przy tym uprawnień do narzucenia wiążącego rozwiązania. Mediację prowadzi się w sposób uzgodniony przez strony; postępowanie charakteryzuje się fakultatywnością, niezależnością stron postępowania, dobrowolnością i polubownością, brakiem sformalizowania i poufnością, a także równością stron postępowania.

Arbitraż (*arbitraža* lub *izbrano suđenje*) jest natomiast postępowaniem prowadzonym przez sąd polubowny, niezależnie od tego, czy jego działalnością kieruje osoba prawna czy organ osoby prawnej, który organizuje i prowadzi prace sądów polubownych. Arbitraż stanowi dobrowolny, szybki, skuteczny i niepubliczny sposób rozwiązywania sporów, w którego przypadku strony mogą uzgodnić, kto będzie pełnił rolę sędziego w razie sporu, miejsce arbitrażu, właściwe prawo materialne i procesowe oraz język (języki) postępowania, przy czym orzeczenie wydane przez sąd polubowny co do okoliczności faktycznych sprawy ma moc prawomocnego orzeczenia sądu.

Kodeks postępowania cywilnego (Zakon o parničnom postupku, ZPP, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji NN nr 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 oraz 89/14) stanowi, że w każdym momencie w toku postępowania cywilnego sąd może zaproponować stronom rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu mediacyjnym – sądowym lub pozasądowym. Ponadto podczas posiedzenia wstępnego (*priprema ročište*) sąd proponuje stronom rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu mediacyjnym, tj. poucza strony o możliwości zawarcia ugody sądowej. W niektórych sprawach (wytoczenie powództwa przeciwko Republice Chorwacji) osoba mająca zamiar wytoczyć tego rodzaju powództwo ma obowiązek – przed jego wytoczeniem – skontaktować się z prokuraturą generalną (*državno odvjetništvo*), która jest właściwa miejscowo i rzeczowo do reprezentowania Republiki Chorwacji w sprawach wytoczonych przeciwko Republice Chorwacji, i zwrócić się o polubowne rozwiązanie sporu, z wyjątkiem spraw, w których w przepisach szczególnych wyznaczono termin na wytoczenie powództwa. Wniosek o polubowne rozwiązanie sporu musi zawierać wszystkie informacje wymagane do wniesienia standardowego pozwu do sądu.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Termin na wytoczenie powództwa przed sąd zależy od rodzaju i charakteru prawnego powództwa. Na przykład w przypadku ochrony sądowej praw pracowniczych obowiązuje termin piętnastu dni, w którym pracownik musi wytoczyć przed właściwy sąd powództwo o ochronę naruszonego prawa,

zwróciwszy się uprzednio do pracodawcy o ochronę przysługujących mu praw, z wyjątkiem roszczeń odszkodowawczych lub innych roszczeń pieniężnych wynikających ze stosunku pracy.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Tak. W Chorwacji w postępowaniu cywilnym sądy orzekają w granicach właściwości rzeczowej określonej w przepisach, przy czym władzę sądowniczą w Republice Chorwacji sprawują sądy powszechne i szczególne oraz Sąd Najwyższy Republiki Chorwacji.

Sądy powszechne to sądy rejonowe (*općinski sud*) i okręgowe (*županijski sud*). Sądy szczególne to: sądy gospodarcze (*trgovački sudovi*), sądy administracyjne (*upravni sudovi*), sądy ds. wykroczeń (*prekršajni sudovi*), Apelacyjny Sąd Administracyjny Republiki Chorwacji (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) oraz Apelacyjny Sąd ds. Wykroczeń Republiki Chorwacji (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Najwyższym organem władzy sądowniczej w Chorwacji jest Sąd Najwyższy Republiki Chorwacji (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Istnieje możliwość ustanowienia na mocy prawa innego rodzaju sądów powszechnych oraz szczególnych o szczególnej właściwości rzeczowej lub specjalizujących się w określonych dziedzinach prawa.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zgodnie z zasadą ogólną sądem właściwym jest sąd właściwy miejscowo dla pozwanego w ujęciu ogólnym, tj. sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Republice Chorwacji, sądem posiadającym ogólną właściwość miejscową jest sąd właściwy ze względu na miejsce czasowego pobytu pozwanego.

Jeżeli pozwany oprócz miejsca zamieszkania ma również miejsce czasowego pobytu w innym miejscu i z uwagi na okoliczności można domniemywać, że będzie w nim zamieszkiwał przez dłuższy czas, ogólną właściwość miejscową posiada sąd właściwy ze względu na miejsce czasowego pobytu.

W przypadku postępowania przeciwko obywatelowi chorwackiemu posiadającemu miejsce zamieszkania za granicą, który został oddelegowany do pracy dla organu krajowego lub osoby prawnej, ogólną właściwość miejscową posiada sąd właściwy ze względu na jego ostatnie znane miejsce zamieszkania w Republice Chorwacji.

W sporach z elementem obcym sąd w Republice Chorwacji jest właściwy do prowadzenia postępowania, jeżeli jest to wyraźnie przewidziane w przepisach lub w umowie międzynarodowej. Jeżeli przepisy ani umowa międzynarodowa nie stanowią wyraźnie, że sąd chorwacki jest właściwy do rozstrzygnięcia konkretnego rodzaju sporu, sąd chorwacki jest właściwy do prowadzenia postępowania, jeżeli wynika to z przepisów prawa dotyczących właściwości miejscowej sądów w Chorwacji.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zależy to od rodzaju sporu oraz przepisów ZPP, które regulują kwestie właściwości miejscowej i rzeczowej.

Wartość przedmiotu sporu nie stanowi odrębnego kryterium wpływającego na właściwość miejscową i rzeczową sądów w Chorwacji.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami regulującymi postępowanie cywilne ustanowionymi w ZPP każda strona – zarówno osoba fizyczna, jak i prawna – ma możliwość swobodnego podjęcia decyzji, czy będzie działała w postępowaniu osobiście, czy też za pośrednictwem pełnomocnika, którym co do zasady jest adwokat, chyba że przepisy ZPP stanowią inaczej.

Przepisy art. 91 (ZPP) znacznie ograniczają jednak prawo stron do osobistego działania w postępowaniu – jeżeli w sprawach dotyczących roszczeń majątkowych wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50 000 HRK, osoby prawne mogą być reprezentowane wyłącznie przez osoby, które pomyślnie złożyły egzamin adwokacki.

Ponadto przepisy art. 91 ZPP stanowią, że strony mogą wnieść skargę kasacyjną (*revizija*) za pośrednictwem pełnomocnika, tj. adwokata (*odvjetnik*), lub – w wyjątkowych przypadkach – mogą działać w postępowaniu osobiście, jeżeli pomyślnie złożyły egzamin adwokacki lub jeżeli skargę kasacyjną może wnieść w ich imieniu osoba uprawniona na mocy ZPP lub innych przepisów do reprezentowania ich w tym zakresie, która nie jest adwokatem, lecz pomyślnie złożyła egzamin adwokacki.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Postępowanie cywilne wszczyna się poprzez złożenie pozwu do właściwego sądu bezpośrednio w biurze podawczym sądu, wysłanie pocztą lub telegrafem.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Postępowanie cywilne prowadzi się w języku chorwackim z wykorzystaniem alfabetu łącińskiego, chyba że w poszczególnych sądach wprowadzono możliwość posługiwania się innym językiem lub alfabetem.

Strony i inni uczestnicy postępowania wnoszą do sądu pozwy, środki zaskarżenia oraz inne pisma w języku chorwackim, posługując się alfabetem łącińskim. Pozew można złożyć bezpośrednio w biurze podawczym, wysłać pocztą lub telegrafem (*telegrafski*), chociaż najczęściej wnosi się pozew bezpośrednio w biurze podawczym albo wysyła pocztą.

Kodeks postępowania cywilnego przewiduje możliwość składania pism sądowych drogą elektroniczną w postępowaniach toczących się przed sądami gospodarczymi. Pisma sądowe składane drogą elektroniczną muszą być opatrzone zaawansowanym podpisem elektronicznym zgodnie z przepisami szczególnymi. Ponieważ nie wdrożono dotychczas jednolitego systemu informatycznego, przepisów tych nie stosuje się jeszcze w praktyce.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Formularze wykorzystuje się wyłącznie w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Bardziej szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji informacyjnej „Drobne roszczenia – Republika Chorwacji”.

Kodeks postępowania cywilnego stanowi, że pozew powinien zawierać następujące elementy: żądanie główne pozwu oraz żądania ewentualne, okoliczności faktyczne, na których powód opiera swoje żądanie, dowody potwierdzające te okoliczności faktyczne oraz inne informacje, które musi zawierać każde pismo procesowe (art. 106 ZPP).

Każde pismo procesowe, w tym pozew, musi zawierać następujące elementy: oznaczenie sądu, zawód i miejsce zamieszkania stron lub ich miejsce pobytu czasowego, w stosownych przypadkach – oznaczenie ewentualnych przedstawicieli ustawowych lub pełnomocników, osobisty numer identyfikacyjny strony wnoszącej pismo, osnowę oraz podpis wnoszącego.

Strona lub jej pełnomocnik podpisują się pod pismem imieniem i nazwiskiem.

Jeżeli w piśmie sformułowano żądanie, strona musi wskazać okoliczności faktyczne, na których je opiera, oraz – w stosownych przypadkach – potwierdzające je dowody.

Sąd rozpatruje pozew nawet wówczas, gdy nie przytoczono w nim podstawy prawnej dochodzonego roszczenia, przy czym nawet jeżeli powód przytoczył podstawę prawną, sąd nie jest nią związany.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Strony muszą uiścić opłaty sądowe uregulowane w ustawie o opłatach sądowych (Zakon o sudskim pristojbama, ZSP, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji NN nr 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15).

Opłaty sądowe przewidziane w ZSP mają zastosowanie do osób, na których wniosek lub w których interesie dokonuje się określonych czynności przewidzianych w przepisach.

O ile ZSP nie stanowi inaczej, opłaty sądowe pobiera się z tytułu:

- wnoszenia pism procesowych (pozwów, środków zaskarżenia, wniosków o wszczęcie egzekucji itd.) – w chwili złożenia, natomiast w przypadku zgłoszenia do protokołu – w chwili sporządzenia protokołu;
- z tytułu odpowiedzi na pozew – po prawomocnym zakończeniu postępowania w odniesieniu do każdej ze stron, proporcjonalnie do stopnia uwzględnienia ich roszczeń;
- z tytułu protokołów rozpraw – na wniosek;
- z tytułu orzeczeń sądowych – w przypadku doręczenia odpisu orzeczenia stronie lub jej pełnomocnikowi;
- z tytułu postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku – w chwili ich uprawomocnienia;
- w przymusowym postępowaniu układowym, postępowaniu upadłościowym i likwidacyjnym – z tytułu sporządzenia planu podziału lub wydania orzeczenia zatwierdzającego przymusowy układ;
- z tytułu innych czynności – w momencie złożenia wniosku lub wytoczenia powództwa przed sąd.

Ogólna zasada dotycząca kosztów procesu stanowi, że strona, której powództwo w całości oddalono, musi pokryć koszty strony przeciwnej oraz interwenienta, który przystąpił do postępowania.

Kwestie związane z kosztami zastępstwa procesowego, honorarium adwokatów oraz zwrotem kosztów są uregulowane w ustawie o adwokaturze (Zakon o odvjetništvu, ZO, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji NN nr 9/94, 117/08 – tłumaczenie, 50/09, 75/09 oraz 18/11).

Adwokat jest uprawniony do otrzymania honorarium z tytułu świadczenia usług prawnych oraz do zwrotu wszelkich kosztów poniesionych w związku z wykonywaną pracą zgodnie ze stawkami opłat ustalonymi przez izbę adwokacką i zatwierdzonymi przez Ministra Sprawiedliwości, przy czym adwokaci – po wyświadczeniu usługi – wystawiają klientowi fakturę. W przypadku odwołania lub wypowiedzenia pełnomocnictwa adwokat wystawia fakturę w terminie 30 dni od dnia takiego odwołania lub wypowiedzenia.

W sprawach praworzeczowych adwokaci mogą zawrzeć z klientami umowę uzależniającą wysokość honorarium od wygrania sprawy, tj. od powodzenia czynności prawnych dokonywanych w imieniu strony, zgodnie z oficjalnymi stawkami opłat. Tego rodzaju umowa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

W sprawach praworzeczowych strony mogą zatem uregulować stosunki łączące je z adwokatem w umowie sporządzonej na piśmie.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Jeżeli strona potrzebuje profesjonalnej pomocy prawnej, może się zwrócić o poradę prawną do adwokatów, którzy zgodnie z art. 3 ZO są uprawnieni do udzielania wszystkich form pomocy prawnej na terenie Chorwacji, w szczególności udzielania porad prawnych, sporządzania pozwów, skarg, zażaleń, apelacji, wniosków, nadzwyczajnych środków zaskarżenia oraz innych pism procesowych, jak również do reprezentowania stron.

Ponadto strony mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej. Oznacza to, że ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej (Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji NN nr 143/2013) zapewnia możliwość przyznania nieodpłatnej pomocy prawnej na rzecz obywateli, którzy nie są w stanie sami uzyskać pomocy prawnej, lecz jej potrzebują. Aby uzyskać prawo do nieodpłatnej pomocy prawnej, konieczne jest zatem, by strona zwróciła się do właściwego urzędu administracji państwowej w swojej żupanii i złożyła wniosek o nieodpłatną pomoc prawną.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Postępowanie cywilne wszczyna się przez wytoczenie powództwa, zaś zawisłość sprawy liczy się od chwili doręczenia pozwu pozwanemu.

Po otrzymaniu pozwu przeprowadza się przygotowania do procesu.

Przygotowania obejmują między innymi wstępne badanie pozwu, przy czym jeżeli sąd stwierdzi, że pozew jest niezrozumiały lub nie zawiera wszystkich elementów niezbędnych do nadania mu prawidłowego biegu, wezwie powoda do usunięcia braków pozwu, tj. do jego poprawienia zgodnie z załączonym pouczeniem, oraz zwróci pozew celem poprawienia lub uzupełnienia.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Sekretarz sądowy informuje strony, pełnomocników i przedstawicieli o postępach w sprawie na podstawie informacji zawartych w rejestrze oraz w aktach. Informacje ograniczają się do danych dotyczących etapu postępowania oraz poszczególnych sędziów, przewodniczącego składu orzekającego, członków składu orzekającego i referendarzy rozpatrujących sprawę.

Przekazane informacje nie mogą zawierać żadnych oświadczeń dotyczących prawidłowości poszczególnych czynności procesowych, jak również prawdopodobnego wyniku postępowania.

Informacje można przekazać drogą telefoniczną, za pomocą wiadomości elektronicznej lub na piśmie.

Strony mogą uzyskać – za pośrednictwem internetu – informacje dotyczące postępów w postępowaniu oraz poszczególnych sędziów, przewodniczącego składu orzekającego, członków składu orzekającego i referendarzy rozpatrujących sprawę, jeżeli w danej sprawie wykorzystywana jest usługa dostępu publicznego do podstawowych informacji na temat spraw sądowych / usługa e-sprawa (Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet).

Terminy stawiennictwa przed sądem oraz dokonywania innych czynności przez strony lub sąd określa ZPP.

Bardziej szczegółowe informacje na temat terminów i rodzajów terminów są dostępne w sekcji informacyjnej „[Terminy proceduralne – Republika Chorwacji](#)”.

Ostatnia aktualizacja: 23/08/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Włochy

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Włoski system prawny gwarantuje możliwość wniesienia sprawy do sądu. Jest to ogólny mechanizm ochrony praw.

W niektórych sprawach wskazane jest jednak, aby w pierwszej kolejności podjąć próbę mediacji z pomocą adwokata, a dopiero gdy to rozwiązanie okaże się nieskuteczne, można wnieść sprawę do sądu. Do takich spraw zaliczamy: spory dotyczące wspólnot mieszkaniowych, praw majątkowych, podziału majątku, spadków, umów rodzinnych, najmu lub dzierżawy, pożyczki na użytek osobisty, dzierżawy komercyjnej, roszczeń odszkodowawczych z tytułu błędów lekarskich, zniesławienia w prasie lub innych mediach oraz spory dotyczące umów ubezpieczeniowych, bankowych i finansowych.

Innym rozwiązaniem jest arbitraż, w przypadku którego sprawę rozpoznaje prywatny arbiter wyznaczony przez strony sporu. Zastosowanie arbitrażu jako rozwiązania alternatywnego dla wniesienia sprawy do sądu musi zostać uzgodnione przez zainteresowane strony.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Zastosowanie mają różne terminy w zależności od rodzaju roszczenia. Standardowy termin wynosi 10 lat, chociaż w przypadku niektórych rodzajów roszczeń obowiązują krótsze terminy (art. 2934–2961 kodeksu cywilnego).

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Aby uzyskać prawomocny wyrok kończący spór, należy wnieść sprawę do sądu. W celu ustalenia sądu właściwego należy rozważyć rodzaj sporu oraz krajowe i unijne przepisy regulujące właściwość sądów.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Co do zasady sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego. Jest to zasada właściwości miejscowej, która określa tak zwaną właściwość ogólną dla osób fizycznych (*foro generale delle persone fisiche*). W zależności od wartości przedmiotu sporu (*competenza per valore*) lub rodzaju sporu (*competenza per materia*) należy zwrócić się do sądu szczególnego na danym obszarze (do sądu, w którym orzekają sędziowie pokoju (*giudice di pace*) lub sądu powszechnego (*tribunale*) orzekającego w składzie jednego sędziego lub kilku sędziów) lub do sądu spoza właściwości ogólnej dla osób fizycznych (w takiej sytuacji mówi się o wyłącznej właściwości miejscowej (*competenza per territorio inderogabile*)).

Zob. arkusz [informacyjny dotyczący właściwości](#).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Sprawy dotyczące ruchomości o wartości przedmiotu sporu nieprzekraczającej 5 000 EUR rozpatrują sędziowie pokoju (*giudice di pace*). Sędzia pokoju jest również właściwy w sprawach, w przypadku których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 000 EUR, jeżeli dotyczą one odszkodowania z tytułu szkody spowodowanej ruchem pojazdów i łodzi. Sprawy, w przypadku których wartość przedmiotu sporu jest większa, rozstrzyga sąd powszechny (*tribunale*), w którym zasiada jeden sędzia. Niektóre sprawy są przydzielane sędziom pokoju (art. 7 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego), sądowi powszechnemu orzekającemu w składzie jednego sędziego (art. 409 kodeksu postępowania cywilnego) lub sądowi powszechnemu orzekającemu w składzie kilku sędziów (art. 50-bis kodeksu postępowania cywilnego) niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Zob. arkusz [informacyjny dotyczący właściwości](#).

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Zasadniczo należy korzystać z zastępstwa procesowego, ponieważ istnieje przymus adwokacki (*obbligo di difesa tecnica*). Zasada ta nie ma zastosowania w przypadku drobnych roszczeń (roszczeń o wartości nieprzekraczającej 1 100 EUR rozpatrywanych przez sędziego pokoju) ani w przypadku strony, która jest wykwalifikowanym adwokatem (art. 86 kodeksu postępowania cywilnego).

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew musi być skierowany do drugiej strony i należy go wnieść do właściwego sekretariatu sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Pozew można złożyć ustnie jedynie w przypadku roszczeń rozpatrywanych przez sędziego pokoju (art. 316 kodeksu postępowania cywilnego). We wszystkich innych przypadkach pozew musi być złożony na piśmie w języku włoskim. Pozwu nie można przesłać faksem ani pocztą elektroniczną.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Nie istnieją żadne gotowe formularze. Pozew musi zawierać oznaczenie stron, oznaczenie sądu, przedmiot sporu i tytuł.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Należy uiścić opłatę na rzecz skarbu państwa, której wysokość będzie uzależniona od wartości przedmiotu sporu w momencie wniesienia pozwu (jednorazowa opłata zgodnie ze skonsolidowaną ustawą o kosztach prawnych, dekret prezydencki nr 115/2002).

Kwota i termin płatności honorarium adwokackiego zależą od ustaleń dokonanych bezpośrednio z adwokatem.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

O pomoc prawną mogą zwracać się zarówno obywatele Włoch, jak i cudzoziemcy, jeżeli spełniają wymogi prawne dotyczące dochodów (skonsolidowana ustawa o kosztach prawnych, dekret prezydencki nr 115/2002).

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew uznaje się za wniesiony

w momencie jego doręczenia pozwanemu w przypadku pisma procesowego (*atto di citazione*) skierowanego do drugiej strony;

w momencie jego złożenia w sekretariacie sądu, w przypadku wniosku skierowanego do sądu (*ricorso*).

Sąd nie bada, czy sprawa została wniesiona w odpowiedni sposób, aż do czasu rozprawy, kiedy to możliwe będzie przesłuchanie obu stron.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Termin na potwierdzenie stawiennictwa w sądzie oraz terminy na podjęcie innych działań przez strony lub przez sąd są określone w kodeksie postępowania cywilnego. Każdy sąd stosuje te zasady odrębnie na każdym etapie postępowania lub poprzez ustalenie ogólnego harmonogramu postępowania (art. 81-bis dekretu wykonawczego do kodeksu postępowania cywilnego).

Powiązane załączniki

[artykuły kodeksu postępowania cywilnego na temat wniesienia sprawy do sądu](#) (84 Kb)

Ostatnia aktualizacja: 21/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Cypr

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Istnieją inne możliwości, m.in. pozasądowe rozstrzygnięcie sporów, arbitraż lub korzystanie z mechanizmu mediacji przewidzianego w ustawie o niektórych aspektach mediacji w sprawach cywilnych 159(I)/2012.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Tak. Na mocy ustawy o terminach przedawnienia 66(1)2012 pozwu nie można wnieść do sądu, jeżeli upłynęło 10 (dziesięć) lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, chyba że prawo stanowi inaczej, jak w poniższych przypadkach:

jeżeli roszczenie dotyczy czynów niedozwolonych, umów, weksli, czeków, skryptów dłużnych itp., powództwa nie można wytoczyć po upływie 6 (sześciu) lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne;

jeżeli roszczenie dotyczy odszkodowania za niedbalstwo, uciążliwość lub naruszenie obowiązku ustawowego, powództwa nie można wytoczyć po upływie 3 (trzech) lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Sąd może przedłużyć ten termin w ciągu 2 (dwóch) lat od dnia jego przedawnienia, jeżeli roszczenie dotyczy odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu lub śmierć spowodowane czynem niedozwolonym;

termin wniesienia powództwa dotyczącego masy spadkowej po zmarłym, niezależnie od udziału w takim majątku, zapisu lub ważności testamentu, upływa po 8 (ośmiu) latach od dnia śmierci spadkodawcy;

termin wniesienia powództwa dotyczącego hipoteki lub zastawu upływa po 12 (dwunastu) latach od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne;

jeżeli powództwo dotyczy orzeczenia sądu, nie można go wytoczyć po upływie 15 (piętnastu) lat od daty wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Jeżeli do zdarzenia doszło lub uprawnienie, którego można dochodzić, powstało w Republice Cypryjskiej lub na terytorium uznawanym za terytorium Republiki Cypryjskiej lub jeżeli zdarzenie może podlegać właściwości sądu Republiki Cypryjskiej, konieczne będzie wniesienie sprawy do sądu Republiki Cypryjskiej.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

W przypadku **sporu cywilnoprawnego** sprawę należy wnieść do sądu rejonowego w rejonie, w którym:

przyczyna sporu wystąpiła w całości lub w części;

w momencie wytoczenia powództwa zamieszkiwał lub pracował pozwany lub którykolwiek z pozwanych;

znajduje się terytorium suwerennych baz, pod warunkiem że wszystkie strony sprawy są obywatelami cypryjskimi oraz roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz lub pozwany (lub którykolwiek z pozwanych) zamieszkuje lub pracuje na tym terytorium;

znajduje się terytorium suwerennych baz, pod warunkiem że roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz z powodu korzystania z pojazdu silnikowego przez osobę, która była lub powinna była być ubezpieczona na podstawie art. 3 ustawy o pojazdach silnikowych (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);

znajduje się terytorium suwerennych baz, pod warunkiem że roszczenie powstało w całości lub w części na terytorium suwerennych baz w następstwie wypadku pracownika lub jego choroby zawodowej, o ile zdarzenia te miały miejsce w czasie trwania stosunku pracy, pozostają w związku z odpowiedzialnością pracodawcy i zostały lub powinny być zostać objęte ubezpieczeniem na podstawie art. 4 ustawy o pojazdach silnikowych (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);

położona jest nieruchomość będąca przedmiotem pozwu związanego z rozporządzeniem nieruchomością lub jej sprzedażą lub dowolną inną kwestią, która dotyczy nieruchomości.

W przypadku **sporu pracowniczego**, który obejmuje roszczenie o wypłatę odszkodowania o wysokości równej maksymalnie dwuletniemu wynagrodzeniu, należy zwrócić się do **Trybunału ds. Sporów Pracowniczych** w rejonie, w którym doszło do sporu, lub w przypadku braku takiego trybunału – w rejonie, w którym powód ma miejsce zamieszkania lub stałego pobytu. W przeciwnym razie sprawę należy wnieść do odpowiedniego sądu rejonowego.

W przypadku **sporu dotyczącego najmu nieruchomości** właściwy jest Trybunał ds. Kontroli Najmu działający w rejonie, w którym położona jest dana nieruchomość.

W przypadku **sporu rodzinnego** (np. rozwód, spory majątkowe itp.) należy zwrócić się do **sądu rodzinnego**, w szczególności do sądu rodzinnego w rejonie, w którym zamieszkuje lub pracuje jedna ze stron sprawy, lub w przypadku sporu, który dotyczy małoletniego dziecka – do sądu rodzinnego w rejonie, w którym zamieszkuje małoletnie dziecko lub pozwany.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. odpowiedź na pytanie 4 powyżej.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Powództwo można wytoczyć osobiście. Prawo nie wymaga, aby powód był reprezentowany przez adwokata ani innego pełnomocnika (z wyjątkiem osób małoletnich lub ubezwłasnowolnionych, jak określono w odpowiednich przepisach).

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Dokumenty sądowe wymagane do wszczęcia sprawy (pозew, wnioski wszczynające postępowanie itd.) należy złożyć w Wydziale ds. Rejestracji właściwego sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Pozew powinien być zawsze sporządzony w formie pisemnej, w języku greckim. Nie **przyjmuje się** żadnych pozwów (lub innych pism procesowych) przesłanych pocztą elektroniczną lub faksem.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Pismo procesowe wszczynające postępowanie należy sporządzić zgodnie z formularzem 1 zawartym w kodeksie postępowania cywilnego w przypadku przedstawiania dochodzonych świadczeń (żądania określonego zachowania się przez powoda) lub zgodnie z formularzem 2 w przypadku przedstawiania całościowego opisu okoliczności faktycznych i prawnych oraz dochodzonych świadczeń.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Tak, należy uiścić opłatę skarbową. Opłatę należy uiścić po zarejestrowaniu dokumentu, który podlega opłacie.

Kwestie dotyczące płatności honorarium adwokackiego z góry są przedmiotem indywidualnych ustaleń z adwokatem.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Tak, w przypadku wszczęcia postępowania sądowego przed sądem rodzinnym lub w przypadku postępowania, które dotyczy sporów transgranicznych, osób ubiegających się o azyl, uchodźców lub obywateli państw trzecich przebywających na Cyprze nielegalnie, pod warunkiem uwzględnienia wniosku o udzielenie pomocy prawnej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Od momentu rejestracji powództwa. W przypadku rejestracji nieprawidłowej lub nieterminowej lub w przypadku wystąpienia innego problemu z rejestracją powództwa powód otrzyma informację zwrotną od właściwego Wydziału ds. Rejestracji.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania i stawiennictwa w sądzie są udzielane na późniejszym etapie.

Ostatnia aktualizacja: 12/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Łotwa

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Na Łotwie osoba może wytoczyć powództwo przed sąd lub, jeżeli strony wzajemnie uzgodniły i zawarły umowę o zapis na sąd polubowny, wnieść sprawę do sądu polubownego (z wyjątkiem niektórych sporów, które nie mogą być przedmiotem tego postępowania).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy przedawnienia różnią się w zależności od sprawy. Informacji na ten temat może udzielić adwokat lub biuro informacji publicznej.

W kodeksie cywilnym przewidziano różnego rodzaju terminy ogólne. Terminy te mogą ulegać zmianie w zależności od charakteru sporu i okoliczności wytoczenia powództwa, dlatego też wyznacza się je indywidualnie dla każdego przypadku, biorąc pod uwagę poniższe względy.

Prawo rodzinne

Powództwo związane z zaręczynami należy wytoczyć w terminie jednego roku od daty odstąpienia od zaręczyn lub od daty zerwania zaręczyn przez jedną ze stron lub, jeżeli narzeczona jest w ciąży, od daty narodzin dziecka, o ile w momencie jego narodzin zaręczyny były już zerwane lub jedna ze stron się wycofała.

Powództwo dotyczące stosunków majątkowych między małżonkami należy wytoczyć w terminie jednego roku od daty transakcji dokonanej przez drugie z małżonków.

Mąż matki dziecka może wytoczyć powództwo o zaprzeczenie ojcostwa w terminie dwóch lat od dnia, w którym odkryje, że nie jest ojcem dziecka. Matce dziecka także przysługuje prawo do wytoczenia powództwa o zaprzeczenie ojcostwa. Również samo dziecko może wytoczyć powództwo o zaprzeczenie ojcostwa w terminie dwóch lat od dnia osiągnięcia pełnoletności.

Powództwo wynikające z uznania ojcostwa należy wytoczyć w terminie dwóch lat od dnia, w którym strona uzyska informacje o okolicznościach wykluczających ojcostwo lub w którym dziecko osiągnie pełnoletność, jeżeli powództwo wytacza samo dziecko.

Powództwo dotyczące relacji między opiekunem a małoletnim należy wytoczyć w terminie jednego roku od daty osiągnięcia pełnoletności przez małoletniego lub od daty wystąpienia innych okoliczności przewidzianych w obowiązujących przepisach.

Prawo rzeczowe

Powództwo w sprawie naruszenia posiadania lub pozbawienia posiadania należy wytoczyć w terminie jednego roku od dnia, w którym strona dowie się o naruszeniu lub pozbawieniu posiadania.

Powództwo przeciwko osobie, która znajduje się w posiadaniu składnika majątku i która może nabyć prawo własności do tego składnika majątku wskutek przedawnienia (zasiedzenie), należy wytoczyć w terminie 10 lat od dnia, w którym druga strona dowiedziała się o takim posiadaniu.

Powództwo dotyczące przyrostu będącego skutkiem procesów naturalnych musi zostać wniesione przez nowego właściciela w terminie dwóch lat.

Prawo zobowiązań

Uprawnienia wierzyciela ulegają przedawnieniu, jeżeli nie skorzystał on z nich w terminie wskazanym w obowiązujących przepisach.

Powództwa dotyczące uprawnień wierzyciela, dla których nie wyznaczono krótszego terminu, należy wytoczyć w terminie 10 lat; wszystkie tego rodzaju prawa, dla których nie wyznaczono krótszego terminu, ulegają przedawnieniu, jeżeli osoba uprawniona nie skorzysta z nich w terminie 10 lat – nie dotyczy to niektórych praw, które nie ulegają przedawnieniu.

Prawo do wystąpienia o unieważnienie umowy sprzedaży z uwagi na nadmierną stratę ulega przedawnieniu, jeżeli dana strona nie wytoczy powództwa w terminie jednego roku od daty zawarcia umowy.

Powództwo dotyczące strat wynikających z zalania, wyrzucenia lub zrzucenia należy wytoczyć w terminie jednego roku.

Prawo handlowe

Powództwo dotyczące transakcji handlowej należy wytoczyć w terminie trzech lat, chyba że w obowiązujących przepisach wyznaczono inny termin przedawnienia.

Powództwo dotyczące umowy w sprawie przedstawicielstwa handlowego należy wytoczyć w terminie czterech lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym powstało dane roszczenie.

Powództwo przeciwko przedsiębiorcy indywidualnemu dotyczące działalności prowadzonej przez tego przedsiębiorcę należy wytoczyć w terminie trzech lat od daty wykreślenia go z rejestru działalności gospodarczej, chyba że w obowiązujących przepisach wyznaczono krótszy termin na wniesienie roszczenia.

Powództwo wynikające z zakazu nałożonego na wspólnika spółki uniemożliwiającego mu dokonywanie transakcji w tym samym segmencie działalności, w którym działa spółka, lub zakazu uniemożliwiającego mu stanie się pełnoprawnym wspólnikiem innej spółki osobowej prowadzącej działalność w tym samym segmencie działalności bez zgody pozostałych wspólników, należy wytoczyć w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym pozostali wspólnicy spółki uzyskają informację o naruszeniu zakazu konkurencji, nie później jednak niż w terminie pięciu lat od daty tego naruszenia.

Powództwo przeciwko wspólnikowi spółki wynikające z zobowiązań spółki należy wytoczyć w terminie trzech lat od daty wpisania faktu rozwiązania spółki do rejestru działalności gospodarczej, chyba że w obowiązujących przepisach wyznaczono krótszy termin na wytoczenie powództwa przeciwko spółce.

Powództwo przeciwko założycielom spółki kapitałowej dotyczące zobowiązań podjętych przez spółkę przed jej utworzeniem należy wytoczyć w terminie trzech lat od dnia, w którym spółka została wpisana do rejestru działalności gospodarczej.

Powództwo przeciwko założycielom spółki kapitałowej dotyczące określonych strat poniesionych przez spółkę i przez osoby trzecie na etapie zawiązywania spółki należy wytoczyć w terminie pięciu lat od dnia, w którym spółka została wpisana do rejestru działalności gospodarczej. Te terminy stosuje się również w przypadku wytoczenia powództwa przeciwko osobom, które przyczyniły się do powstania takich strat.

Powództwo wynikające z uprawnień wierzyciela wobec spółki, w przypadku gdy wierzyciel nie jest w stanie wyegzekwować od spółki zaspokojenia swoich roszczeń i wszczyna postępowanie przeciwko osobom odpowiedzialnym na mocy prawa (założycielom, osobom trzecim itp.), może zostać wniesione w terminie pięciu lat od daty powstania roszczenia.

Powództwo dotyczące naruszenia zakazu konkurencji nałożonego na członków zarządu spółki należy wytoczyć w terminie pięciu lat od daty naruszenia. Powództwo dotyczące strat poniesionych przez spółkę, jej wspólników lub wierzycieli w rezultacie reorganizacji należy wytoczyć w terminie pięciu lat od daty przeprowadzenia reorganizacji.

Powództwo przeciwko spedytorowi należy wytoczyć w terminie trzech lat.

Powództwo przeciwko spedytorowi dotyczące ładunku, podobnie jak powództwo przeciwko podmiotowi prowadzącemu skład, należy wnieść w terminie jednego roku, chyba że spedytor lub podmiot prowadzący skład działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zobacz arkusz informacyjny [dotyczący właściwości sądów na Łotwie](#).

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zobacz arkusz informacyjny [dotyczący właściwości sądów na Łotwie](#).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zobacz arkusz informacyjny [dotyczący właściwości sądów na Łotwie](#).

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Powód może wytoczyć powództwo osobiście lub przez upoważnionego do tego pełnomocnika. Do pozwu można załączyć stosowne pełnomocnictwo.

Korzystanie z usług adwokata lub innego doradcy prawnego nie jest konieczne.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew należy wnieść do właściwego sądu pierwszej instancji.

Pozew musi zostać złożony w sekretariacie (*kanceleja*) właściwego sądu przez powoda lub upoważnionego pełnomocnika. Pozwy można również przysłać pocztą tradycyjną na adres właściwego sądu.

Pozwy przyjmuje pracownik wyznaczony przez prezesa sądu – z reguły asystent prezesa sądu lub pracownik sekretariatu sądu – w godzinach pracy sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego strony są zobowiązane do przedkładania dokumentów sporządzonych w języku obcym wraz z ich poświadczonym tłumaczeniem na język urzędowy, tj. język łotewski. Osoba zwolniona z kosztów sądowych nie jest zobowiązana do załączenia tłumaczenia przedkładanych dokumentów.

Sąd może wyrazić zgodę na przeprowadzenie pewnych czynności procesowych w języku obcym, jeżeli którakolwiek ze stron się o to zwróci, a wszystkie strony wyrażą na to zgodę. Protokół rozprawy i orzeczenia sądu sporządza się w języku łotewskim.

Powództwo wytacza się poprzez wniesienie pisemnego pozwu do sądu. Pozew może zostać wniesiony osobiście przez powoda lub przez osobę upoważnioną przez powoda, a także przesłany pocztą tradycyjną; nie dopuszcza się natomiast możliwości wniesienia pozwu faksem ani pocztą elektroniczną.

Należy dodać, że każde powództwo można również wytoczyć, przedkładając dokumenty opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, chyba że w obowiązujących przepisach przewidziano szczególny tryb wszczęcia postępowania. W przypadku niektórych rodzajów umów dotyczących nieruchomości, prawa rodzinnego i spadkowego oraz niektórych rodzajów umów o ustanowieniu zabezpieczenia dokumenty elektroniczne nie są akceptowane.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Pozew musi być sporządzony na piśmie. Dla większości roszczeń nie przewidziano szczególnych formularzy pozwu. Określone formularze pozwów stosuje się w przypadku drobnych roszczeń (*maza apmēra prasības*, art. 303 kodeksu postępowania cywilnego); egzekucji zobowiązań na podstawie tytułu wykonawczego z wezwaniem do zapłaty (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, art. 501 ustawy); oraz wniosków o zapewnienie tymczasowej ochrony przed przemocą (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, art. 305 kodeksu).

Jeżeli dla danego rodzaju pozwu nie przewidziano żadnego określonego formularza, wymagane informacje i dane, jakie należy zawrzeć w pozwie, są określone w kodeksie postępowania cywilnego. Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego pozew musi zawierać:

- nazwę sądu, do którego kierowany jest pozew;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny oraz zadeklarowane miejsce zamieszkania powoda (a w przypadku braku takiego miejsca – faktyczne miejsce zamieszkania powoda); w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej; powód może również wskazać inny adres do celów korespondencji z sądem;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny, zadeklarowane miejsce zamieszkania lub ewentualny dodatkowy zadeklarowany adres zamieszkania pozwanego lub zainteresowanej strony, a w przypadku braku takiego adresu – adres faktycznego miejsca zamieszkania; w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej; należy również podać osobisty numer identyfikacyjny lub numer rejestracyjny pozwanego, jeżeli jest on znany;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny i adres pełnomocnika powoda do celów korespondencji z sądem, jeżeli pozew został wniesiony przez pełnomocnika, lub – w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej;
- w przypadku powództwa o zapłatę kwoty pieniężnej – nazwę instytucji kredytowej i ewentualnie numer rachunku, na który należy dokonać płatności;
- przedmiot sporu;
- wartość przedmiotu sporu, jeżeli roszczenie może zostać wyrażone w formie pieniężnej, ze wskazaniem sposobu, w jaki obliczono kwotę podlegającą odzyskaniu lub będącą przedmiotem sporu;
- okoliczności faktyczne, na których powód opiera swoje powództwo, oraz dowody na potwierdzenie tych okoliczności;
- podstawę prawną;
- żądanie powoda;
- wykaz dokumentów załączonych do pozwu;
- datę sporządzenia pozwu oraz wszelkie inne informacje, które mogą być przydatne.

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego dodatkowe informacje są wymagane w przypadku określonych rodzajów pozwów (np. rozwodowych) i w przypadku szczególnych rodzajów postępowań (np. postępowanie o zgodę na przysposobienie lub o rozwiązanie stosunku przysposobienia, ochronę spadku i ustanowienie kuratora).

Pozew musi zostać podpisany przez powoda lub jego pełnomocnika lub przez powoda wraz z pełnomocnikiem, jeżeli sąd tak zarządzi, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej. Jeżeli pełnomocnik ma występować w imieniu powoda, do pozwu należy załączyć pełnomocnictwo (*pilnvara*) lub inny dokument upoważniający pełnomocnika do podejmowania czynności procesowych.

Pozew należy złożyć do sądu w liczbie egzemplarzy odpowiadającej liczbie pozwanych i innych podmiotów biorących udział w postępowaniu.

Do pozwu należy również załączyć dokumenty potwierdzające:

wniesienie opłat skarbowych (*valsts nodevas*) i pokrycie innych kosztów sądowych w odpowiedniej wysokości i zgodnie z procedurami przewidzianymi w obowiązujących przepisach;

przeprowadzenie postępowania wstępnego, w przypadku gdy jest to wymagane zgodnie z prawem; okoliczności uzasadniające roszczenie.

Na portalu łotewskich sądów www.tiesas.lv w sekcjach *E-Pakalpojumi* („e-usługi”) i *E-veidlapas* („e-formularze”) można znaleźć szereg formularzy pism procesowych. Formularze te można pobrać, wypełnić i złożyć w formie drukowanej.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Koszty sądowe (opłatę skarbową (*valsts nodeva*), opłatę od wniesienia pozwu (*kancelejas nodeva*) i koszty rozpoznania pozwu (*ar lietās izskatīšanu saistītie izdevumi*)) należy uiścić przed wniesieniem pozwu; w szczególności przelewem bankowym. Po rozstrzygnięciu sporu na korzyść jednej ze stron, sąd zarządzi, aby przegrana strona pokryła wszystkie koszty sądowe powstałe w toku postępowania. Jeżeli roszczenie zostało uznane częściowo, sąd zasądzi pokrycie kosztów sądowych proporcjonalnie. Jeżeli powód wycofa pozew lub sąd pozostawi sprawę bez rozpoznania, powód musi zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty sądowe (z wyjątkiem przypadków, określonych w przepisach prawnych, w których roszczenie dotyczy wydania zaświadczenia, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady). W takim przypadku pozwany nie jest zobowiązany do zwrócenia powodowi poniesionych przez niego kosztów sądowych, ale jeżeli powód wycofa powództwo z uwagi na fakt, że pozwany dobrowolnie zaspokoi roszczenie po wniesieniu pozwu, sąd może – na wniosek powoda – nakazać pozwanemu zwrot kosztów sądowych poniesionych przez powoda. Podobnie koszty postępowania (honoraria adwokatów, koszty stawiennictwa w sądzie oraz koszty zebrania dowodów) zostaną zasądzone od pozwanego na rzecz powoda, jeżeli roszczenie powoda zostanie uznane w całości lub w części lub jeżeli powód wycofa powództwo z uwagi na dobrowolne zaspokojenie roszczenia przez pozwanego po wniesieniu pozwu. W przypadku oddalenia powództwa sąd nakaże powodowi zwrot kosztów poniesionych przez pozwanego.

Wysokość honorariów adwokata lub doradcy prawnego reguluje umowa zawarta między klientem a danym adwokatem lub doradcą prawnym.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zobacz arkusz informacyjny dotyczący pomocy prawnej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Dokumenty przesłane pocztą tradycyjną lub doręczone w godzinach urzędowania sekretariatu sądu są rejestrowane przez sąd w rejestrze korespondencji przychodzącej w dniu ich otrzymania. Pozew uznaje się za wniesiony w dniu, w którym zostanie doręczony. Termin na podjęcie czynności procesowej w sądzie upływa w momencie zakończenia pracy przez sąd. Jeżeli pozew, apelacja lub inna przesyłka pocztowa zostaną doręczone operatorowi do północy w dniu, w którym upływa wyznaczony termin, taki pozew, apelację lub inną przesyłkę uznaje się za doręczone w terminie.

Jeżeli pozew został sporządzony nieprawidłowo lub jeżeli nie załączono do niego wszystkich wymaganych dokumentów, sędzia wydaje postanowienie z uzasadnieniem o pozostawieniu sprawy bez rozpoznania. Sąd przekaze powodowi kopię postanowienia określającego również termin usunięcia stwierdzonych braków. Wyznaczony termin nie może być krótszy niż 20 dni, licząc od daty doręczenia postanowienia. Jeżeli powód usunie braki w wyznaczonym terminie, pozew uznaje się za wniesiony z pierwotną datą wpływu do sądu. Jeżeli powód nie usunie braków w wyznaczonym terminie, pozew uważa się za niewniesiony i zwraca się go powodowi. Zwrócenie pozwu powodowi nie pozbawia go możliwości powtórnego wniesienia tego pozwu. Szczególne potwierdzenie prawidłowego wniesienia powództwa: jeżeli pozew został sporządzony w prawidłowy sposób i wszystkie wymagane dokumenty zostały do niego załączone, sędzia wydaje postanowienie w sprawie przyjęcia pozwu i wszczęcia postępowania w terminie siedmiu dni od daty otrzymania pozwu przez sąd.

Po wszczęciu postępowania egzemplarz pozwu i kopie załączonych do niego dokumentów przesyła się pozwanemu wraz ze wskazaniem terminu na przekazanie odpowiedzi na pozew. Po otrzymaniu odpowiedzi pozwanego sędzia przekazuje jej kopię powodowi i innym podmiotom biorącym udział w postępowaniu. Sędzia może również zwrócić się do powoda o ustosunkowanie się do odpowiedzi pozwanego. Po otrzymaniu odpowiedzi lub po upływie terminu na jej przekazanie sędzia wyznacza termin rozprawy sądowej. Sekretarz sądowy przesyła stronom wezwanie do stawienia się przed sądem. Jeżeli sprawa ma zostać rozpoznana w postępowaniu pisemnym, nie wyznacza się terminu rozprawy, a strony nie otrzymują wezwania do stawienia się przed sądem.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Strony postępowania otrzymują wezwanie do stawienia się przed sądem, w którym zostają z wyprzedzeniem poinformowane o terminie i miejscu przeprowadzenia rozprawy sądowej lub innej czynności procesowej. Wezwanie do stawienia się przed sądem wysyła się na adres zadeklarowanego miejsca zamieszkania danej osoby, choć taka osoba może również wskazać inny adres do celów korespondencji z sądem.

Jeżeli pozwany nie wskazał zadeklarowanego miejsca zamieszkania na Łotwie, a powód – z przyczyn obiektywnych – nie był w stanie ustalić miejsca zamieszkania pozwanego poza terytorium Łotwy, sąd – na uzasadniony wniosek powoda – może podjąć środki służące ustaleniu miejsca zamieszkania pozwanego przewidziane w wiążących dla Łotwy umowach międzynarodowych lub w prawodawstwie Unii Europejskiej.

W przypadku braku możliwości ustalenia miejsca zamieszkania pozwanego pomimo zastosowania procedur przewidzianych w wiążących dla Łotwy umowach międzynarodowych oraz w prawodawstwie UE lub w przypadku braku możliwości przesłania dokumentów na adres pozwanego wskazany przez powoda lub w przypadku niemożności przesłania pozwanemu pism procesowych zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawodawstwie Unii Europejskiej lub z procedurami przewidzianymi w wiążących dla Łotwy umowach międzynarodowych lub z przepisami kodeksu postępowania cywilnego dotyczącymi współpracy międzynarodowej w sprawach cywilnych, pozwanego, który nie ma zadeklarowanego miejsca zamieszkania na Łotwie, wzywa się do stawienia się przed sądem za pośrednictwem powiadomienia publikowanego w dzienniku urzędowym *Latvijas Vēstnesis*.

Informacje na temat przebiegu postępowania sądowego można uzyskać na stronach *E-Pakalpojumi* („e-usługi”) i *Tiesvedības gaita* („przebieg postępowania sądowego”) w portalu łotewskich sądów [http://www.tiesas.lv/](http://www.tiesas.lv) po wpisaniu sygnatury sprawy lub numeru wezwania do stawiennictwa przed sądem.

Ostatnia aktualizacja: 07/02/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Litwa

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Prawo Republiki Litewskiej przewiduje szereg alternatywnych możliwości rozwiązywania sporów. W 2012 r. weszła w życie na Litwie zmieniona ustawa o arbitrażu gospodarczym (*Komerčinio arbitražo įstatymas*). Ustawa ta ma zastosowanie do postępowań arbitrażowych, które toczą się na terytorium Republiki Litewskiej, bez względu na obywatelstwo lub narodowość stron sporu, bez względu na to, czy strony są osobami prawnymi czy fizycznymi lub czy

postępowanie arbitrażowe przeprowadza stały organ arbitrażowy czy też sąd arbitrażowy *ad hoc*. Arbitraż jest równorzędną pod względem mocy wiążącej alternatywą dla sądów państwowych. Umożliwia szybkie i wygodne rozwiązywanie większości sporów gospodarczych przez niezależne i wiarygodne osoby prywatne cieszące się dobrą opinią, które są bardziej akceptowane przez obie strony niż skład sędziowski. Strony postępowania arbitrażowego mogą z większą swobodą kształtować zasady takiego postępowania. Sąd polubowny może obradować w miejscu dogodnym dla stron sporu i swobodnie wybrać język postępowania, formę orzeczenia itd. Elektroniczne umowy o arbitraż uznaje się na równi z umowami pisemnymi.

W 2008 r. przyjęto ustawę o mediacji w sporach cywilnych (*Civilinių ginčių taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Mediacja w sporach cywilnych (zwana również mediacją) jest postępowaniem ukierunkowanym na polubowne rozwiązanie sporu, które zakłada udział osoby trzeciej pośredniczącej w sporze w celu zawarcia ugody (mediatora). Zgodnie z ustawą mediacja może być stosowana w celu rozwiązywania sporów cywilnych (np. sporów dotyczących spraw rodzinnych i innych), które mogą być przedmiotem postępowania cywilnego przed sądem. Strony mogą skorzystać z tej opcji, aby rozwiązać spór, zarówno przed skierowaniem sprawy do sądu (mediacja pozasądowa), jak i po wszczęciu postępowania przed sądem (mediacja sądowa). Należy zauważyć, że rozpoczęcie mediacji zawieszka bieg terminu przedawnienia roszczenia. W związku z tym nawet jeżeli nie uda się rozwiązać sporu polubownie, strony nadal mają możliwość zwrócenia się o rozstrzygnięcie do sądu. Mediacja sądowa jest nieodpłatna. Ponadto decydując się na oddanie sporu cywilnego do mediacji sądowej, można zaoszczędzić dużo czasu i wysiłków w porównaniu z udziałem w postępowaniu sądowym, a także dużo pieniędzy, ponieważ w przypadku gdy mediacja zakończy się ugodą, 75% opłaty sądowej podlega zwrotowi. Rozwiązanie sporu w drodze mediacji sądowej gwarantuje poufność. Każda strona może wycofać się z mediacji bez podawania przyczyn.

Jeżeli chodzi o pozasądowe rozwiązywanie sporów wynikających z umów konsumenckich, materię tę reguluje ustawa o ochronie konsumentów (*Vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), która weszła w życie w 2007 r. Ustawa ta kształtuje postępowanie i ustanawia instytucje, które ustanawiają alternatywny dla postępowania sądowego mechanizm rozwiązywania sporów konsumenckich. Organy uczestniczące w alternatywnym rozwiązywaniu sporów na Litwie to: Państwowy Urząd Ochrony Konsumentów (*Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), Urząd Regulacji Komunikacji (*Ryšių reguliavimo tarnyba*) oraz pozostałe organy rozstrzygające spory w poszczególnych sektorach gospodarki (Urząd Regulacji Komunikacji jest rozjemcą w sporach w zakresie komunikacji elektronicznej oraz usług pocztowych i kurierskich, Bank Litewski (*Lietuvos bankas*) – w sporach między konsumentami a dostawcami usług finansowych itd.). W ramach alternatywnych metod rozwiązywania sporów konsumenci mogą korzystać z pomocy prawnej, ale koszty jej udzielenia nie podlegają zwrotowi. Z podstawowej i dodatkowej państwowej pomocy prawnej mogą korzystać ci konsumenci, którzy spełniają kryteria określone w przepisach prawa. Zwrócenie się do organu alternatywnego rozwiązywania sporów o wydanie rozstrzygnięcia co do zasady nie zawieszka biegu terminu przedawnienia. W związku z tym istnieje duże ryzyko uchybienia terminu przedawnienia ze względu na stosunkowo długie terminy do rozstrzygnięcia sporów konsumenckich i niektóre krótkie terminy przedawnienia roszczeń.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Ogólny termin przedawnienia wynosi dziesięć lat.

W prawie litewskim ustanowiono krótsze terminy przedawnienia w odniesieniu do określonych rodzajów roszczeń.

Krótszy, miesięczny termin przedawnienia stosuje się do roszczeń wynikających z postępowań przetargowych.

Krótszy, trzymiesięczny termin przedawnienia ma zastosowanie do roszczeń o stwierdzenie nieważności uchwał podejmowanych przez organy podmiotów prawnych.

Krótszy, sześciomiesięczny termin przedawnienia ma zastosowanie do:

roszczeń związanych z egzekucją kar (grzywny, odsetki za zwłokę);

roszczeń dotyczących wad rzeczy sprzedanych.

Krótszy, również sześciomiesięczny termin przedawnienia ma zastosowanie do roszczeń wynikających ze stosunków między przedsiębiorstwami transportowymi a ich klientami w odniesieniu do przesyłek wysyłanych na terytorium Litwy, natomiast roczny termin przedawnienia – do przesyłek wysyłanych za granicę.

Roszczenia ubezpieczeniowe przedawniają się w krótszym, rocznym terminie.

Krótszy, trzyletni termin przedawnienia ma zastosowanie do roszczeń odszkodowawczych, dotyczy to również roszczeń o odszkodowanie w związku z niewłaściwą jakością produktów.

W krótszym, pięcioletnim terminie przedawniają się do roszczenia związane z egzekucją odsetek i innych okresowych płatności.

Roszczenia z tytułu wadliwego wykonania dzieła podlegają krótszym terminom przedawnienia.

Roszczenia związane z przewozem ładunków, pasażerów i bagażu podlegają terminom przedawnienia określonym w kodeksach (ustawach) mających zastosowanie do konkretnych rodzajów transportu.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Spory dotyczące zobowiązań umownych podlegają prawu wybranemu przez strony sporu; jeżeli strony wybrały prawo Republiki Litewskiej, mogą bronić swoich interesów przed sądami litewskimi. Takie porozumienie między stronami może zostać zawarte w umowie lub odpowiednio do okoliczności faktycznych danej sprawy. Strony mogą uzgodnić, by prawo danego państwa miało zastosowanie do całej umowy lub do niektórych jej części. Jeżeli strony postanowią, że do umowy powinno mieć zastosowanie prawo państwa trzeciego, taka klauzula nie może być podstawą do zwolnienia z przestrzegania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa Republiki Litewskiej lub każdego innego państwa, których nie można zmienić i których nie można wyłączyć w drodze porozumienia stron.

Jeżeli strony nie wskazały, któremu prawu umowa podlega, zastosowanie ma prawo tego państwa, z którym zobowiązanie umowne jest najściślej związane. Zakłada się, że zobowiązanie umowne jest najściślej związane z państwem, na terytorium którego:

strona związana z najbardziej charakterystycznym zobowiązaniem umownym, posiada miejsce zamieszkania lub siedzibę główną. Jeżeli zobowiązanie ma ściślejszy związek z prawem państwa, w którym strona zobowiązania prowadzi działalność, zastosowanie będzie miało prawo tego państwa;

znajduje się nieruchomości, jeżeli przedmiotem umowy jest roszczenie względem nieruchomości lub prawo jej użytkowania;

w chwili zawierania umowy o transport znajdowało się główne miejsce prowadzenia działalności, pod warunkiem że państwo głównego miejsca prowadzenia działalności przez przewoźnika jest również państwem, w którym dokonano załadunku, w którym znajduje się siedziba statutowa nadawcy lub z którego wysłano ładunek.

Umowa o arbitraż podlega prawu właściwemu dla umowy głównej. Jeżeli umowa główna jest nieważna, prawem właściwym dla umowy o arbitraż będzie prawo państwa, w którym znajduje się miejsce zawarcia umowy o arbitraż; jeżeli nie można określić takiego prawa, wówczas zastosowanie ma prawo państwa, w którym postępowanie arbitrażowe się toczy.

W razie wyrządzenia szkody prawa i obowiązki stron regulowane są, zgodnie z wyborem strony poszkodowanej, przez prawo państwa, w którym czyn wywołujący szkodę został popełniony lub w którym zaistniały inne okoliczności powodujące szkodę, albo przez prawo państwa, w którym szkoda wystąpiła.

Małżeński ustrój majątkowy podlega prawu państwa, w którym znajduje się miejsce stałego pobytu małżonków. Jeżeli małżonkowie stale przebywają w różnych państwach, prawem właściwym jest prawo tego państwa, którego obywatelami są oboje małżonkowie. Jeżeli małżonkowie są obywatelami różnych państw i nigdy nie posiadali wspólnego miejsca zamieszkania, prawem właściwym jest prawo tego państwa, w którym zawarli oni związek

małżeński. Małżeński ustrój majątkowy określony w umowie podlega prawu państwa wybranego przez małżonków w ich umowie. W takim przypadku małżonkowie mają wybór pomiędzy prawem państwa, w którym mają lub będą stale przebywać, prawem państwa, w którym zawarli związek małżeński, albo prawem państwa, którego obywatelem jest jedno z nich. Zawarte przez małżonków porozumienie w sprawie prawa właściwego dotyczącego majątku małżeńskiego jest ważne, dopóki spełnia wszystkie wymogi prawa wybranego państwa lub prawa państwa, w którym zawarto to porozumienie.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Przepisy dotyczące właściwości sądów są określone w art. 29–30 kodeksu postępowania cywilnego (*Civilinio proceso kodeksas*). Pozew wnosi się do sądu, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania. Powództwo przeciwko osobie prawnej wytacza się według miejsca jej siedziby zgodnie ze wskazaniem w rejestrze osób prawnych. Jeżeli pozwanym jest państwo lub gmina, pozew należy złożyć zgodnie z miejscem siedziby organu reprezentującego państwo lub gminę.

Powództwo przeciwko osobie, której miejsce zamieszkania jest nieznane, można wytoczyć według miejsca, w którym znajduje się majątek tej osoby, lub z ostatnim znanym miejscem zamieszkania. Osoba, która nie posiada miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej, może być pozwana przed sądem, w okręgu którego znajduje się majątek tej osoby, lub według ostatniego znanego miejsca jej zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej. Pozew dotyczący roszczenia związanego z działalnością oddziału osoby prawnej można wnieść również według miejsca siedziby tego oddziału.

Powództwo o przyznanie alimentów i ustalenie ojcostwa można wytoczyć również według miejsca zamieszkania powoda. Pozew zawierający roszczenie o odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu, w tym śmierci, można złożyć według miejsca zamieszkania powoda lub miejsca, w którym poniesiono szkodę. Pozew o odszkodowanie w związku ze szkodą wyrządzoną w majątku danej osoby można wnieść według miejsca zamieszkania (siedziby) powoda lub miejsca, w którym szkodę działo.

Powództwo związane z roszczeniem dotyczącym umowy określającej miejsce wykonania dzieła można wytoczyć również według miejsca wykonania dzieła wskazanego w tej umowie.

Powództwo związane z roszczeniem dotyczącym opieki, kurateli lub zarządu majątkiem można wytoczyć również według miejsca zamieszkania (siedzibą statutową) opiekuna, kuratora lub zarządcy majątku.

Powództwo związane z roszczeniem dotyczącym umowy konsumenckiej można wytoczyć również według miejsca zamieszkania konsumenta.

Powód może wybrać spośród kilku sądów, które są właściwe do rozpoznania danej sprawy.

Sądem właściwym do rozpoznawania roszczeń dotyczących praw rzeczowych na nieruchomości, w tym użytkowania nieruchomości, z wyjątkiem wniosków dotyczących likwidacji majątku wspólnego w sprawach rozwodowych, oraz roszczeń o uchylenie zajęcia nieruchomości jest sąd, w okręgu którego położona jest nieruchomość lub większa jej część.

Roszczenia wierzycieli spadkowych przed przyjęciem spadku przez spadkobierców rozpoznaje sąd, w okręgu którego znajduje się spadek lub większa część spadku.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Wszystkie sprawy cywilne rozpoznają w pierwszej instancji sądy rejonowe, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych przez sądy okręgowe lub Sąd Okręgowy w Wilnie.

Sądy okręgowe rozpoznają w pierwszej instancji następujące sprawy:

od dnia 4 kwietnia 2013 r. – sprawy o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 150 000 LTL, z wyjątkiem spraw ze stosunków rodzinnych i stosunków pracy oraz spraw o odszkodowanie za szkody niemajątkową;

sprawy ze stosunków prawnych w zakresie niemajątkowych praw autorskich;

sprawy ze stosunków prawnych w zakresie zamówień publicznych;

sprawy dotyczące upadłości lub restrukturyzacji, z wyjątkiem spraw dotyczących upadłości osób fizycznych;

sprawy, w których jedną ze stron jest państwo trzecie;

sprawy o roszczenia związane z przymusową sprzedażą akcji (dywidenda, odsetki);

sprawy o roszczenia związane z badaniem działalności osoby prawnej;

sprawy o odszkodowanie za szkody majątkowe i niemajątkowe wynikające z naruszenia praw pacjenta;

inne sprawy cywilne, które muszą być rozpoznawane w pierwszej instancji przez sądy okręgowe zgodnie z przepisami szczególnymi.

Następujące rodzaje spraw należą do właściwości wyłącznej Sądu Okręgowego w Wilnie jako sądu pierwszej instancji:

sprawy dotyczące sporów, o których mowa w [§ 10 ustawy o patentach \(Lietuvos Respublikos patentų įstatymas\)](#);

sprawy dotyczące sporów, o których mowa w ustawie o znakach towarowych (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

sprawy o przysposobienie obywatela Litwy zamieszkałego na terytorium Republiki Litewskiej na wniosek obywatela innego państwa;

inne sprawy cywilne należące do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Wilnie jako sądu pierwszej instancji zgodnie z przepisami szczególnymi.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Pozew można wnieść do sądu osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika. Osobisty udział danej osoby w rozprawie nie pozbawia jej prawa do działania przez pełnomocnika w postępowaniu. Uważa się za wystarczające, gdy pełnomocnik występuje na rozprawie sądowej w imieniu mocodawcy, chyba że sąd uzna za konieczne osobiste stawiennictwo mocodawcy.

Zastępstwo stron przez adwokatów obowiązuje w sprawach określonych w kodeksie postępowania cywilnego i w [§ 10 kodeksie cywilnym \(Civilinis kodeksas\)](#), np. jeżeli sąd rozpoznaje sprawę o ubezwłasnowolnienie, osobę, której dotyczy wniosek musi reprezentować adwokat.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Osoby, które chcą doręczyć sądowi lub uzyskać z sądu dokumenty, powinny zwrócić się do sekretariatu sądu, który udziela wyjaśnień co do zasad postępowania w tym zakresie. [§ 10 Sądowe punkty kontaktowe](#)

Od dnia 1 lipca 2013 r., kiedy uruchomiono portal usług elektronicznych e.teismas.lt, można wnosić pisma procesowe, śledzić przebieg postępowań, uiszczać opłaty sądowe i korzystać z innych usług [§ 10 on-line](#).

Aby zapewnić spójność w rozpatrywaniu spraw, w drodze rozporządzenia określono, że od dnia 1 stycznia 2014 r. sprawy rozpoznawane przez sądy niższej instancji w postępowaniu elektronicznym i przekazane do sądów apelacyjnych i kasacyjnych również muszą być rozpoznawane w postępowaniu elektronicznym.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Osoby biorące udział w postępowaniu obowiązane są dostarczyć oryginały pism procesowych. Ponadto sądowi należy doręczyć odpowiednią liczbę egzemplarzy wydrukowanych pism procesowych: po jednym dla każdej strony przeciwnej (jeżeli w danej sprawie uczestniczy wielu pozwanych lub powodów – po jednym egzemplarzu dla każdego, a jeżeli do odbioru pism procesowych w związku ze sprawą wyznaczono pełnomocnika lub osobę upoważnioną – tylko jeden egzemplarz dla tego pełnomocnika lub tej osoby upoważnionej) oraz dla osób trzecich, z wyjątkiem przypadków, w których pismo procesowe

wnosi się za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Wszelkie załączniki do pism procesowych należy złożyć w takiej samej liczbie egzemplarzy jak pisma procesowe, chyba że są one składane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub jeżeli sąd zezwolił, by nie przekazywać tych załączników stronom ze względu na ich dużą liczbę.

Wszystkie pisma procesowe wraz z załącznikami należy doręczyć sądowi w języku narodowym. Jeżeli strony postępowania, do których skierowane są pisma procesowe, nie posługują się językiem narodowym, w sądzie należy złożyć tłumaczenia takich dokumentów na język zrozumiały dla tych stron. Każdy przetłumaczony dokument wymaga uwierzytelnienia.

Pozew można wnieść drogą elektroniczną za pośrednictwem portalu usług elektronicznych sądów litewskich <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, który został udostępniony na stronie internetowej Krajowej Administracji Sądowej (*Teismų administracija*): <http://www.teismai.lt/>.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Elektroniczny formularz pozwu można wypełnić za pośrednictwem portalu usług elektronicznych sądów litewskich <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Każdy pozew wnoszony do sądu powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego (art. 111 kodeksu postępowania cywilnego). Pisma procesowe należy wnosić do sądu w formie pisemnej. Każde pismo procesowe pochodzące od strony postępowania powinno zawierać:

oznaczenie sądu, do którego pismo procesowe strona wnosi;

status sprawy, imiona i nazwiska, osobiste numery identyfikacyjne (jeżeli są znane) i adresy zamieszkania stron postępowania; znane powodowi adresy innych uczestników postępowania do celów doręczenia pism procesowych; jeżeli co najmniej jedna ze stron postępowania jest osobą prawną – firmę, adres siedziby i wszelkie znane powodowi adresy innych uczestników postępowania do celów doręczenia pism procesowych, kody, numery rachunków bieżących (jeżeli są znane) oraz szczegółowe dane instytucji kredytowych (jeżeli są znane);

sposób doręczenia stronie pism procesowych oraz adres korespondencyjny, jeżeli różni się od adresu zamieszkania lub siedziby;

rodzaj i przedmiot pisma procesowego;

okoliczności uzasadniające wniesienie pisma procesowego i wszelkie dowody potwierdzające te okoliczności;

wszelkie dokumenty stanowiące załączniki do pisma;

podpis osoby składającej pismo procesowe wraz z datą sporządzenia.

Strona postępowania, która wniosła pismo procesowe sporządzone na podstawie wykładni dokonanej przez sąd międzynarodowy lub sąd państwa trzeciego, powinna dostarczyć odpis orzeczenia sądu, który przedstawił tę wykładnię oraz tłumaczenie poświadczone tego orzeczenia na język narodowy.

Pismo procesowe składane do sądu przez pełnomocnika powinno zawierać informacje określone w pkt 2 i 3 powyżej, które odnoszą się do osoby pełnomocnika; należy również załączyć do niego dokument potwierdzający prawa i obowiązki pełnomocnika, jeżeli nie złożono jeszcze takiego dokumentu lub jeżeli pełnomocnictwo znajdujące się w aktach sprawy wygasło.

Osoba, która została umocowana do udziału w postępowaniu przez stronę niezdolną do podpisania pisma procesowego, obowiązana jest podpisać to pismo w imieniu reprezentowanej strony, wskazując przyczynę, dla której strona nie może podpisać przedstawionego sądowi pisma osobiście.

Zgodnie z art. 153 kodeksu postępowania cywilnego pozew powinien zawierać następujące informacje:

wartość przedmiotu sporu, jeżeli należy ją określić;

okoliczności, na których powód opiera swój pozew (faktyczne podstawy pozwu);

materiał dowodowy potwierdzający istnienie okoliczności, na które powołuje się powód, adresy zamieszkania świadków oraz wskazanie miejsca, w którym znajdują się inne dowody;

żądanie pozwu;

opinię powoda na temat możliwości wydania wyroku zaocznego, jeżeli nie zostanie wniesiona odpowiedź na pozew ani wstępne pismo procesowe;

informację, czy powód będzie reprezentowany w sprawie przez adwokata. Jeżeli tak, należy podać jego imię i nazwisko oraz adres kancelarii;

ewentualnie stanowisko powoda co do możliwości zawarcia ugody.

Do pozwu należy załączyć dokumenty lub inne dowody, na których powód opiera swoje roszczenie, dowód uiszczenia opłaty sądowej oraz wszelkie wnioski o przeprowadzenie dowodu, którego powód nie jest w stanie dostarczyć wraz z podaniem przyczyny.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Do pozwu należy załączyć wszystkie dokumenty na poparcie roszczeń powoda oraz dowód wniesienia opłaty sądowej. Opłata sądowa w przypadku dochodzenia roszczeń niepieniężnych wynosi 100 LTL. Zgodnie z przepisami szczególnymi w sporach dotyczących roszczeń pieniężnych należna opłata sądowa wynosi odsetek kwoty roszczenia: dla roszczeń o wartości do 100 000 LTL – 3%, ale nie mniej niż 50 LTL, dla roszczeń o wartości od 100 000 LTL do 300 000 LTL – 3000 LTL plus 2% kwoty roszczenia, zaś dla roszczeń o wartości powyżej 300 000 LTL – 7000 LTL plus 1% kwoty roszczenia. Łączna opłata sądowa w przypadku sporów o roszczenia pieniężne nie może przekroczyć 30 000 LTL.

W przepisach szczególnych przewidziano sytuacje, w których powód podlega zwolnieniu od kosztów sądowych. Ponadto sąd może zwolnić od kosztów sądowych w części lub odroczyć termin ich zapłaty do czasu wydania orzeczenia, uwzględniając sytuację finansową danej osoby. Każdy wniosek o umorzenie należności sądowych lub ich odroczenie wymaga uzasadnienia i załączenia dowodów potwierdzających niekorzystną sytuację finansową osoby, która zgłosiła taki wniosek.

W postępowaniu pisemnym opłata sądowa stanowi połowę opłaty należnej od dochodzonego roszczenia, ale nie mniej niż 20 LTL.

Nie pobiera się oddzielnej opłaty sądowej za wniesienie środka zaskarżenia, z wyjątkiem wniosku o wydanie zarządzenia tymczasowego, od którego pobierana jest opłata w wysokości 100 LTL.

Jeżeli pisma procesowe lub załączniki do nich składane są do sądu wyłącznie drogą elektroniczną, pobiera się trzy czwarte części opłaty należnej z tego tytułu, ale nie mniej niż 10 LTL.

Warunki świadczenia usług prawnych klient powinien uzgodnić w umowie ze swoim adwokatem lub adwokatami bądź ze stowarzyszeniem zawodowym adwokatów. Strona obowiązana jest zapłacić uzgodnioną kwotę za wyświadczone usługi prawne. Strony mają całkowitą swobodę w określeniu warunków tej zapłaty.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Świadczenie podstawowej i dodatkowej pomocy prawnej gwarantuje ustawa o państwowej pomocy prawnej (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) na określonych w niej warunkach.

Podstawową pomoc prawną mogą otrzymać obywatele Republiki Litewskiej i innych państw członkowskich UE, osoby zamieszkujące legalnie na terytorium Republiki Litewskiej lub innych państw członkowskich oraz osoby upoważnione do otrzymania takiej pomocy na podstawie umów międzynarodowych, których Republika Litewska jest stroną. Podstawowa pomoc prawna musi być zapewniana bezzwłocznie. Jeżeli nie jest to możliwe, wnioskodawca otrzyma zawiadomienie o możliwym terminie skorzystania z tej pomocy. Jej przyznanie powinno nastąpić w terminie 5 dni od daty złożenia wniosku. Urzędnicy i pracownicy gminy, adwokaci lub wyspecjalizowani pracownicy agencji publicznych, z którymi gmina podpisała umowę, udzielają indywidualnych porad na

temat pozasądowego rozstrzygnięcia danego sporu oraz informacje na temat systemu prawnego, ustawodawstwa i innych przepisów prawa, a także pomogą sporządzić ugodę lub wypełnić wniosek o dodatkową pomoc. Wniosek o przyznanie podstawowej pomocy prawnej może zostać odrzucony, jeżeli wnioskodawca nie uzasadni swoich roszczeń lub uzyskał już wyczerpujące porady na ten sam temat bądź gdy oczywiste jest, że ta osoba może skorzystać z porad prawnika bez konieczności uzyskania pomocy prawnej zapewnianej przez państwo zgodnie z prawem, lub wniosek nie dotyczy jej praw i uzasadnionych interesów, chyba że chodzi o reprezentowanie jej na podstawie przepisów ustawy.

Do otrzymania dodatkowej pomocy prawnej uprawnieni są ci sami beneficjenci, ale przyznanie jej również jest uzależnione od tego, jakie dochody dana osoba łącznie uzyskała.

Dodatkową pomoc prawną może otrzymać każda osoba zamieszkała na terytorium Republiki Litewskiej, jeżeli jej majątek i roczne dochody nie przekraczają progów kwalifikowalności ustalonych przez rząd w zakresie świadczenia przez państwo pomocy prawnej. Ze względu na majątek i uzyskiwane dochody beneficjentów pomocy dzieli się na dwie kategorie: w przypadku kategorii I państwo pokrywa 100% kosztów dodatkowej pomocy prawnej, zaś w przypadku kategorii II – 50% kosztów dodatkowej pomocy prawnej (pozostałe 50% pokrywa wnioskodawca).

Do uzyskania nieodpłatnej dodatkowej pomocy prawnej bez względu na majątek lub roczny dochód uprawnione są następujące osoby: podejrzani, oskarżeni lub skazani w sprawach karnych, w których istnieje przymus adwokacki; pokrzywdzeni w sprawach o odszkodowanie za szkodę powstałą w wyniku przestępstwa, w tym w sprawach, w których kwestia odszkodowania ma zostać rozstrzygnięta w postępowaniu karnym; osoby korzystające z zasiłków socjalnych; osoby korzystające z opieki w domach pomocy społecznej; osoby, co do których stwierdzono znaczny stopień niepełnosprawności lub niezdolność do pracy; osoby, które osiągnęły wiek emerytalny i u których orzeczono wysoki stopień specjalnych potrzeb; opiekunowie (kuratorzy) takich osób, jeżeli pomoc prawna jest niezbędna w celu reprezentowania i ochrony ich praw i interesów; osoby, które dostarczyły dowody (nakaz zajęcia majątku itd.) potwierdzające, że z przyczyn obiektywnych nie mogą dysponować swoim majątkiem i funduszami, w związku z czym wartość ich majątku i rocznych dochodów, którymi mogą swobodnie dysponować, nie przekracza poziomu kwalifikowalności ustalonego przez rząd w odniesieniu do świadczenia dodatkowej pomocy prawnej; osoby cierpiące na poważne choroby psychiczne, jeżeli są poddawane przymusowej hospitalizacji lub leczeniu; opiekunowie (kuratorzy) takich osób, jeżeli pomoc prawna jest niezbędna w celu reprezentowania i ochrony ich praw i interesów; dłużnicy, jeżeli roszczenie dotyczy ich ostatniego miejsca zamieszkania; rodzice lub inni przedstawiciele ustawowi małoletniego, jeżeli sprawa dotyczy odebrania dziecka; małoletni, którzy nie są w związku małżeńskim lub co do których sąd nie stwierdził, że posiadają pełną zdolność do czynności prawnych, a którzy występują do sądu we własnym imieniu w sprawach określonych w przepisach szczególnych; osoby, które ubiegają się o orzeczenie ubezwłasnowolnienia; osoby ubiegające się o rejestrację urodzenia, a także inne osoby w innych sprawach na podstawie umów międzynarodowych, których stroną jest Republika Litewska.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Sąd podejmuje decyzję o dopuszczalności powództwa, wydając postanowienie. Uznaje się, że wraz z podjęciem tej czynności następuje wszczęcie postępowania cywilnego. Jeżeli istnieją jakiegokolwiek braki, a uczestnik postępowania lub strona, która wniosła pozew lub pismo procesowe, w wyznaczonym terminie uzupełni te braki zgodnie z pouczeniem sądu, uznaje się, że pozew lub pismo wpłynęło w dniu jego złożenia w sądzie. W przeciwnym razie uważa się, że taki pozew lub pismo nie wpłynęło, i na zarządzenie sędziego zwraca się je powodowi wraz z załącznikami najpóźniej w terminie pięciu dni roboczych od upływu terminu do uzupełnienia braków.

Powód może cofnąć swój pozew do chwili doręczenia jego odpisu pozwanemu przez sąd. Pozew można cofnąć na późniejszym etapie postępowania tylko, gdy zezwolił na to pozwany i aż do wydania orzeczenia przez sąd pierwszej instancji.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Strony postępowania otrzymują wezwanie do stawienia się przed sądem lub zawiadomienie sądowe zawierające informacje o terminie i miejscu rozprawy sądowej lub dokonania czynności procesowych. Z wokandą zapoznać się można również przez internet w systemie informatycznym sądów litewskich, który jest dostępny na stronie internetowej Krajowej Administracji Sądowej <http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/>.

Ostatnia aktualizacja: 25/06/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Luksemburg

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Mediacja to alternatywna metoda rozwiązywania sporów, która niekiedy może przynieść większe korzyści niż skierowanie sprawy do sądu.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy przedawnienia są zróżnicowane w zależności od rodzaju sprawy.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. zakładka „Jurysdykcja – Luksemburg”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. zakładka „Jurysdykcja – Luksemburg”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. zakładka „Jurysdykcja – Luksemburg”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

To zależy od wartości przedmiotu sporu i od rodzaju sprawy.

Poza pewnymi wyjątkami wynikającymi z ustawy kwestia ta zasadniczo przedstawia się następująco:

Jeżeli wartość przedmiotu sporu wynosi nie więcej niż 10 000 euro, sprawę rozpoznaje sędzia pokoju (*juge de paix*). W postępowaniu przed sędzią pokoju strona może brać udział osobiście lub przez pełnomocnika. Jeżeli strona nie jest reprezentowana przez adwokata, wymagane jest przedstawienie przez umocowanego pełnomocnictwa na piśmie (*pouvoir spécial*).

Jeżeli wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 10 000 euro, sprawa podlega rozpoznaniu przez sąd okręgowy (*tribunal d'arrondissement*). Udział w postępowaniu przed tym sądem wymaga reprezentowania przez adwokata (*avocat à la cour*), wyjątkiem są postępowania o wydanie środka tymczasowego (*action en référé*) oraz postępowania w sprawach gospodarczych, w których strona może brać udział osobiście lub skorzystać z pomocnika lub pełnomocnika. Udział w postępowaniu przed sądem apelacyjnym (*Cour d'appel*), który jest częścią Sądu Najwyższego (*Cour supérieure de justice*), wymaga reprezentowania przez adwokata.

W niektórych sprawach, nawet gdy wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 10 000 euro, postępowanie toczy się przed sędzią pokoju; chodzi o sprawy sporne ze stosunku najmu i dzierżawy nieruchomości oraz sprawy o świadczenia alimentacyjne (*pensions alimentaires*), chyba że taką sprawę rozpoznaje

się w ramach postępowania rozwodowego albo postępowania o ustanowienie separacji. Co do zasady zainicjowanie postępowania przed sędzią pokoju wymaga wezwania do sporu (*citation*), które stronie przeciwnej doręcza komornik (*huissier de justice*). Dokumenty inicjujące takie postępowanie wymagają spełnienia określonych warunków formalnych służących realizacji prawa pozwanego do obrony. W niektórych sprawach strony mogą zainicjować postępowanie bez pośrednictwa komornika, zwracając się z pisemnym wnioskiem (*requête*) bezpośrednio do sędziego pokoju (mowa tu o postępowaniu uproszczonym, tańszym niż postępowanie przed sądem okręgowym). W każdym z tych dwóch rodzajów postępowania strona może brać udział osobiście lub być reprezentowana przez adwokata albo inną osobę przez nią umocowaną.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?
Udzielenie odpowiedzi na to pytanie wymaga odwołania się do uwag przedstawionych w poprzednim punkcie.

Jeżeli wartość przedmiotu sporu wynosi nie więcej niż 10 000 euro, można zwrócić się na piśmie (*requête*) albo bezpośrednio do właściwego miejscowo sędziego pokoju, albo wystąpić z wezwaniem strony przeciwnej do sporu (*citation*), które doręczy jej komornik. W praktyce wezwanie do sporu wnosi się do dyrektora służby sądowej (*greffier en chef*).

Jeżeli wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 10 000 euro, co do zasady strona ma obowiązek zaangażować adwokata, który w jej imieniu za pośrednictwem komornika zwróci się do strony przeciwnej o wzięcie udziału w sporze. Adwokat wnosi do właściwego miejscowo sądu okręgowego albo do Sądu Najwyższego dokumenty w celu zainicjowania sprawy.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Można to uczynić w języku francuskim, niemieckim lub luksemburskim. W niektórych sprawach zastosowanie znajdują w tym zakresie regulacje szczególne. Postępowanie wszczyna się na podstawie wezwania do sporu lub pozwu. Nie dotyczy to niektórych kategorii spraw, w których postępowanie inicjuje się na podstawie samego pisemnego wniosku. W postępowaniu przed sędzią pokoju, poza nielicznymi wyjątkami dotyczącymi pewnych spraw szczególnych, w zakresie inicjowania postępowania obowiązuje zasada pisemności. Dlatego też niedopuszczalne jest przekazywanie dokumentów faksem lub pocztą elektroniczną.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W niektórych szczególnych kategoriach spraw (np. postępowanie nakazowe dotyczące wymagalnej wierzytelności pieniężnej lub niezapłaconej faktury) można posługiwać się formularzami. Co do zasady wezwania do udziału w postępowaniu przed sędzią pokoju, pozwy i wnioski inicjujące postępowanie przed sądem okręgowym oraz środki zaskarżenia adresowane do sądów wyższej instancji wymagają, pod rygorem nieważności, zawarcia w nich określonych elementów i spełnienia wymogów formalnych. Nie przewidziano gotowych formularzy do celów tych postępowań.

Formularze wniosków są natomiast dostępne na potrzeby postępowań prowadzonych na podstawie prawa wspólnotowego. Przykładowo dotyczy to wniosków o wydanie europejskiego nakazu zapłaty na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 oraz wniosków w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na podstawie rozporządzenia (WE) nr 861/2007.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Co do zasady koszty sądowe pokrywa się na zakończenie postępowania. Jeżeli sąd stwierdzi, że obciążenie wyłącznie strony wygrywającej sprawę kosztami i wydatkami w związku z postępowaniem byłoby niesłuszne, może nałożyć na stronę przegrywającą obowiązek zwrotu stronie wygrywającej części tych kosztów (*indemnité de procédure*). Sąd może również nałożyć na uczestnika bądź kilku uczestników postępowania obowiązek wpłaty kaucji (np. na poczet kosztów opinii biegłego).

Honorarium adwokata ustalane jest indywidualnie z każdym klientem. Zazwyczaj adwokat otrzymuje od klienta zaliczkę na poczet tego honorarium.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zob. zakładka „Pomoc prawna – Luksemburg”.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

W tych przypadkach, w których prawo zezwala stronie na występowanie w postępowaniu bez pełnomocnika, sąd informuje ją o dalszych krokach po wszczęciu postępowania.

Jeżeli postępowanie w imieniu swojego klienta inicjuje bądź ma obowiązek zainicjować adwokat, sąd informuje adwokata, jako pełnomocnika strony, o dalszych krokach po wszczęciu postępowania. Adwokat może informować swojego klienta o planowanych czynnościach postępowania, o ile terminy ich przeprowadzenia są mu znane lub dają się przewidzieć.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Zob. odpowiedź na pytanie poprzednie.

W postępowaniu pisemnym termin do stawiennictwa przed sądem jest co do zasady określony przepisami prawa; poza tym sąd może również wyznaczyć stronie lub osobie trzeciej termin w celu jej wysłuchania. Terminy określone przepisami prawa są zróżnicowane w zależności od tego, który sąd prowadzi postępowanie, oraz od tego, czy pozwany zamieszkuje w Luksemburgu. W postępowaniu ustnym co do zasady powód ma obowiązek poinformować pozwanego o dacie stawiennictwa przed sądem.

Powiązane strony

 <http://www.legilux.lu/>

Ostatnia aktualizacja: 25/04/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Malta

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Tak, aby skierować sprawę do sądu na Malcie, należy zwrócić się do sądu. Adwokat lub reprezentant prawny (*legal procurator*) składa pozew do sądu i uiszcza stosowną opłatę. Jeżeli sprawa ma zostać wniesiona do sądu wyższego rzędu, strona wytaczająca powództwo musi złożyć przysięgę.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Nie, sprawę można wnieść do sądu w dowolnym momencie. Pozwany ma jednak prawo podnieść zarzut przedawnienia na dowolnym etapie postępowania w sądzie.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Osoba wnosząca sprawę do sądu musi być fizycznie obecna na sali sądowej podczas rozpraw. W przypadku jej nieobecności adwokat lub reprezentant prawny występuje jako jej pełnomocnik. Jeżeli strona przebywa poza granicami Malty, wyznacza się specjalnego pełnomocnika w celu kontynuowania postępowania sądowego pod nieobecność strony.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Mimo że Malta posiada tylko jeden budynek sądu, mieści się w nim kilka różnych sądów rozpatrujących różne sprawy w zależności od przedmiotu sporu, wartości roszczenia i miejsca zamieszkania powoda. Różne rodzaje sądów na Malcie przedstawiono poniżej:

- Sąd Cywilny (Wydział Rodzinny) [*Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)*] – rozpoznaje wszelkie wnioski związane z kwestiami rodzinnymi, takimi jak separacja, rozwód, kwestie alimentacyjne, ustalenie i zaprzeczenie ojcostwa;
- Sąd Pokoju (Wydział Rodzinny dla Gozo) [*Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)*] – podobnie jak w lit. a) powyżej, z tą różnicą, że do tego sądu wnosi się sprawy przeciwko osobom zamieszkałym na Gozo lub osobom, które mają zwykle miejsce pobytu na Gozo;
- Pierwsza Izba Sądu Cywilnego (Sąd Konstytucyjny) [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)*] – sprawy o charakterze konstytucyjnym;
- Sąd Pokoju (Malta) [*Qorti tal-Maġistrati (Malta)*] – rozpoznaje i rozstrzyga sprawy wyłącznie o charakterze cywilnym, które dotyczą wszelkich roszczeń, których wartość nie przekracza kwoty 11 646,87 EUR przeciwko osobom, które zamieszkują na Malcie lub które mają miejsce zwykłego pobytu na jednej z części wyspy Malta, oraz wszelkich innych roszczeń określonych na podstawie prawa maltańskiego;
- Sąd Pokoju (Niższa Izba dla Gozo) [*Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Inferjuri)*] – podobnie jak w lit. d) powyżej, z tą różnicą, że z tego sądu korzystają osoby, które chcą wnieść sprawę przeciwko osobie, która ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu na wyspie Gozo. Sąd ten posiada także uprawnienia nadane Wydziałowi Nieprocesowemu Sądu Cywilnego;
- Pierwsza Izba Sądu Cywilnego [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*] – rozpoznaje i rozstrzyga sprawy o charakterze czysto cywilnym, które dotyczą wszelkich roszczeń, których wartość nie przekracza kwoty 11 646,87 EUR, jak również sprawy (niezależnie od wartości przedmiotu sporu), w których roszczenia dotyczą nieruchomości lub służebności, obciążeń lub praw związanych z nieruchomościami, w tym wszelkich roszczeń dotyczących eksmisji lub wykwaterowania z nieruchomości, zarówno miejskiej, jak i wiejskiej, wynajmowanej lub zajmowanej przez osoby posiadające miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w granicach jurysdykcji tego sądu;
- Sąd Pokoju (Wyższa Izba dla Gozo) [*Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Superjuri Ġenerali)*] – podobnie jak w lit. g) z tą różnicą, że z tego sądu korzystają osoby, które chcą wnieść sprawę do sądu przeciwko osobie zamieszkałej na Gozo lub która ma miejsce zwykłego pobytu na Gozo;
- Pierwsza Izba Sądu Cywilnego Wydział Nieprocesowy [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*] – sąd ten rozpoznaje sprawy nieprocesowe, takie jak otwarcie testamentów tajemnych, kuratela i przysposobienie. Ponadto sąd ten zezwala lub udziela zgody na zawieranie umów. Sąd ten zezwala także na zawarcie postanowień umownych, których prawo nie dopuszcza, chyba że udzielono wcześniejszego zezwolenia lub zgody.

Oprócz wymienionych sądów istnieją także liczne trybunały. Trybunał ds. Drobnych Roszczeń (Tribunal tal-Talbiet iż-Żgħar) (który rozpoznaje i rozstrzyga wszystkie sprawy dotyczące roszczeń pieniężnych, których wartość nie przekracza kwoty 3 494,06 EUR), Trybunał ds. Kontroli Administracyjnej (Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva) i Sąd Pracy (Tribunal Industrijali). Na Malcie istnieje także Centrum Arbitrażowe (Ċentru tal-Arbitraġġ) świadczące usługi związane z arbitrażem. Zgodnie z prawem maltańskim w określonych okolicznościach strony mają obowiązek skorzystać z arbitrażu (obowiązkowy arbitraż). Spory dotyczące współwłasności i ruchu drogowego podlegają obowiązkowemu arbitrażowi.

Wszystkie opisane sądy są sądami pierwszej instancji i wszystkie są sądami powszechnymi. Od orzeczeń tych sądów można się zatem odwoływać do Sądu Apelacyjnego (*Qorti tal-Appell*). Odwołania od orzeczeń Trybunału ds. Drobnych Roszczeń, Centrum Arbitrażowego lub Sądów Pokoju należy wnieść do Niższej Izby Sądu Apelacyjnego (w składzie jednego sędziego). Odwołania od orzeczeń Pierwszej Izby Sądu Cywilnego należy wnieść do Wyższej Izby Sądu Apelacyjnego (w składzie trzech sędziów). Odwołania od orzeczeń Pierwszej Izby Sądu Cywilnego (Sąd Konstytucyjny) należy wnieść do Trybunału Konstytucyjnego (*Qorti Kostituzzjonali*), zaś odwołania od orzeczeń Niższej Izby i Wyższej Izby Sądu Pokoju (dla Gozo) należy zawsze wnieść do Sądu Apelacyjnego na Malcie.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. odpowiedź na pytanie 4.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Zastępstwo procesowe zapewniane przez adwokata lub reprezentanta prawnego jest konieczne w celu wytoczenia powództwa w niższych izbach sądów. W przypadku powództwa wniesionego do wyższych izb sądów wymagane jest zastępstwo procesowe zapewnione zarówno przez adwokata, jak i reprezentanta prawnego.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Do sekretariatu sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Pozew należy sporządzić w języku maltańskim. Należy go złożyć w formie pisemnej, zaś adwokat lub reprezentant prawny musi złożyć go osobiście.

Można także złożyć wniosek o prowadzenie postępowania w języku angielskim, jeżeli jedna ze stron jest cudzoziemcem.

Na Malcie nie ma możliwości złożenia wniosku za pomocą poczty elektronicznej ani faksem.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Aby wnieść sprawę do Centrum Arbitrażowego lub Trybunału ds. Drobnych Roszczeń, należy wypełnić określone formularze. Formularze nie są jednak wymagane w przypadku wnoszenia sprawy do Sądów Pokoju lub Pierwszej Izby Sądu Cywilnego. Jeżeli powództwo wnosi się do Pierwszej Izby Sądu Cywilnego, pozew musi zawierać:

- oświadczenie, które w jasny i wyraźny sposób przedstawia przedmiot sprawy w oddzielnych ponumerowanych punktach w celu podkreślenia roszczenia, a także wskazania okoliczności faktycznych znanych osobiście powodowi;
- przyczynę wniesienia roszczenia;
- żądanie lub żądania pozwu, które należy ponumerować; oraz
- w każdym pozwie sporządzonym pod przysięgą tuż pod nagłówkiem z oznaczeniem sądu należy umieścić następującą adnotację wydrukowaną w sposób wyraźny i czytelny:

„Každy, kto otrzymał niniejszy pozew sporządzony pod przysięgą jego dotyczący, musi udzielić odpowiedzi sporządzonej pod przysięgą w terminie 20 (dwudziestu) dni od daty doręczenia niniejszego pozwu, która jest datą jego otrzymania. Jeżeli w wyznaczonym terminie zgodnie z prawem nie zostanie udzielona pisemna odpowiedź sporządzona pod przysięgą, sąd przystępuje do rozpoznania sprawy zgodnie z prawem.

Dlatego też w interesie osoby, która otrzymała niniejszy pozew sporządzony pod przysięgą, jest niezwłoczne skonsultowanie się z adwokatem, aby mieć możliwość złożenia oświadczeń na rozprawie sądowej.”;

e) dokumenty, które mogą być konieczne na poparcie roszczenia, należy przedstawić wraz z pozwem sporządzonym pod przysięgą;

f) pozew sporządzony pod przysięgą należy potwierdzić pod przysięgą złożoną przed sekretarzem lub reprezentantem prawnym pełniącym funkcję urzędnika upoważnionego do przyjmowania oświadczeń pod przysięgą (*Commissioner for Oaths, Kummissarju tal-Ġuramenti*) zgodnie z rozporządzeniem w sprawie urzędników upoważnionych do przyjmowania oświadczeń pod przysięgą (rozdział 79);

g) powód wraz z oświadczeniem podaje także imiona i nazwiska świadków, których zamierza powołać, podając w odniesieniu do każdego z nich okoliczności faktyczne, jakie zamierza ustalić, i dowody, jakie zamierza przeprowadzić na podstawie ich zeznań;

h) pozew doręcza się pozwanemu.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Tak, w momencie wniesienia pozwu należy uiścić odpowiednią opłatę. Wysokość opłaty jest różna w zależności od rodzaju sprawy lub wartości przedmiotu sporu.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Tak, osoba, która nie dysponuje wystarczającymi środkami, może zwrócić się o pomoc prawną. Wniosek o przyznanie pomocy prawnej składa się w formie pisma do Pierwszej Izby Sądu Cywilnego. Wnioski można także zgłaszać w formie ustnej u adwokata udzielającego pomocy prawnej. Warunkiem udzielenia pomocy prawnej jest spełnienie określonych kryteriów, mianowicie powód musi złożyć oświadczenie pod przysięgą przed sekretarzem, a w przypadku zgłoszenia wniosku w formie ustnej – przed adwokatem udzielającym pomocy, że:

a) uważa, iż ma uzasadnione powody, aby wszcząć postępowanie lub wdać się w spór, kontynuować postępowanie lub występować jako strona w postępowaniu;

b) z wyłączeniem przedmiotu postępowania nie posiada żadnego majątku jakiegokolwiek rodzaju, którego wartość netto wynosi 6 988,12 EUR, nie uwzględniając wyposażenia gospodarstwa domowego codziennego użytku, który słusznie uważa się za niezbędne dla powoda i jego rodziny, a także że jego dochód roczny nie przekracza minimalnego wynagrodzenia krajowego ustanowionego dla osób w wieku 18 lat lub powyżej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Gdy pozew zostanie złożony, sąd wyznacza termin rozprawy. Sąd zawiadamia powoda i pozwanego o dacie pierwszej rozprawy (zawiadomienie o terminie rozprawy). W elektronicznym systemie zarządzania sprawami sądowymi *Lecam* lub na stronach internetowych sądów można również sprawdzić, czy termin rozprawy został wyznaczony. Strony nie otrzymują żadnego potwierdzenia, że sprawę wniesiono prawidłowo; należy jednak zaznaczyć, że sekretarz sądu nie przyjmie żadnego pozwu sporządzonego pod przysięgą, który nie zawiera elementów wskazanych w odpowiedzi na pytanie nr 9.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Powód otrzymuje zawiadomienie o terminie rozprawy. Datę kolejnej rozprawy ustala się na rozprawie. Niektóre informacje na temat sprawy można znaleźć na stronach internetowych sądów.

Ostatnia aktualizacja: 22/03/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Niderlandy

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Spór nie zawsze musi być rozstrzygany na drodze sądowej. W niektórych przypadkach można skorzystać z alternatywnych sposobów rozwiązywania sporów.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Zwykle istnieje termin na wniesienie sprawy do sądu, chociaż będzie się on różnił w zależności od sprawy, w związku z czym można udzielić ogólnej odpowiedzi na to pytanie. W razie wątpliwości najlepiej skontaktować się z prawnikiem lub punktem pomocy prawnej (*Juridisch loket*) (<http://www.juridischloket.nl/>).

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zasadniczo pozwany jest wzywany do stawienia się w sądzie państwa członkowskiego, w którym znajduje się jego miejsce zamieszkania.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Jeżeli prawo nie stanowi inaczej, sprawę należy wnieść do sądu okręgowego pierwszej instancji (*rechtbank*) właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego. W razie braku znanego miejsca zamieszkania pozwanego w Niderlandach sądem właściwym jest również sąd właściwy dla miejsca, w którym osoba ta faktycznie przebywa. W związku z tym należy się dowiedzieć, pod jakim adresem i w jakiej niderlandzkiej gminie zamieszkuje pozwany. Jeżeli takie miejsce jest znane, można zapoznać się z [ustawą o strukturze sądów \(Wet op de rechterlijke indeling\)](#), aby dowiedzieć się, w jakim okręgu sądowym znajduje się miejsce zamieszkania lub pobytu pozwanego. Na tej podstawie można określić sąd okręgowy pierwszej instancji, do którego należy skierować sprawę.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie. Więcej informacji na temat sposobu ustalenia, do którego sądu należy skierować sprawę, znajduje się na stronie internetowej [rechtspraak.nl](#).

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

W Niderlandach zgodnie z prawem strony w sprawach cywilnych i handlowych muszą być reprezentowane przez adwokata. Zasada ta ma zastosowanie bez względu na to, czy w danej sprawie postępowanie wszczyna się za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem lub na wniosek, czy jest to postępowanie uproszczone, postępowanie o zastosowanie środków tymczasowych czy też np. postępowanie zaoczne w związku z niestawiennictwem. Wyjątkiem są jedynie roszczenia o wartości do 25 000 EUR lub roszczenia o nieokreślonej wartości, w przypadku których istnieją jednak wyraźne przesłanki, że ich wartość nie przekracza 25 000 EUR. W takich przypadkach sądem właściwym jest sąd okręgowy pierwszej instancji, a strony mogą występować w postępowaniu we własnym imieniu. Strony mogą również skorzystać z pomocy innych osób niż adwokaci, np. radcy prawnego lub komornika sądowego.

Jeżeli sprawa dotyczy umowy o pracę, układu zbiorowego pracy, postanowienia układu zbiorowego pracy uznanego za powszechnie wiążące, umowy o wcześniejszym przejściu na emeryturę, o której mowa w ustawie o umowie ramowej w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę urzędników rządowych (Wet kaderregeling vut overheidspersoneel), umowy agencyjnej, umowy najmu lub umowy leasingu, można występować przed sądem również bez adwokata. W takich przypadkach wartość pieniężna roszczenia jest nie ma znaczenia.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pisma wszczynające postępowanie należy kierować do sekretariatu właściwego sądu. Należy pamiętać, że istnieje różnica między postępowaniem wszczynanym za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem a postępowaniem wszczynanym na wniosek. W postępowaniu wszczynanym za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem takie wezwanie najpierw doręcza się pozwanemu, a następnie rejestruje w sekretariacie sądu. Obie czynności musi przeprowadzić komornik sądowy. Następnie postępowanie toczy się zgodnie z wokandą (wykazem spraw rozpatrywanych podczas sesji sądowej). W postępowaniu wszczynanym na wniosek do sekretariatu sądu wniosek jest kierowany bezpośrednio, a dalsza część postępowania również toczy się z wykorzystaniem sekretariatu właściwego sądu. Zob. również „Doręczanie dokumentów”.

Procedura opisana powyżej zmieni się w najbliższych latach, kiedy w życie wejdą przepisy dotyczące postępowania elektronicznego, które będzie obowiązkowe. Przepisy te mają być wprowadzane stopniowo w latach 2017–2021. Docelowo postępowanie elektroniczne ma być obowiązkowe we wszystkich sprawach, w których wymagane jest zastępstwo procesowe. Postępowania w takich sprawach będą wówczas wszczynane przez złożenie pisma wszczynającego postępowanie (*procesinleiding*) za pośrednictwem strony internetowej służby sądowej (*Rechtsspraak*) lub przez połączenie systemowe między służbą sądową a adwokatem. Zob. również informacje dotyczące automatycznego przetwarzania.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Językiem urzędowym w postępowaniu sądowym w Niderlandach jest język niderlandzki. Oznacza to, że wezwanie do stawienia się przed sądem lub (pisemny) wniosek wszczynający postępowanie muszą zostać sporządzone w języku niderlandzkim. Wyjątkiem są pisma procesowe w sprawie rozpatrywanej przez sąd, który znajduje się w prowincji Fryzja – takie pisma mogą być sporządzane w języku fryzyjskim.

Pisma można również składać do sekretariatu sądu okręgowego za pośrednictwem faksu. Przekazywane pisma sądowe otrzymane przez sekretariat przed 24:00 ostatniego dnia terminu uznaje się za złożone w tym terminie. Wyjątkiem są wnioski w sprawach rodzinnych, których nie przyjmuje się, jeżeli zostały wysłane faksem. Pisma sądowe nie mogą być przesyłane pocztą elektroniczną. W latach 2017–2021 stopniowo wprowadzane będzie postępowanie elektroniczne w odniesieniu do wszystkich spraw cywilnych i administracyjnych. Jeżeli w odniesieniu do danego rodzaju sprawy wprowadzone zostanie postępowanie elektroniczne, postępowanie przed sądem będzie można wszcząć drogą elektroniczną przez stronę internetową służby sądowej.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W prawie określono szczególne wymogi, które dotyczą treści wezwania do stawienia się przed sądem lub (pisemnego) wniosku wszczynającego postępowanie. W nowych przepisach umożliwiających prowadzenie postępowania elektronicznego przewidziano, że postępowanie będzie można wszcząć tylko w jeden sposób. Przepisy te mają być stopniowo wprowadzane od września 2017 r. do 2021 r. Więcej informacji znajduje się w [Krajowym regulaminie wzywania do stawienia się przed sądem w sprawach cywilnych \(Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaardingen bij de rechtbanken\)](#) [w rozdziałach *Rechtbanken* („Sądy okręgowe”), *Handel* („Handel”)] oraz w [Regulaminie postępowań wszczynanych na wniosek w obszarze prawa cywilnego handlowego / postępowań uproszczonych \(Procesreglement voor verzoekschriftenprocedure sector civiel handel/voorzieningenrechter\)](#).

Postępowania wszczynane za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem

W postępowaniu wszczynanym za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem komornik sądowy najpierw doręcza takie wezwanie pozwanemu, a następnie rejestruje je w sekretariacie sądu. Wezwanie musi zawierać: imię i nazwisko powoda, przedmiot roszczenia, imię i nazwisko pozwanego, podstawy roszczenia oraz dokumenty potwierdzające przedstawione przez powoda na poparcie roszczenia. W wezwaniu określa się również datę rozprawy i sąd, który będzie rozpoznawał sprawę.

Akta muszą zawierać następujące dokumenty:

oryginał wezwania do stawienia się przed sądem;

jeżeli wezwanie do stawienia się przed sądem ma zostać doręczone za granicą – oryginały dokumentów potwierdzających, że doręczenie przeprowadzono prawidłowo;

dowody potwierdzające, że otrzymano pomoc prawną finansowaną ze środków publicznych, zaświadczenie o dochodach lub odpis wniosku o pomoc prawną finansowaną ze środków publicznych bądź zaświadczenia o dochodach;

dowody potwierdzające wybór miejsca zamieszkania przez pozwanego;

dowody (pisma), które mają zostać wykorzystane w postępowaniu;

zawiadomienie o tym, czy przed postępowaniem odbyła się najpierw mediacja; w przypadkach wymienionych poniżej należy również złożyć następujące dokumenty:

jeżeli roszczenie dotyczy zwrotu kosztów zajęcia – kopie dokumentów dotyczących zajęcia;

w przypadku przekazania sprawy – postanowienie o przekazaniu sprawy i załączone do niego dokumenty;

jeżeli wezwanie do stawienia się przed sądem ma zostać opublikowane lub przetłumaczone na język obcy – dokument potwierdzający dokonanie takiej czynności.

Postępowanie wszczynane na wniosek

W postępowaniu wszczynanym na wniosek do sekretariatu sądu wniosek trafia bezpośrednio, a dalsza część postępowania również toczy się za pośrednictwem sekretariatu właściwego sądu.

Akta muszą zawierać następujące informacje:

imię/imiiona i nazwisko oraz miejsce zamieszkania lub, jeżeli miejsce zamieszkania nie znajduje się w Niderlandach, miejsce obecnego pobytu powoda;

imię i nazwisko, adres, miejsce zamieszkania lub, jeżeli miejsce zamieszkania nie znajduje się w Niderlandach, miejsce, w którym przebywa każdy z pozwanych i każda z zainteresowanych stron zgodnie z wiedzą powoda;

jasny opis wniosku i podstawy jego złożenia, w tym podstawy właściwości miejscowej danego sądu;

imię i nazwisko oraz numer telefonu adwokata prowadzącego daną sprawę.

Każda strona, która powołuje się na jakikolwiek dokument w wezwaniu do stawienia się przed sądem, oświadczeniu pisemnym lub innym piśmie, ma obowiązek załączyć kopię takiego dokumentu.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Opłaty sądowe muszą zostać wniesione w momencie wytoczenia powództwa. Kwota takich opłat zależy od charakteru i wartości przedmiotu sporu.

W praktyce wspomnianą kwotę często pokrywa adwokat, a następnie pobiera ją od klienta. Jeżeli w postępowaniu konieczne jest powołanie biegłego (np.

księgowego, specjalisty z dziedziny medycyny lub specjalisty technicznego), sąd ostatecznie obciąża kosztami stronę przegrywającą, chyba że w danej sprawie postanowi inaczej (np. w sprawach rodzinnych, gdzie koszty zwykle ponosi strona, która odpowiada za ich powstanie). To samo dotyczy kosztów powołania świadków i kosztów związanych z innymi formami przeprowadzenia dowodów.

Adwokaci naliczają honorarium za swoje czynności w oparciu o stawkę godzinową (z/bez VAT), chyba że strona ma prawo do otrzymania pomocy prawnej finansowanej ze środków publicznych (zob. również pytanie 11). Co do zasady honoraria adwokackie w Niderlandach nie mają z góry określonej wysokości. Zaleca się, by z wyprzedzeniem uzyskać informację na ten temat od swojego adwokata lub od Niderlandzkiej Izby Adwokackiej (Nederlandse orde van Advocaten). Większość adwokatów wymaga zaliczki, a następnie informuje o opłatach za wykonaną pracę w toku postępowania, zaś na koniec wystawia fakturę.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

W Niderlandach można uzyskać pomoc prawną finansowaną ze środków publicznych. Każdy, kto potrzebuje pomocy prawnej, ale nie może sobie na nią pozwolić, może ubiegać się o pokrycie części kosztów procesu. Następnie Rada Pomocy Prawnej (Raad voor Rechtsbijstand) opłaca część kosztów adwokata, ale konieczne jest również wniesienie wkładu własnego. Wysokość wkładu zależy od sytuacji finansowej. Wniosek jest składany do Rady Pomocy Prawnej przez adwokata. Warunki kwalifikujące przedstawiono na stronie internetowej Rady Pomocy Prawnej (<http://www.rvr.org/>).

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

W przypadku postępowania wszczynanego za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem powództwo uznaje się za wytoczone od dnia wystosowania takiego wezwania. Powód składa wezwanie do stawienia się przed sądem do sekretariatu sądu nie później niż w ostatnim dniu, w którym sekretariat sądu jest otwarty, przed datą rozprawy, którą określono w wezwaniu (wyznaczony termin rozprawy). Sekretarz wpisuje sprawę na wokandę do rozpoznania przez sąd w składzie jednoosobowym.

Sprawa przestaje być zawieszona, jeżeli wezwanie nie zostanie złożone do sekretariatu sądu przed tym terminem, chyba że w ciągu dwóch tygodni od daty rozprawy wpisanej na wokandę określonej w wezwaniu do stawienia się przed sądem zostanie złożone ważne ponowne wezwanie.

W przypadku postępowania wszczynanego na wniosek powództwo uznaje się za wytoczone w dniu złożenia wniosku do sekretariatu sądu.

Co do zasady nie wysyła się potwierdzenia, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób. Jeżeli w postępowaniu wszczętym za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem wezwanie zawiera braki, powód czasami otrzymuje możliwość usunięcia takich braków. To samo dotyczy postępowań wszczynanych na wniosek. Sekretariat sądu nie ma jednak obowiązku zapewnienia takiej możliwości.

W postępowaniu, które musi być prowadzone elektronicznie, system elektroniczny generuje potwierdzenie odbioru, które jest załączane do elektronicznych akt sprawy. Strony mają w każdym momencie wgląd w dokumenty drogą elektroniczną.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Nie można natychmiastowo uzyskać dokładnych informacji na temat harmonogramu postępowania w sekretariacie sądu lub w chwili wszczęcia postępowania. Oczywiście, zainteresowany otrzyma zawiadomienie o tym, kiedy dana sprawa ma zostać rozpoznana. Zwykle adwokat lub sekretariat sądowy będzie w stanie udzielić ogólnych informacji na temat terminu rozpatrzenia sprawy, ale nie ma obowiązku przekazywania takich zawiadomień.

Ostatnia aktualizacja: 02/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [de](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Tryb postępowania - Austria

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Przed wniesieniem sprawy do sądu lepszym rozwiązaniem może być zastosowanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy różnią się w zależności od sprawy. Należy w tym zakresie zasięgnąć porady prawnej.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. informacje przedstawione w sekcji „Właściwość sądów – Austria”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. informacje przedstawione w sekcji „Właściwość sądów – Austria”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. informacje przedstawione w sekcji „Właściwość sądów – Austria”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

W sprawach cywilnych i handlowych rozstrzyganych na drodze sądowej pozwy wnoszone do sądów rejonowych (*Bezirksgerichte*), które co do zasady są właściwe w przypadku spraw o wartości przedmiotu sporu nieprzekraczającej 15 000 EUR, musi podpisać adwokat, o ile wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 5 000 EUR. Przymus adwokacki nie dotyczy spraw, które należy wnosić do sądów rejonowych niezależnie od wartości przedmiotu sporu (tj. nawet jeżeli przekracza ona kwotę 15 000 EUR). Są to w szczególności spory dotyczące pochodzenia dziecka, ustawowych świadczeń alimentacyjnych oraz rozwodu, spory między małżonkami lub między rodzicami a dziećmi, spory dotyczące granic działek, służebności mieszkania oraz umów dożywocia w odniesieniu do emerytowanych rolników, spory dotyczące naruszenia posiadania, spory wynikające z umów najmu lub użytkowania mieszkań i lokali użytkowych, włącznie z miejscami parkingowymi oraz garażami, oraz z umów dzierżawy nieruchomości oraz przedsiębiorstw z majątkiem w postaci nieruchomości, a także spory wynikające ze stosunków umownych pomiędzy marynarzami, przewoźnikami i hotelarzami a ich pracodawcami, podróżnymi lub gośćmi).

Przymus adwokacki nie ma także zastosowania w przypadku roszczeń dochodzonych w postępowaniu nieprocesowym.

Jeżeli zastępstwo procesowe przed sądami rejonowymi nie jest obowiązkowe, każdy może wnieść do sądu pisemny pozew lub wniosek wszczynający postępowanie sądowe.

W sprawach cywilnych i handlowych wnoszonych do sądu pozwy skierowane do sądów krajowych (*Landesgerichte*) muszą być z reguły podpisane przez adwokata. Sądy krajowe są właściwe we wszystkich sprawach, które nie są objęte właściwością sądów rejonowych niezależnie od wartości przedmiotu sporu, takich jak spory dotyczące prawa własności przemysłowej i nieuczciwej konkurencji oraz wnioski o wydanie nakazu sądowego składane przez stowarzyszenia ochrony konsumentów.

Pozwów z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych skierowanych do sądów krajowych (postępowanie na podstawie ustawy o sądach pracy i sądach społecznych, ASGG) nie musi podpisywać adwokat. Dotyczy to w szczególności roszczeń wynikających z umowy o pracę wnoszonych przez pracowników przeciwko pracodawcom.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozwy sporządzone na piśmie należy przesyłać na adres korespondencyjny sądu.

Strona niereprezentowana przez adwokata może również w dowolnym dniu otwartym sądu („*Amtstag*”, zazwyczaj raz w tygodniu) zgłosić powództwo w formie ustnej do protokołu w odpowiednim wydziale sądu rejonowego właściwego w przypadku danego pozwu lub sądu rejonowego, w którego okręgu strona obecnie przebywa (w obu przypadkach pod nadzorem sędziego). Odpowiedni wydział sądu jest wcześniej określany w ramach jego organizacji wewnętrznej, a informacje na ten temat można uzyskać telefonicznie lub w kancelarii sądu w godzinach urzędowania. Informacje na temat dni otwartych sądu rejonowego (co najmniej przez pół dnia raz w tygodniu) podane są na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości pod hasłem „*Gerichte*”. Informacje te można również uzyskać pod numerem telefonu sądu – przynajmniej w godzinach urzędowania (zazwyczaj od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00–16:00 z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Językiem postępowania we wszystkich sądach jest język niemiecki. W niektórych sądach dopuszcza się także stosowanie języka burgenlandzko-chorwackiego, węgierskiego lub słoweńskiego jako języka postępowania dla grup mniejszości językowych.

Zasadniczo pozwu lub wnioski w sprawie wszczęcia postępowania wymagają formy pisemnej. Powództwa w sprawach, w których pozwu nie musi podpisać adwokat, można także zgłosić ustnie do protokołu we właściwym sądzie rejonowym, jak wyjaśniono w odpowiedzi na pytanie 7 powyżej. W przypadku pozwów przesłanych do sądu faksem lub pocztą elektroniczną sąd może wezwać powoda do wprowadzenia niezbędnych poprawek. Pozwy można składać przez internet za pośrednictwem zamkniętego systemu austriackiej platformy e-sprawiedliwość (ERV), w którym należy się zarejestrować (co pod względem finansowym jest odpłatne jedynie dla osób wnoszących dużą liczbę pozwów do sądów austriackich).

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Formularze obowiązują jedynie w przypadku pozwów o wydanie warunkowego nakazu zapłaty (*Mahnklagen*). Wszystkie roszczenia pieniężne, których wartość nie przekracza 75 000 EUR, należy wnosić do sądu w formie pozwu o wydanie nakazu zapłaty zgodnie z tą procedurą (*Mahnverfahren*).

Odpowiednie formularze można otrzymać w sądzie lub wydrukować ze strony internetowej Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości (<http://www.justiz.gv.at>).

Istnieje możliwość skorzystania z formularzy wniosku o wydanie nakazu sądowego rozwiązującego umowę najmu lokalu mieszkaniowego lub umowę najmu jednego lub kilku lokali użytkowych.

Zasadniczo do każdego pozwu można dołączyć dokumenty (dowody) na poparcie roszczenia (liczba egzemplarzy takich dokumentów musi odpowiadać liczbie egzemplarzy pozwu, zob. pytanie 12). Do pozwu można załączyć wszelkie pisemne umowy dotyczące wyboru prawa lub właściwości sądu (umowy dotyczące właściwości sądu). Dotyczy to również pisemnych umów dotyczących miejsca wykonania umowy, jeżeli powód chce skorzystać z właściwości sądu w oparciu o tę przesłankę, oraz innych szczególnych faktów istotnych z punktu widzenia właściwości sądu lub szczególnych rodzajów postępowania (przykładowo egzekucji należności z weksla).

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Opłaty sądowe uiszczą się w momencie wytoczenia powództwa cywilnego przed sąd; opłaty te służą pokryciu całkowitego kosztu postępowania w pierwszej instancji i zasadniczo nie zależą od późniejszego wyniku sprawy. Ich wysokość uwarunkowana jest z reguły wartością przedmiotu sporu. Opłaty należy uiszczać w momencie wniesienia pozwu (osobiście w sądzie, gotówką lub kartą kredytową lub płatniczą bądź przelewem bankowym na rachunek bankowy sądu, wpisując w tytule przelewu „opłaty sądowe” oraz imiona i nazwiska/nazwy stron).

Sposób uiszczenia honorarium adwokackiego ustala się w ramach indywidualnej umowy; to samo dotyczy wysokości honorarium (chyba że płatność ustalono zgodnie z ustawą o opłatach adwokackich (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) lub z ogólnymi wytycznymi dotyczącymi opłat (*Allgemeine Honorar-Kriterien*)). Zwrotu kosztów zazwyczaj można dochodzić od strony przeciwnej dopiero po wydaniu prawomocnego wyroku, w zależności od wyniku postępowania.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Pomoc prawną przyznaje się osobom, które nie są w stanie pokryć kosztów postępowania bez uszczerbku dla środków na własne utrzymanie. Wniosek o przyznanie pomocy prawnej można złożyć w formie ustnej lub pisemnej w sądzie, przed którym dane postępowanie jest lub będzie prowadzone. Jeżeli siedziba danego sądu znajduje się poza okręgiem sądu rejonowego, w którym znajduje się miejsce stałego lub czasowego zamieszkania danej osoby, wniosek można także zgłosić ustnie do protokołu w sądzie rejonowym w miejscu zamieszkania takiej osoby.

Jeżeli warunki finansowe i merytoryczne są spełnione, można ubiegać się o przyznanie pomocy prawnej przed wytoczeniem powództwa na potrzeby wniesienia pozwu lub całego późniejszego postępowania.

Dodatkowe informacje dotyczące pomocy prawnej są dostępne w zakładce „*Bürgerservice*” na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości (<http://www.justiz.gv.at>). Ze strony tej można także pobrać formularze wniosku zawierające dodatkowe informacje i porady.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew uznaje się za wniesiony w momencie jego wpłynięcia do właściwego sądu (lub przynajmniej teoretycznie właściwego). Pozew uznaje się za wniesiony w sposób prawidłowy, jeżeli sąd nie stwierdzi od razu podstaw do jego odrzucenia lub wezwania do naprawienia braków (tj. wydaje się, że pozew można rozpatryć zgodnie z zasadami procesowymi). Pozwy sporządzone na piśmie należy wnosić w liczbie egzemplarzy odpowiadającej liczbie stron postępowania (jeden egzemplarz dla każdej strony przeciwnej i jeden dla sądu). Jeżeli pozew zawiera braki formalne lub merytoryczne, należy spodziewać się, że sąd wystosuje instrukcje dotyczące wprowadzenia poprawek. W takich instrukcjach wskazane zostaną skutki niewprowadzenia poprawek w wyznaczonym terminie. Potwierdzenie otrzymania pozwu zazwyczaj wydaje się jedynie na wniosek, chyba że pozew wniesiono za pośrednictwem austriackiej platformy e-sprawiedliwość – w takim przypadku potwierdzenie otrzymania pozwu jest generowane automatycznie.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

W przypadku postępowania w sprawie nakazu zapłaty (*Mahnverfahren*) formularz pozwu zawiera już wniosek o wydanie nakazu zapłaty stanowiącego tytuł wykonawczy. Powód automatycznie uzyskuje zatem albo nakaz zapłaty stanowiący tytuł wykonawczy (*Exekutionstitel*), albo kopię ewentualnego sprzeciwu wniesionego w terminie przez stronę przeciwną lub zawiadomienie o takim sprzeciwie, zazwyczaj wraz z wezwaniem na rozprawę (która rozpoczyna zwykle postępowanie). Obecnie nie obowiązuje żaden minimalny termin na wezwanie na rozprawę w postępowaniu przed sądami rejonowymi, natomiast w postępowaniu przed sądami krajowymi termin taki wynosi co najmniej 3 tygodnie.

W postępowaniu o wydanie nakazu sądowego rozwiązującego umowę najmu lokalu mieszkaniowego lub użytkowego wynajmujący musi złożyć odrębny wniosek o wydanie nakazu rozwiązania umowy stanowiącego tytuł wykonawczy. Jeżeli osoba, która otrzymuje wypowiedzenie najmu, w odpowiednim

terminie (w ciągu czterech tygodni) wniesie sprzeciw, wynajmujący zostanie o tym automatycznie poinformowany (czemu przeważnie towarzyszy wezwanie na rozprawę).

Z wyjątkiem szczególnych rodzajów postępowania (takich jak postępowanie w celu uzyskania nakazu zapłaty należności, zapłaty należności z weksla lub wypowiedzenia najmu przez wynajmującego), po wpłynięciu pozwu (oraz po zakończeniu ewentualnej procedury wprowadzania do niego poprawek) w sprawach rozpatrywanych przez właściwy sąd rejonowy sąd zazwyczaj automatycznie doręcza taki pozew pozwanemu, wraz z wezwaniem na rozprawę, osobne wezwanie kierując jednocześnie do powoda. W sprawach rozpatrywanych przez sądy krajowe w momencie doręczenia pozwu pozwany zostaje automatycznie wezwany do złożenia pisemnej odpowiedzi na pozew (oraz pouczone o tym, że pismo takie musi podpisać adwokat). Jeśli pozwany nie złoży odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie, na wniosek powoda sąd wyda wyrok zaoczny; w przeciwnym razie postępowanie zostanie zawieszona. W przypadku terminowego złożenia odpowiedzi na pozew powód otrzymuje jej egzemplarz, często wraz z wezwaniem na rozprawę.

Strony mogą uzyskać informacje o dokładnym przebiegu kolejnych etapów postępowania ustalonych już przez sąd lub o bieżącym stanie postępowania (na każdym etapie postępowania) telefonicznie bezpośrednio we właściwym wydziale sądu (w jego kancelarii - *Kanzlei*) w godzinach urzędowania, podając sygnaturę akt.

Na tzw. posiedzeniu przygotowawczym (na pierwszej rozprawie) sąd omawia ze stronami, których osobiste stawiennictwo jest obowiązkowe, chyba że ich pełnomocnicy mają wystarczającą wiedzę o stanie faktycznym, dalsze terminy rozpraw i porządek postępowania, po czym podejmuje decyzje w tym względzie. Ustalony harmonogram zostaje zaprotokołowany w formie terminarza sprawy, a kopia protokołu zostaje przesłana stronom (lub ich pełnomocnikom). Strony muszą być informowane o zmianach w terminarzu sprawy; w stosownych przypadkach należy takie zmiany w miarę możliwości z nimi skonsultować.

Ostatnia aktualizacja: 13/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Polska

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Alternatywą do skierowania sprawy do sądu jest skierowanie jej na drogę postępowania mediacyjnego. Mediacja jest pozasądową (polubowną) metodą rozwiązywania sporu, z udziałem niezależnej i wykwalifikowanej osoby lub instytucji (mediatora). Postępowanie mediacyjne jest dobrowolne (strona sporu może w każdej chwili wycofać zgodę na mediację i odstąpić od mediacji) i poufne (uczestnicy zobowiązani są do zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w jego toku), a mediator jest bezstronny i niezależny (nie opowiada się za żadną ze stron i co do zasady nie sugeruje rozwiązań sporu).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Powództwo do sądu można złożyć co do zasady w każdym czasie, chyba że przepis szczególny przewiduje termin na jego złożenie. Dodatkowo strona, która złoży pozew po upływie terminu przedawnienia roszczenia, w przypadku podniesienia zarzutu przedawnienia przez przeciwnika procesowego, naraża się na przegranie sprawy.

W polskim systemie prawnym funkcjonują terminy zawite. Specyfika takiego terminu polega na tym, że niepodjęcie określonej czynności przez uprawniony podmiot w okresie wskazanym tym terminem, powoduje definitywne wygaśnięcie przysługującego podmiotowi prawa do określonej czynności. Kodeks nie zawiera ogólnego przepisu regulującego terminy zawite, natomiast wskazuje te terminy przy regulacjach dotyczących określonych sytuacji.

Wygaśnięcie uprawnienia w wyniku upływu terminu zawitego jest wiążące dla stron stosunku prawnego, sądu lub innego organu rozpoznającego sprawę (uwzględniany z urzędu, nie na wniosek strony lub skutek zarzutu). Tylko w wyjątkowych okolicznościach możliwe jest przywrócenie takiego terminu, jeżeli jego uchybienie było niezawinione przez stronę.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Aby ustalić, czy sąd na terytorium danego państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest właściwy do rozpoznania konkretnej sprawy, należy określić jego jurysdykcję.

Ogólna właściwość sądów powszechnych Rzeczypospolitej Polskiej do rozstrzygania spraw cywilnych na jego terytorium nazywana jest jurysdykcją krajową i została uregulowana w kodeksie postępowania cywilnego.

Sprawy rozpoznawane w procesie należą do jurysdykcji krajowej, jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę w RP. Ponadto, jurysdykcja krajowa należy do sądów polskich w sprawach:

- małżeńskich (jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli oboje małżonkowie są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w RP);
- ze stosunków między rodzicami i dziećmi (jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli wszystkie osoby występujące jako strony są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w RP);
- alimentacyjnych i związanych z ustaleniem pochodzenia dziecka (należą do jurysdykcji krajowej, gdy powodem jest uprawniony, który ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w RP);
- z zakresu prawa pracy (sprawy, w których pracownik jest powodem należą do jurysdykcji krajowej, gdy praca zazwyczaj jest, była lub miała być wykonywana w RP);
- ubezpieczeniowych (sprawy ze stosunku ubezpieczenia przeciwko ubezpieczycielowi należą do jurysdykcji krajowej, gdy powód ma miejsce zamieszkania w RP lub gdy istnieje inny element wskazujący właściwość miejscową RP);
- konsumenckich (sprawy, w których konsument jest powodem należą do jurysdykcji krajowej, gdy konsument ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w RP i w RP podjął czynności niezbędne do zawarcia umowy; w tych sprawach druga strona umowy z konsumentem jest traktowana jak podmiot mający miejsce zamieszkania albo siedzibę w RP, jeżeli ma zakład lub oddział w RP, a umowa z konsumentem została zawarta w ramach działalności zakładu lub oddziału).

Do wyłącznej jurysdykcji krajowej sądów polskich należą także: sprawy o prawa rzeczowe na nieruchomości i o posiadanie nieruchomości położonej w RP; sprawy ze stosunku najmu, dzierżawy i innych stosunków dotyczących używania takiej nieruchomości (z wyjątkiem spraw o czynsz i inne należności związane z użytkowaniem lub pobieraniem pożytków z takiej nieruchomości); inne sprawy w zakresie, w którym rozstrzygnięcie dotyczy praw rzeczowych, posiadania lub używania nieruchomości położonej w RP;

sprawy o rozwiązanie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, jak również o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwał ich organów, jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną ma siedzibę w RP. Ponadto, jeżeli do jurysdykcji krajowej należy sprawa z powództwa głównego, jurysdykcja ta obejmuje również sprawę z powództwa wzajemnego. Strony oznaczonego stosunku prawnego mogą umówić się na piśmie o poddanie wynikłych lub mogących wyniknąć z niego spraw o prawa majątkowe jurysdykcji sądów polskich.

Brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozważę z urzędu w każdym stanie sprawy.

W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniosek.

Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Aby ustalić, który z sądów rejonowych bądź okręgowych jest właściwy do rozpoznania sprawy, należy wziąć pod uwagę właściwość miejscową sądu. W polskim systemie prawnym wyróżniamy właściwość miejscową ogólną, przemianą i wyłączną.

a. właściwość miejscowa ogólna

Co do zasady powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania (miejscem zamieszkania osoby fizycznej, zgodnie z kodeksem cywilnym, jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu). Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, właściwość miejscową sądu oznacza się według miejsca jego pobytu w Polsce, a gdy nie jest ono znane lub nie leży w Polsce – według ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce. Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza się według siedziby państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Natomiast powództwo przeciwko osobie prawnej lub innemu podmiotowi niebędącemu osobą fizyczną wytacza się według miejsca jej siedziby.

b. właściwość miejscowa przemianą

Na podstawie przepisów o właściwości miejscowej przemiennej powód może – według własnego uznania – wytoczyć powództwo bądź przed sąd właściwości ogólnej, bądź przed inny sąd wskazany w ustawie jako właściwy. Polskie postępowanie cywilne przewiduje właściwość miejscową przemianą w sprawach: o roszczenie alimentacyjne oraz o ustalenie pochodzenia dziecka; o roszczenie majątkowe przeciwko przedsiębiorcy; ze sporów wynikających z umów; o roszczenie z czynu niedozwolonego; o zapłatę należności za prowadzenie sprawy (należność pełnomocnika); o roszczenie ze stosunku najmu lub dzierżawy nieruchomości; z weksla i czeku.

Powództwo o roszczenie alimentacyjne oraz o ustalenie pochodzenia dziecka i związane z tym roszczenia wytoczyć można według miejsca zamieszkania osoby uprawnionej. Powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko przedsiębiorcy można wytoczyć przed sąd, w którego okręgu znajduje się zakład główny lub oddział, jeżeli roszczenie pozostaje w związku z działalnością tego zakładu lub oddziału. Powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem. Powództwo o roszczenie z czynu niedozwolonego wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Powództwo o zapłatę należności za prowadzenie sprawy wytoczyć można przed sąd miejsca, gdzie pełnomocnik procesowy sprawę prowadził. Powództwo o roszczenie ze stosunku najmu lub dzierżawy nieruchomości wytoczyć można przed sąd miejsca położenia nieruchomości. Powództwo przeciwko zobowiązanemu z weksla lub czeku można wytoczyć przed sąd miejsca płatności. Kilku zobowiązanych z weksla lub czeku można łącznie pozwać przed sąd miejsca płatności lub sąd właściwości ogólnej dla akceptanta albo wystawcy weksla własnego lub czeku.

c. właściwość miejscowa wyłączną

Przepisy regulujące właściwość miejscową wyłączną mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Wyłączają one w niektórych kategoriach spraw możliwość wytoczenia powództwa przed sąd właściwości ogólnej, a także przed sąd właściwości przemiennej, jak również możliwość poddania sprawy pod rozstrzygnięcie innemu sądowi w drodze umowy o właściwość. W przypadku właściwości wyłącznej do rozpoznania określonej sprawy właściwy jest tylko jeden sąd spośród sądów tego samego rzędu (tj. określony sąd rejonowy albo sąd okręgowy – w zależności od rodzaju sprawy).

Powództwo o własność lub o inne prawa rzeczowe na nieruchomości, jak również powództwo o posiadanie nieruchomości można wytoczyć wyłącznie przed sąd miejsca jej położenia. Jeżeli przedmiotem sporu jest służebność gruntowa, właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej. Właściwość powyższa rozciąga się na roszczenia osobiste związane z prawami rzeczowymi i dochodzone łącznie z nimi przeciwko temu samemu pozwanemu. Powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych wytacza się wyłącznie przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część. Powództwo ze stosunku członkostwa spółdzielni, spółki lub stowarzyszenia wytacza się wyłącznie według miejsca ich siedziby. Powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda. Powództwo ze stosunku między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającym a przysposobionym wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca zamieszkania powoda, jeżeli brak jest podstaw do wytoczenia powództwa według przepisów o właściwości ogólnej.

Dodatkowo należy wskazać, że jeżeli uzasadniona jest właściwość kilku sądów albo jeżeli powództwo wytacza się przeciwko kilku osobom, dla których według przepisów o właściwości ogólnej właściwe są różne sądy, wybór między tymi sądami należy do powoda. To samo dotyczy wypadku, gdy nieruchomość, której położenie jest podstawą oznaczenia właściwości sądu, jest położona w kilku okręgach sądowych. Jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, sąd nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd. Jeżeli w myśl przepisów kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym oznacza sąd, przed który należy wytoczyć powództwo. Strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilku sądami właściwymi dla takich sporów. Strony nie mogą jednak zmieniać właściwości wyłącznej.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Właściwość rzeczową sądów powszechnych RP regulują przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

W postępowaniu cywilnym, sądami I instancji są sądy rejonowe oraz sądy okręgowe, a sądami II instancji są sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne.

Co do zasady sprawy cywilne w I instancji toczą się przed sądami rejonowymi,

chyba że zastrzeżona jest właściwość sądów okręgowych. Do właściwości sądów okręgowych

w I instancji należą sprawy:

- o prawa niemajątkowe (i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe) oprócz spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa oraz o rozwiązanie przysposobienia;
- o ochronę praw autorskich i pokrewnych, jak również dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych;
- o roszczenia wynikające z Prawa prasowego;
- o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 75 000 złotych (oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami, o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym);
- o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale spółdzielni;
- o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną;
- o zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji;
- o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Co do zasady, w postępowaniu cywilnym strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Jednakże, w określonych sytuacjach kodeks postępowania cywilnego wprowadza tzw. przymus adwokacko-radcowski. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (a w sprawach własności przemysłowej także przez rzeczników patentowych). Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Zastępstwo to nie obowiązuje w przypadku, gdy postępowanie dotyczy wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Powództwo powinno być skierowane do właściwego sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Pisma procesowe składa się do sądu w języku polskim lub załączając ich tłumaczenie na język polski. Pozew powinien mieć formę pisemną. Wyjątkiem jest sytuacja (z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych), w której pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo, treść środków odwoławczych i innych pism procesowych.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym (EPU) pismo procesowe można wnieść również za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Pozew wnosi się na urzędowych formularzach tylko, gdy przepis szczególny tak stanowi. Obowiązek wniesienia pozwu na urzędowym formularzu istnieje w dwóch sytuacjach: gdy powód jest usługodawcą lub sprzedawcą i dochodzi roszczeń wynikających z umów o określonym przedmiocie (świadczenie usług pocztowych i telekomunikacyjnych; przewóz osób i bagażu w komunikacji masowej; dostarczanie energii elektrycznej, gazu i oleju opałowego; dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków; wywóz nieczystości; dostarczanie energii cieplnej), oraz w postępowaniu uproszczonym.

Pozew powinien mieć formę pisemną, a wyjątkiem od tej zasady jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w którym pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym powództwo ustnie do protokołu.

Pozew powinien zawierać:

oznaczenie sądu, do którego jest skierowany; imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników;

oznaczenie rodzaju pisma;

wartość przedmiotu sporu lub wartość przedmiotu zaskarżenia, jeżeli od tej wartości zależy właściwość rzeczowa sądu, wysokość opłaty lub dopuszczalność środka odwoławczego, a przedmiotem sprawy nie jest oznaczona kwota pieniężna.

oznaczenie przedmiotu sporu;

oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników;

numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku lub numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku - numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP powoda niebędącego osobą fizyczną, który nie ma obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania;

osnowę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności;

dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna;

oznaczenie daty wymagalności roszczenia w sprawach o zasądzenie roszczenia;

przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu;

informację, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia.

podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika;

wymienienie załączników.

Do pozwu należy dołączyć:

pełnomocnictwo albo jego uwierzytelniony odpis (jeżeli pozew wnosi pełnomocnik);

odpisy pozwu oraz odpisy jego załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a w przypadku, gdy w sądzie nie złożono oryginałów załączników, po jednym odpisie każdego z nich do akt sądowych (do pozwu wnoszonego w elektronicznym postępowaniu upominawczym (EPU) za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dołącza się poświadczony elektronicznie odpisy załączników).

Ponadto, pozew może zawierać: wnioski o zabezpieczenie powództwa, nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności i przeprowadzenie rozprawy w nieobecności powoda; wnioski służyć do przygotowania rozprawy (a w szczególności wnioski o: wezwanie na rozprawę wskazanych przez powoda świadków i biegłych; dokonanie oględzin;

polecenie pozwanemu dostarczenia na rozprawę dokumentu będącego w jego posiadaniu, a potrzebnego do przeprowadzenia dowodu, lub przedmiotu oględzin; żądanie na rozprawę dowodów znajdujących się w sądach i urzędach lub u osób trzecich).

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Postępowanie sądowe co do zasady jest odpłatne. Koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki.

Do uiszczenia kosztów sądowych zobowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie (w tym pozew) lub powodujące wydatki. W przypadku nieuiszczenia należnej opłaty sąd wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do opłacenia go w terminie tygodniowym (jeżeli pismo wniosła osoba zamieszkała lub mająca siedzibę za granicą, która nie ma w kraju przedstawiciela, termin do uiszczenia opłaty wynosi nie krócej niż miesiąc). Po bezskutecznym upływie terminu sąd zwraca pismo stronie. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu.

Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że pismo może być wniesione wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (EPU), pismo wnosi się wraz z opłatą.

Pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego (jeżeli podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu), które nie zostało należycie opłacone, sąd zwraca bez wezwania o uiszczenie opłaty (art. 1302 k.p.c.). W terminie tygodniowym strona może uiścić należną opłatę. Jeżeli opłata została wniesiona we właściwej wysokości, pismo wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek taki nie następuje w razie kolejnego zwrotu pisma z tej samej przyczyny.

Kwestie dotyczące wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego (takie jak np. termin płatności) powinny zostać uregulowane w umowie zawartej między klientem a pełnomocnikiem.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

O pomoc prawną - wyznaczenie przez sąd pełnomocnika do prowadzenia sprawy (tzw. pełnomocnik z urzędu), mogą ubiegać się zarówno osoby fizyczne jak i osoby prawne.

Osoba fizyczna może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Osoba prawna (lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową) może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Kwestia zwolnienia od kosztów oraz ustanowienia pełnomocnika z urzędu w sporach transgranicznych jest uregulowana w ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo zostaje wytoczone w momencie złożenia pozwu. Kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje wydawania zaświadczenia potwierdzającego, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Informacji o podjętych lub planowanych w sprawie czynnościach udziela Biuro Obsługi Interesanta (BOI) właściwego sądu. Dzwoniąc pod wskazany na stronie internetowej sądu numer BOI oraz podając sygnaturę akt, można dowiedzieć się na kiedy zostały wyznaczone kolejne posiedzenia sądu.

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Portugalia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Odpowiedź na to pytanie zależy od okoliczności danej sprawy.

Ponieważ nie sposób przewidzieć wszystkich problemów, jakie mogą potencjalnie wystąpić, należy zasięgnąć porady specjalisty w danej dziedzinie.

Jeżeli brak wystarczających środków finansowych uniemożliwia zasięgnięcie takiej porady, można wystąpić o przyznanie pomocy prawnej (zob. informacje w części poświęconej pomocy prawnej).

Skorzystanie z alternatywnych metod rozwiązywania sporów może być uzasadnione w zależności od okoliczności danej sprawy (zob. informacje w części poświęconej alternatywnym metodom rozwiązywania sporów).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy wszczęcia postępowania w sądzie w celu rozstrzygnięcia określonego sporu są zróżnicowane i zależą od danej sytuacji.

Jak już wspomniano w odpowiedzi na poprzednie pytanie, również tę kwestię należy wyjaśnić z pomocą osoby wykonującej zawód prawniczy.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Bez uszczerbku dla zasad ustanowionych w przepisach wspólnotowych i innych aktach międzynarodowych sądy portugalskie posiadają jurysdykcję:

- jeżeli sprawa może zostać wniesiona do sądu portugalskiego zgodnie z przepisami dotyczącymi właściwości miejscowej sądów portugalskich ustanowionymi w prawie portugalskim;
- jeżeli okoliczność faktyczna, która jest podstawą wniesienia powództwa, lub jakiegokolwiek powiązane z nią okoliczności wystąpiły na terytorium Portugalii;
- jeżeli skuteczne dochodzenie prawa jest możliwe wyłącznie w drodze powództwa wytoczonego na terytorium Portugalii lub jeżeli powód napotyka poważne trudności w wytoczeniu powództwa za granicą z uwagi na istnienie istotnego związku, osobowego lub rzeczowego, między przedmiotem sporu a portugalskim systemem prawnym.

Sądy portugalskie posiadają właściwość wyłączną:

- w sprawach dotyczących praw do nieruchomości i dzierżawy nieruchomości położonej na terytorium Portugalii; jeżeli chodzi jednak o dzierżawę nieruchomości na użytek własny zawartą na czas określony obejmujący maksymalnie sześć kolejnych miesięcy, sądami właściwymi są również sądy w państwie członkowskim, w którym pozwany ma swoje miejsce zamieszkania, pod warunkiem że dzierżawca jest osobą fizyczną, przy czym właściciel i dzierżawca zamieszkują w tym samym państwie członkowskim;

b) w sprawach dotyczących ważności założenia lub rozwiązania spółek lub innych osób prawnych mających swoją siedzibę statutową w Portugalii, a także w sprawach dotyczących ważności decyzji podejmowanych przez ich organy; w celu ustalenia siedziby statutowej sąd portugalski stosuje przepisy prawa prywatnego międzynarodowego;

c) w sprawach dotyczących ważności wpisów w rejestrach publicznych prowadzonych w Portugalii;

d) w sprawach dotyczących egzekucji z nieruchomości położonej na terytorium Portugalii;

e) w sprawach dotyczących niewypłacalności lub postępowań naprawczych wobec osób zamieszkujących w Portugalii albo osób prawnych lub spółek mających swoją siedzibę statutową na terytorium Portugalii.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Położenie składników majątku

Powództwa dotyczące praw do nieruchomości, podziału współwłasności łącznej, eksmisji, podziału majątku wspólnego, wykonania umów dotyczących nieruchomości, jak również powództwa dotyczące wzmocnienia, zastąpienia, obniżenia hipoteki lub zwolnienia spod hipoteki należy wnosić do sądu właściwego dla okręgu, w którym znajduje się dana nieruchomość.

Powództwa dotyczące wzmocnienia, zastąpienia, obniżenia lub zwolnienia spod zastawu ustanowionego na statkach morskich lub powietrznych wnosi się natomiast do sądu właściwego dla okręgu, w którym dany statek jest zarejestrowany. Jeżeli zastaw obejmuje ruchomości, które są wpisane do rejestru w kilku okręgach, powód może wybrać sąd właściwy dla dowolnego z tych okręgów.

Jeżeli przedmiotem powództwa jest zespół praw majątkowych i niemajątkowych oraz składniki majątku ruchomego i nieruchomego, bądź nieruchomości położone w różnych okręgach, powództwo zostanie rozpoznane przez sąd w okręgu, w którym znajdują się nieruchomości o największej wartości, przy czym wartość nieruchomości zostanie ustalona na podstawie wartości podlegającej opodatkowaniu. Jeżeli budynek będący przedmiotem powództwa jest położony w granicach więcej niż jednego okręgu sądowego, powództwo można wytoczyć w sądzie w dowolnym z tych okręgów.

Właściwość w sprawach dotyczących wywiązania się z zobowiązania

Powództwo o wywiązanie się z zobowiązań, o odszkodowanie z tytułu niewywiązania się lub nieprawidłowego wywiązania się z zobowiązań lub o rozwiązanie umowy z powodu niewywiązania się z zobowiązań wnosi się do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego. Wierzyciel może wybrać sąd właściwy dla miejsca, w którym dane zobowiązanie miało zostać wykonane, w przypadku gdy pozwany jest osobą prawną lub w przypadku gdy miejsce zamieszkania wierzyciela znajduje się na obszarze metropolitalnym Lizbony lub Porto i pozwany ma swoje miejsce zamieszkania na tym samym obszarze metropolitalnym.

Jeżeli celem powództwa jest pociągnięcie do odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynów niedozwolonych lub na zasadzie ryzyka, sądem właściwym jest sąd właściwy dla okręgu, w którym doszło do tego czynu.

Rozwód i separacja

Sądem właściwym w sprawach rozwodowych, sprawach o separację i podział majątku jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu powoda.

Powództwo o zapłatę należności

Jeżeli powództwo dotyczy zapłaty honorariów pełnomocników lub asystentów ds. prawnych (j. ang. *paralegal*; j. pt. *técnico*) oraz odzyskania kwot wypłaconych klientowi, sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu była świadczona usługa, przy czym wspomniane dwa rodzaje spraw należy połączyć. Jeżeli jednak powództwo zostało wytoczone przed sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy, powództwo o zapłatę należności należy do właściwości sądu okręgowego właściwego dla miejsca zamieszkania dłużnika.

Ustalanie wysokości i zasądzenie odszkodowania z tytułu awarii wspólnej

Sąd właściwy dla portu, do którego ładunek statku, objęty przepisami dotyczącymi awarii wspólnej, został lub powinien zostać dostarczony, jest właściwy do rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej tej szkody.

Szkody wyrządzone zderzeniem statków

Powództwo o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej zderzeniem statków można wnieść do sądu właściwego dla miejsca, w którym doszło do takiego zderzenia, sądu właściwego dla miejsca zamieszkania armatora statku, który uderzył w drugi statek, sądu właściwego dla miejsca, w którym statek jest zarejestrowany, w którym statek został znaleziony, albo do sądu właściwego dla pierwszego portu zawinięcia statku, który został uszkodzony w trakcie kolizji.

Wynagrodzenie za uratowanie statku lub udzielenie mu pomocy

Wynagrodzenia należnego za uratowanie statku lub udzielenie mu pomocy można dochodzić przed sądem właściwym dla miejsca, w którym doszło do zdarzenia, sądem właściwym dla miejsca zamieszkania właściciela uratowanego mienia albo przed sądem właściwym dla miejsca, w którym jest zarejestrowany lub został znaleziony statek, któremu udzielono pomocy.

Powództwo o uznanie statku nabytego nieodpłatnie lub za wynagrodzeniem za wolny od jakichkolwiek wierzycielności uprzywilejowanych wnosi się do sądu portu, w którym statek cumował w momencie nabycia.

Środki zabezpieczające powództwo i czynności przygotowawcze

Jeżeli chodzi o środki zabezpieczające powództwo i czynności, które należy podjąć przed wytoczeniem powództwa, należy mieć na uwadze następujące kwestie:

a) z wnioskiem o zajęcie sądowe i przekazanie ruchomości do przechowawcy można wystąpić do sądu właściwego do rozpoznania postępowania głównego albo do sądu właściwego dla miejsca położenia składników majątku albo, jeżeli składniki majątku znajdują się w różnych okręgach, do sądu właściwego dla któregośkolwiek z tych okręgów;

b) sądem właściwym do wydania zakazu podejmowania nowych robót jest sąd właściwy miejscowo dla okręgu, w którym mają być prowadzone te roboty;

c) jeżeli chodzi o pozostałe środki zabezpieczające powództwo, sądem właściwym jest sąd właściwy do rozpoznania postępowania głównego;

d) wniosek o przeprowadzenie czynności dowodowych przed rozpoczęciem postępowania należy złożyć w sądach właściwych dla okręgów, w których czynności takie mają zostać przeprowadzone.

Dokumenty dotyczące czynności i środków, o których mowa powyżej, dołącza się do akt sprawy dotyczących powództwa głównego, tak aby umożliwić ich przekazanie, w razie konieczności, do sądu, do którego zostanie wytoczone takie powództwo.

Wniosek o doręczenie powiadomień należy złożyć w sądzie właściwym dla miejsca zamieszkania osoby, która ma zostać powiadomiona.

Zasady ogólne

Zgodnie z zasadą ogólną dotyczącą właściwości miejscowej określonej w portugalskich przepisach postępowania cywilnego wszystkie sprawy, w przypadku których właściwość sądu nie została jednoznacznie ustalona, rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego.

Jeżeli jednak pozwany nie ma miejsca zamieszkania, nie jest ono znane lub nie można pozwanego zastać w tym miejscu, powództwo wnosi się do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powoda; z kolei wniosek o ustanowienie tymczasowego lub stałego kuratora do zarządu majątkiem nieobecnego pozwanego należy wnieść do sądu właściwego dla ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Portugalii.

Jeżeli pozwany ma swoje miejsce zamieszkania lub pobytu w państwie trzecim, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca aktualnego pobytu pozwanego; jeżeli takie miejsce nie znajduje się na terytorium Portugalii, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda, a jeżeli miejsce zamieszkania powoda znajduje się w państwie trzecim, sądem właściwym jest sąd w Lizbonie (*Tribunal de Lisboa*).

Zasady ogólne dotyczące osób prawnych i spółek

Jeżeli pozwany jest państwo, wówczas sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby powoda, a nie pozwanego.

Jeżeli pozwany jest inna osoba prawna lub spółka, sprawę rozpoznaje sąd właściwy miejscowo dla okręgu, w którym znajduje się siedziba główna lub siedziba oddziału, agencji, jednostki zależnej lub przedstawicielstwa, w zależności od tego, czy powództwo wytacza się przeciwko siedzibie głównej czy przeciwko pozostałym wymienionym podmiotom; powództwo przeciwko zagranicznym osobom prawnym lub spółkom, które mają swój oddział, agencję, jednostkę zależną lub przedstawicielstwo w Portugalii, można jednak wnieść do sądu właściwego dla okręgu, w którym podmioty te mają swoją siedzibę, nawet jeśli pozew jest skierowany przeciwko siedzibie głównej.

Kilku pozwanych i kumulacja roszczeń

W przypadku gdy w tej samej sprawie po stronie pozwanej występuje więcej niż jeden podmiot, powództwo należy wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania największej liczby pozwanych; jeżeli taka sama liczba pozwanych zamieszkuje w różnych okręgach, powód może wybrać sąd właściwy dla dowolnego z tych okręgów.

W przypadku kumulacji roszczeń, które podlegają rozpoznaniu przez sądy o różnej właściwości miejscowej, powód może wnieść pozew do dowolnego z tych sądów, chyba że wybór sądu właściwego do rozpoznania jednego z tych pozwów jest uzależniony od istnienia łącznika, na podstawie którego sąd może stwierdzić z urzędu niewłaściwość względną; w takim przypadku powództwo należy wnieść do tego sądu.

Niemniej w przypadku łączenia roszczeń ze względu na ich zależność lub podległość powództwo należy wnieść do sądu właściwego do rozpoznania powództwa głównego.

Zasady ogólne dotyczące właściwości w zakresie egzekucji

Poza szczególnymi przypadkami uregulowanymi w innych przepisach sądem właściwym do spraw egzekucji jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika, chociaż wierzyciel może wybrać sąd właściwy dla miejsca, w którym dane zobowiązanie miało zostać wykonane, w przypadku gdy dłużnik jest osobą prawną albo w przypadku gdy miejsce zamieszkania wierzyciela znajduje się na obszarze metropolitalnym Lizbony lub Porto i dłużnik ma swoje miejsce zamieszkania na tym samym obszarze metropolitalnym.

Jeżeli jednak egzekucja polega na wydaniu określonej rzeczy lub odzyskaniu należności zabezpieczonych rzeczowo, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dana rzecz, albo sąd właściwy dla miejsca, w którym znajdują się rzeczy stanowiące przedmiot zabezpieczenia.

Jeżeli powództwo o wszczęcie egzekucji ma zostać wniesione do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania dłużnika, a dłużnik nie ma swojego miejsca zamieszkania w Portugalii, ale posiada majątek na terytorium Portugalii, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się taki majątek. W przypadku kumulacji roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym, które podlegają rozpoznaniu przez sądy o różnej właściwości miejscowej, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika.

Egzekucja na podstawie wyroku

W celu wykonania wyroku wydanego przez sąd portugalski wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wnosi się w trakcie rozpoznawania sprawy, której on dotyczy, przy czym postępowanie egzekucyjne toczy się w ramach postępowania głównego w sposób niezależny, chyba że jedna ze stron wnieśli następnie apelację w danej sprawie – w takim przypadku postępowanie egzekucyjne toczy się w instancji odwoławczej.

Jeżeli, zgodnie z przepisami dotyczącymi organizacji wymiaru sprawiedliwości, organem właściwym do przeprowadzenia egzekucji jest wyspecjalizowany wydział ds. postępowania egzekucyjnego, należy mu przekazać w trybie pilnym odpis wyroku, wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz dokumenty uzupełniające.

Jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sędziów arbitrażowych w ramach postępowania arbitrażowego przeprowadzonego w Portugalii, sądem właściwym do przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego jest sąd okręgowy właściwy dla miejsca, w którym odbyło się postępowanie arbitrażowe.

Wykonanie wyroku wydanego przez sądy wyższej instancji

Jeżeli powództwo wytoczono do sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika.

Egzekucja na podstawie wyroku zagranicznego

W przypadku egzekucji na podstawie wyroku zagranicznego sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika.

Właściwość sądu w kwestiach wpadkowych

Sąd właściwy do rozpoznania powództwa głównego jest również właściwy do rozpoznania kwestii wpadkowych pojawiających się w toku postępowania oraz kwestii podniesionych przez pozwanego w celu obrony.

Właściwość w kwestiach związanych z powództwem wzajemnym

Sąd, do którego wniesiono powództwo główne, jest właściwy do rozpoznawania wszystkich kwestii podniesionych w powództwie wzajemnym, pod warunkiem że jest właściwy ze względu na narodowość danej osoby oraz posiada właściwość rzeczową i funkcjonalną; w przypadku braku takiej właściwości powództwo wzajemne zostaje w tej instancji odrzucone.

Umowy prorogacyjne

Strony mogą określić, który sąd jest właściwy do rozstrzygnięcia określonego sporu lub sporów, które mogą wynikać z danego stosunku prawnego, pod warunkiem że taki stosunek prawny jest powiązany z więcej niż jednym systemem prawnym. Takie umowne wskazanie właściwości może polegać na przyznaniu właściwości wyłącznej sądom portugalskim lub może po prostu stanowić alternatywę dla jurysdykcji sądów portugalskich, jeżeli taka alternatywa istnieje, przyjmując, że w razie wątpliwości uznaje się tę właściwość za alternatywną.

Wybór sądu właściwego jest ważny wyłącznie wówczas, gdy wszystkie poniższe warunki są spełnione:

- a) odnosi się do sporu dotyczącego praw, którymi strony mogą swobodnie dysponować;
- b) wybór został zaakceptowany na podstawie przepisów, którym podlega wyznaczony sąd;
- c) wybór jest uzasadniony ważnym interesem obydwu stron albo jednej z nich, o ile nie wiąże się to z poważnymi niedogodnościami dla drugiej strony;
- d) sprawa nie dotyczy kwestii, w której sądy portugalskie mają właściwość wyłączną;
- e) wybór jest wynikiem umowy sporządzonej lub potwierdzonej na piśmie, w której wyraźnie wskazano sąd właściwy do rozpoznania sprawy.

Umowę uznaje się za pisemną, jeśli została ona sporządzona w formie dokumentu podpisanego przez strony lub jest wynikiem wymiany korespondencji, teleksów, telegramów lub innych metod komunikacji, które stanowią dowód na piśmie, jeżeli takie dokumenty faktycznie zawierają umowę lub klauzulę odsyłającą do innego dokumentu zawierającego umowę.

Ochrona dzieci i małoletnich narażonych na ryzyko

Jeżeli chodzi o właściwość w sprawach dotyczących małoletnich, odpowiedzialność za wdrażanie środków służących propagowaniu praw dziecka i ochronie małoletnich spoczywa na komisji ds. ochrony lub na sądzie właściwym dla miejsca zamieszkania dziecka lub małoletniego w momencie otrzymania zgłoszenia o zaistniałej sytuacji lub wszczęcia postępowania sądowego.

Jeżeli miejsce zamieszkania dziecka lub małoletniego nie jest znane lub jest niemożliwe do ustalenia, za organ właściwy do rozpoznania sprawy uznaje się komisję ds. ochrony lub sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dziecko lub małoletni.

Niezależnie od powyższego komisja ds. ochrony lub sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dziecko lub małoletni, podejmie działania, które uzna za konieczne do natychmiastowego objęcia ich ochroną.

Jeżeli po podjęciu stosownych działań dziecko lub małoletni zmieni swoje miejsce zamieszkania na okres dłuższy niż trzy miesiące, sprawę przekazuje się do ponownego rozpoznania przez komisję ds. ochrony lub sąd właściwy dla nowego miejsca zamieszkania dziecka lub małoletniego.

Z wyjątkiem okoliczności opisanych powyżej, zmiany okoliczności faktycznych, do których doszło po wszczęciu postępowania, uznaje się za nieistotne.

Niezależnie od przepisów dotyczących właściwości miejscowej, jeżeli na ryzyko narażone jest jednocześnie więcej niż jedno dziecko lub więcej niż jedna osoba młoda, można wszcząć jedno postępowanie, a w przypadku wszczęcia odrębnych postępowań – można je wszystkie połączyć z pierwotnym postępowaniem, jeżeli jest to uzasadnione, biorąc pod uwagę stosunki rodzinne lub określone sytuacje zagrożenia.

Jeżeli w odniesieniu do tego samego dziecka lub małoletniego wystąpiono o zastosowanie kolejnych środków służących zapewnieniu ochrony, środków wychowawczych lub środków z zakresu opieki na gruncie prawa cywilnego, szczegółowe informacje na ten temat należy załączyć do akt sprawy do wglądu dla przewodniczącego składu sędziowskiego orzekającego w postępowaniu, które zostało wszczęte jako pierwsze.

Środki wychowawcze

Odpowiedzialność za ocenę okoliczności faktycznych i podjęcie środków wychowawczych spoczywa na sądzie właściwym dla miejsca, w którym małoletni zamieszkiwał w momencie wszczęcia postępowania. Jeżeli miejsce zamieszkania małoletniego nie jest znane, za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy dla miejsca zamieszkania osoby sprawującej władzę rodzicielską. Jeżeli osoby sprawujące władzę rodzicielską mają różne miejsca zamieszkania, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania opiekuna sprawującego pieczę nad małoletnim, a w przypadku sprawowania wspólnej pieczy – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małoletniego. W pozostałych przypadkach sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca sprawowania pieczy albo, jeżeli miejsce takie nie jest określone, sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dziecko.

Zmiany, które zaszły po wszczęciu postępowania, są nieistotne.

Odpowiedzialność za podejmowanie środków w trybie pilnym spoczywa na sądzie właściwym dla miejsca sprawowania pieczy oraz dla miejsca, w którym znajduje się małoletni.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Informacje na ten temat można znaleźć na tej stronie internetowej w częściach poświęconych systemom sądowym i jurysdykcji.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

W sprawach, w których nie istnieje przymus adwokacki, strony mogą występować przed sądem samodzielnie lub mogą być reprezentowane przez aplikantów adwokackich (*advogados estagiários*) lub doradców prawnych (*solicitadores*).

Przymus adwokacki istnieje w następujących rodzajach spraw:

- a) w sprawach podlegających właściwości sądów ostatniej instancji, w których dopuszcza się możliwość wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia;
- b) w sprawach, w których zawsze można skorzystać ze środka zaskarżenia, niezależnie od wartości przedmiotu sporu;
- c) w przypadku postępowań odwoławczych i spraw wnoszonych do sądów wyższej instancji.

Nawet w sprawach, w których istnieje przymus adwokacki, aplikanci adwokaccy, doradcy prawni (*solicitadores*) i same strony mogą składać wnioski, które nie dotyczą kwestii prawnych.

W sprawach, w których nie istnieje przymus adwokacki, a w których strony nie ustanowiły zastępcy procesowego, świadków przesłuchuje sędzia, który dostosowuje również przebieg tej procedury do okoliczności danej sprawy.

Strony muszą być reprezentowane przez adwokata, aplikanta adwokackiego lub doradcę prawnego w postępowaniu egzekucyjnym, w którym wartość przedmiotu sporu przekracza pułap określony dla sądu pierwszej instancji, oraz muszą być reprezentowane przez adwokata w postępowaniu egzekucyjnym, w którym wartość przedmiotu sporu przekracza pułap określony dla sądu apelacyjnego, lub w postępowaniu, w którym wartość przedmiotu sporu jest równa lub mniejsza od tej wartości, ale wyższa niż pułap wyznaczony dla sądu pierwszej instancji, jeżeli toczące się postępowanie dotyczy powództwa o ustalenie istnienia stosunku prawnego.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

W sprawach, w których nie obowiązuje przymus adwokacki, i w przypadku gdy strona nie ustanowiła zastępcy procesowego, wymienione powyżej pisma procesowe można złożyć do sądu w jeden z następujących sposobów:

- a) doręczając je do sekretariatu sądu – w takim przypadku pismo uznaje się za złożone w dniu jego doręczenia;
- b) wysyłając je listem poleconym za potwierdzeniem odbioru – w takim przypadku pismo uznaje się za złożone w dniu jego nadania listem poleconym;
- c) przesyłając je faksem lub pocztą elektroniczną – w takim przypadku pismo uznaje się za złożone w dniu jego wysłania.

Zobacz również informacje w części poświęconej automatycznemu przetwarzaniu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Wszystkie pisma sądowe są sporządzane w języku portugalskim.

W przypadku konieczności przesłuchania przed sądami portugalskimi obywatela innego państwa, który nie zna języka portugalskiego, w razie potrzeby w celu usprawnienia komunikacji zostanie mu przydzielony tłumacz ustny, który będzie tłumaczył po złożeniu przyrzeczenia.

W przypadku pism sporządzonych w języku obcym, które wymagają tłumaczenia, sąd, działając z urzędu lub na wniosek jednej ze stron, może nakazać osobie przedkładającej takie pisma załączenie ich tłumaczenia.

W sądach pokoju postępowanie można wszcząć ustnie. W takim przypadku urzędnik sądowy sporządzi odpowiedni protokół.

Pisma procesowe, które strony mają obowiązek wnieść na piśmie, składa się do sądu w formie elektronicznej za pomocą systemu komputerowego *Citius* dostępnego pod adresem <http://citius.tribunaisnet.mj.pt/> zgodnie z procedurami i instrukcjami przedstawionymi na tej stronie internetowej – w takim przypadku pismo uznaje się za złożone w dniu jego wysłania.

Strona przedkładająca dowody w ten sposób musi wnieść pismo procesowe i wszelkie dokumenty uzupełniające w formie elektronicznej – przesłanie oryginałów nie jest konieczne, chyba że sąd postanowi inaczej, zgodnie z przepisami prawa procesowego.

Jeżeli chodzi o sprawę, w której nie obowiązuje przymus adwokacki i strona nie ustanowiła zastępcy procesowego, *zobacz* odpowiedź na poprzednie pytanie.

Aby uzyskać informacje na temat postępowania w sprawie nakazu zapłaty, należy zapoznać się z częścią poświęconą temu zagadnieniu.

Zobacz również informacje w części poświęconej automatycznemu przetwarzaniu.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia nazwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Stosuje się specjalne formularze służące do wszczęcia postępowania nakazowego, postępowania egzekucyjnego, jak również postępowania przed sądem pokoju, z których w tym ostatnim przypadku należy skorzystać, jeżeli powód nie zdecydował się na ustne zgłoszenie powództwa.

Informacje na ten temat można znaleźć na tej stronie internetowej w częściach poświęconych postępowaniu w sprawie nakazu zapłaty, procedurom wykonywania orzeczeń oraz alternatywnym metodom rozwiązywania sporów.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego wnosi się do sądu za pomocą pozwu, w którym powód musi:

oznaczyć sąd i wydział, do którego skierowane jest pozw, a także oznaczyć strony, podając ich imiona i nazwiska lub nazwy, adres miejsca zamieszkania lub siedzib statutowych oraz, w miarę możliwości, numery identyfikacji osobistej i podatkowej, zawody i miejsca pracy;

podać adres siedziby ich zastępcy procesowego;

określić rodzaj powództwa;

przedstawić najistotniejsze okoliczności faktyczne, które doprowadziły do wniesienia powództwa, oraz jego podstawę prawną;

sformułować żądanie pozwu;

określić wartość przedmiotu sporu;

wyznaczyć podmiot odpowiedzialny za wezwanie stron lub zastępcę procesowego odpowiedzialnego za doprowadzenie do wezwania stron.

W ostatniej części pozwu powód musi podać listę świadków i wnieść o przeprowadzenie innych dowodów.

Do pozwu należy załączyć dowód uiszczenia opłaty sądowej lub potwierdzenie, że powód jest uprawniony do skorzystania z pomocy prawnej, w związku z czym jest zwolniony z opłaty sądowej.

Sekretariat sądu odrzuci pozw, wskazując przyczyny jego odrzucenia na piśmie, w przypadku wystąpienia którejkolwiek z poniższych przesłanek:

brak adresu lub zaadresowanie pozwu do innego sądu, innego wydziału tego samego sądu lub innego organu;

brak oznaczenia stron oraz niepodanie innych wymaganych informacji (imion i nazwisk lub nazw, adresów miejsca zamieszkania lub siedzib statutowych oraz, w miarę możliwości, numerów identyfikacji osobistej i podatkowej, miejsc pracy i zawodów);

brak adresu siedziby zastępcy procesowego;

nieokreślenie rodzaju powództwa;

nieokreślenie wartości przedmiotu sporu;

brak dowodu uiszczenia opłaty sądowej lub potwierdzenia przyznania pomocy prawnej, z wyjątkiem pisma o wszczęcie postępowania w trybie pilnym, jak przewidziano w przepisach prawa;

niepodpisanie pozwu;

sporządzenie pozwu w języku innym niż język portugalski;

sporządzenie pozwu na formularzu niespełniającym wymogów ustawowych.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Koszty postępowania obejmują opłaty i koszty sądowe oraz wydatki.

Opłaty sądowe

Opłaty sądowe odpowiadają kwotom, które musi uiścić każda strona na początku postępowania i których wysokość ustala się proporcjonalnie do wartości przedmiotu sporu i stopnia złożoności sprawy, zgodnie z przepisami [rozporządzenia w sprawie kosztów postępowania sądowego](#).

Zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie kosztów postępowania sądowego opłaty sądowe uiszcza wyłącznie strona działająca w charakter powoda lub pozwanego, wierzyciela lub dłużnika, wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, skarżącego lub strony przeciwnej.

Opłaty sądowe należy uiścić przed wniesieniem pisma procesowego podlegającego opłacie (pozew lub wniosek, odpowiedź na pozew itp.), chyba że strona lub dany rodzaj postępowania są objęte wyłączeniem lub strona jest zwolniona z obowiązku wcześniejszego wniesienia opłaty.

W przypadku powództwa wzajemnego lub powództwa głównego dodatkową opłatę sądową należy wnieść wyłącznie w przypadku, gdy powód wzajemny wnosi odmienny pozew niż powód w powództwie głównym.

Pozwu nie uznaje się za odrębny, jeżeli strona dąży do uzyskania na własną rzecz takiego samego skutku prawnego jak powód lub jeżeli strona dochodzi wyłącznie odszkodowania.

Jeżeli w jednej sprawie po stronie powodowej występuje kilka podmiotów, podmiot wymieniony jako pierwszy w pozwie, pozwie wzajemnym lub piśmie procesowym wszczynającym sprawę ma obowiązek uiścić całą opłatę sądową, bez uszczerbku dla prawa regresu wobec pozostałych podmiotów.

Jeżeli kilka podmiotów występuje po stronie powodowej w więcej niż jednej sprawie, każdy powód, powód wzajemny, wierzyciel lub wnioskodawca jest zobowiązany do wniesienia odpowiedniej opłaty sądowej, której wysokość ustala się zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie kosztów postępowania sądowego.

W przypadku powództw wytaczanych przez spółki handlowe, które w poprzednim roku wniosły co najmniej 200 pozwów, wniosków o wszczęcie postępowania lub wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w jakimkolwiek sądzie, wysokość opłat sądowych ustala się zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie kosztów postępowania sądowego.

Do celów zarządzenia uregulowania opłat sądowych, powództwa główne i postępowania w sprawie środków służących zabezpieczeniu powództwa uznaje się za szczególnie skomplikowane, gdy:

a) obejmują liczne oświadczenia lub twierdzenia;

b) dotyczą wysoce specjalistycznych kwestii prawnych lub technicznych lub wymagają przeprowadzenia złożonej analizy kwestii prawnych w odniesieniu do wielu aspektów; lub

c) wiążą się z koniecznością przesłuchania dużej liczby świadków, przeprowadzenia analizy skomplikowanego materiału dowodowego lub przeprowadzenia różnych, czasochłonnych postępowań dowodowych.

Zasadniczo pierwszą lub jedyną opłatę sądową należy wnieść najpóźniej w dniu wniesienia pism procesowych. Jeżeli płatności dokonano drogą elektroniczną, musi ona zostać potwierdzona elektronicznie, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jeżeli opłata została wniesiona w sposób tradycyjny, powód musi przedstawić dowód uiszczenia opłaty.

Drugą ratę opłaty sądowej należy uiścić w ciągu 10 dni od daty otrzymania zawiadomienia o terminie rozprawy kończącej postępowanie, przy czym powód musi przedstawić w tym samym terminie dowód uiszczenia opłaty lub potwierdzenie wniesienia takiej opłaty.

Wydatki

Wydatki obejmują wszystkie wydatki poniesione w związku z postępowaniem, zarówno te poniesione z inicjatywy własnej stron, jak i te zarządzone przez sędziego prowadzącego sprawę.

Poza przypadkami wskazanymi w przepisach dotyczących dostępu do wymiaru sprawiedliwości każda ze stron – w toku postępowania – jest zobowiązana do pokrycia wydatków, które poniosła.

Obowiązek pokrycia wydatków spoczywa na stronie wnioskującej o dokonanie danej czynności lub, w przypadku wszczęcia postępowania z urzędu, na stronie, która odniosła z tego tytułu korzyść.

Koszty

Koszty obejmują kwotę pieniężną wydaną przez każdą ze stron w toku postępowania, do której odzyskania jest ona uprawniona w przypadku wydania przez sąd wyroku na niekorzyść drugiej strony. Sąd ustala wysokość kosztów w wyroku.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia koszty zasądzone przez sąd obejmują opłaty sądowe uiszczone przez stronę wygrywającą, ustalone według skali ruchomej, wydatki faktycznie poniesione przez stronę, honorarium komornika i poniesione przez niego wydatki, honorarium zastępcy procesowego i poniesione przez niego wydatki w oparciu o szczegółowe uzasadnienie.

Jeżeli powód miał możliwość skorzystania z alternatywnych metod rozwiązywania sporów, ale zdecydował się wszcząć postępowanie sądowe, musi pokryć poniesione przez siebie koszty niezależnie od wyniku postępowania, chyba że strona przeciwna uniemożliwiła mu skorzystanie z takich alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

Niektóre rodzaje spraw są z mocy prawa zwolnione z kosztów sądowych; to samo dotyczy niektórych stron.

Ponieważ opłaty sądowe odpowiadają kwocie uiszczanej przez strony postępowania na jego początku, każda osoba, którą można uznać za biorącą udział w postępowaniu (powód, pozwany, wierzyciel, dłużnik, wnioskodawca, uczestnik, skarżący lub strona przeciwna), może zostać zasadniczo zobowiązana do uiszczenia opłat sądowych, ponieważ opłatę pobiera się za świadczenie usługi, niezależnie od tego, czy sprawa została wygrana. Zgodnie z przepisami dotyczącymi kosztów postępowania sądowego strona wygrywająca jest uprawniona do uzyskania zwrotu uiszczonych opłat sądowych.

Honoraria

Wysokość honorariów ustala sąd, który musi w tym celu wziąć pod uwagę znaczenie świadczonych usług, złożoność i pilność sprawy, stopień intelektualnego zaangażowania przy świadczeniu usługi, uzyskane rezultaty, poświęcony czas, zakres odpowiedzialności oraz inne obowiązki zawodowe spoczywające na takiej osobie.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Tak, o ile spełnione zostały kryteria przyznania pomocy prawnej (zob. informacje w części poświęconej pomocy prawnej).

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Zobacz odpowiedzi na pytania 7 i 8.

Po wniesieniu pozwu urzędnik sądowy, który przyjął pozew, sprawdzi, czy spełnia on odpowiednie wymogi formalne. Na dalszych etapach postępowania sędzia przeprowadza jego bardziej szczegółową i dogłębną analizę.

Strony są każdorazowo powiadamiane o takich decyzjach.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami sądy nie mają obowiązku udzielać tego rodzaju informacji. Niemniej dzięki portalowi CITIUS, będącemu inicjatywą Ministerstwa Sprawiedliwości na rzecz cyfryzacji postępowania sądowego, zastępcy procesowi mogą obecnie zapoznawać się z aktami sprawy ze swoich kancelarii.

Biorąc pod uwagę fakt, że obecnie pisma procesowe są doręczane drogą elektroniczną i wprowadzane bezpośrednio do aplikacji informatycznych sądów, jak również fakt, że sędziowie korzystają z tych samych aplikacji w celu dokonania odpowiednich czynności, adwokaci, sędziowie i urzędnicy sądowi mogą korzystać z tych samych aplikacji oraz z portalu CITIUS w celu zapoznawania się z aktami sprawy i pismami procesowymi.

Dalsze informacje

[Pomoc prawna – ochrona prawna](#)

[Bazy dokumentów prawnych](#)

[Izba Doradców Prawnych](#) (Câmara dos Solicitadores)

[Dziennik Ustaw](#)

[Dyrekcja Generalna ds. Zarządzania Wymiarem Sprawiedliwości](#)

[Dyrekcja Generalna ds. Polityki w Dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości](#)

[Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

[Portugalska Izba Adwokacka](#) (Ordem dos Advogados)

[Portal Citius](#)

Ostatnia aktualizacja: 31/03/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Rumunia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Każdy, komu przysługuje roszczenie wobec innej osoby, musi wytoczyć powództwo przed sądem właściwym rzeczowo. Sprawę można skierować do sądu wyłącznie po zakończeniu postępowania przedsądowego (*proceduri prealabile*), jeżeli przepisy wyraźnie je przewidują. Dowód potwierdzający zakończenie postępowania przedsądowego musi zostać załączony do pozwu.

Strona sporu może również skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

Przed skierowaniem sprawy do sądu można skorzystać z mediacji. W toku postępowania sądowego organy sądowe mają obowiązek pouczyć strony o możliwości skorzystania z mediacji i o zaletach tego rozwiązania.

Z mediacji można skorzystać w sporach z zakresu ubezpieczeń, ochrony konsumentów, prawa rodzinnego, odpowiedzialności zawodowej, w sporach pracowniczych oraz sporach cywilnych, w przypadku których wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 50 000 RON, z wyjątkiem sporów, w których sąd wydał prawomocne postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego.

Strony sporu mogą również skierować sprawę do sądu polubownego, który jest alternatywnym sądem prywatnym. Osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych mogą uzgodnić, że spory będą rozstrzygane w drodze arbitrażu, z wyjątkiem spraw z zakresu stanu cywilnego, zdolności do czynności prawnych, prawa spadkowego, stosunków rodzinnych oraz praw, którymi strony nie mogą rozporządzać.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Roszczenia pieniężne ulegają przedawnieniu, chyba że przepisy stanowią inaczej. W przypadkach wyraźnie przewidzianych w prawie inne roszczenia również się przedawniają, niezależnie od ich przedmiotu (art. 2501 kodeksu cywilnego).

Podstawowy termin przedawnienia wynosi trzy lata zgodnie z przepisami art. 2517 kodeksu cywilnego.

W kodeksie cywilnym przewidziano szczególne terminy przedawnienia dla określonych spraw, takie jak:

dziesięcioletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu praw rzeczowych, których w przepisach nie uznano za niepodlegające przedawnieniu lub niepodlegające innemu terminowi przedawnienia; roszczeń z tytułu szkody niematerialnej/materialnej poniesionej przez osobę w wyniku tortur lub aktów barbarzyństwa lub – w stosownych przypadkach – w wyniku przemocy lub napaści na tle seksualnym na małoletnich lub osoby, które nie są w stanie się bronić lub wyrażać swojej woli; roszczeń o odszkodowanie za spowodowanie szkód w środowisku;

dwuletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu stosunku ubezpieczenia lub reasekuracji; roszczeń o zapłatę kwot należnych pośrednikom usług wyświadczonych na mocy umowy pośrednictwa;

roczny termin przedawnienia roszczeń o zwrot kwot pobranych z tytułu sprzedaży biletów na przedstawienie, które się nie odbyło; roszczeń przysługujących: podmiotom świadczącym usługi gastronomiczne lub podmiotom prowadzącym hotel z tytułu świadczonych usług; nauczycielom, instruktorom, mistrzom i artystom z tytułu udzielanych lekcji (w rozliczeniu godzinowym, dziennym lub miesięcznym); lekarzom, położnym, pielęgniarkom i farmaceutom z tytułu wizyt, zabiegów lub lekarstw; detalistom z tytułu zapłaty za sprzedany towar i zrealizowane dostawy; rzemieślnikom z tytułu zapłaty za wykonaną pracę; adwokatom – wobec klientów – o zapłatę honorarium i pokrycie wydatków; notariuszom i komornikom sądowym o zapłatę kwot należnych z tytułu dokonanych czynności; inżynierom, architektom, geodetom, księgowym i innym osobom samozatrudnionym o zapłatę należnych kwot; roszczeń wobec przewoźnika z tytułu umowy przewozu towarów drogą lądową, powietrzną lub wodną.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Przepisy dotyczące jurysdykcji w sporach z elementem obcym ustanowiono w księdze VII kodeksu postępowania cywilnego pt. „Międzynarodowe postępowanie cywilne”. Przepisy tej księgi mają jednak zastosowanie do postępowań z elementem obcym zgodnie z prawem prywatnym wyłącznie w zakresie, w jakim umowy międzynarodowe, których Rumunia jest stroną, prawo Unii Europejskiej lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W sprawach dotyczących jurysdykcji krajowej kodeks postępowania cywilnego zawiera przepisy w zakresie m.in.: jurysdykcji opierającej się na miejscu zamieszkania lub siedzibie pozwanego, dobrowolnej umowy dotyczącej jurysdykcji zawartej na korzyść sądów rumuńskich, umów dotyczących własności sądu, wyjątku w zakresie arbitrażu, jurysdykcji koniecznej (*forum necessitatis*), jurysdykcji wewnętrznej, zawisłości sporu i powiązanych postępowań na szczeblu międzynarodowym, jurysdykcji personalnej wyłącznej, jurysdykcji wyłącznej w zakresie roszczeń majątkowych lub jurysdykcji uprzywilejowanej sądów rumuńskich (art. 1065 i nast. kodeksu postępowania cywilnego).

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Właściwość miejscową ustala się na podstawie kryteriów ogólnych (miejsca zamieszkania, siedziby pozwanego), kryteriów alternatywnych (pochodzenia dziecka, świadczeń alimentacyjnych, umowy przewozu, umowy ubezpieczenia, weksla trasowanego / czeku / weksla własnego / papieru wartościowego, konsumentów, odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynów niedozwolonych) lub kryteriów wyłącznych (nieruchomości, dziedziczenia, przedsiębiorstw, roszczeń wobec konsumentów) ustanowionych w art. 107 i nast. nowego kodeksu postępowania cywilnego.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Właściwość rzeczową sądu uregulowano w art. 94 i nast. nowego kodeksu postępowania cywilnego, przy czym zależy ona od charakteru sprawy lub wartości przedmiotu sporu.

Jako sądy pierwszej instancji sądy rejonowe (*judecătorii*) rozpatrują sprawy, które w świetle przepisów *kodeksu cywilnego należą do właściwości sądu rodzinnego i opiekuńczego*; wnioski dotyczące aktów stanu cywilnego; wnioski związane z zarządzaniem wielopiętrowymi blokami / budynkami wielorodzinnymi / powierzchniami mającymi wielu współwłaścicieli lub wnioski dotyczące stosunków prawnych między wspólnotami mieszkaniowymi a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi, wnioski o eksmisję; wnioski dotyczące wspólnych ścian lub rowów, odległości między budynkami lub uprawami, służebności drogi koniecznej oraz wszelkich innych obciążeń lub ograniczeń względem praw własności; wnioski o zmianę lub ustalenie przebiegu granic nieruchomości; wnioski o ochronę mienia; wnioski dotyczące zobowiązań do działania lub zaniechania działań, których wartości pieniężnej nie da się określić, wnioski o sądowy podział majątku, niezależnie od jego wartości; inne wnioski dotyczące roszczeń, których wartość pieniężną można oszacować, do wysokości 200 000 RON włącznie, niezależnie od zdolności stron.

Sądy okręgowe (*tribunale*) rozpatrują *jako sądy pierwszej instancji* wszelkie sprawy, które na mocy przepisów nie należą do właściwości innych sądów, lub wszelkie inne sprawy, które na mocy przepisów należą do ich właściwości.

Sądy apelacyjne (*curțile de apel*) rozpatrują jako sądy pierwszej instancji sprawy administracyjne i podatkowe lub wszelkie inne sprawy, które na mocy przepisów należą do ich właściwości.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Strony mogą wytoczyć powództwo przed sądem osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika, który może zostać ustanowiony na mocy prawa, umowy lub orzeczenia sądowego. Osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych są reprezentowane przez przedstawiciela ustawowego. Zgodnie z prawem strony mogą być reprezentowane przez wybranego pełnomocnika, chyba że na mocy przepisów wymagane jest ich osobiste stawiennictwo przed sądem.

W pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym osoby fizyczne mogą być reprezentowane przez adwokata (*avocat*) lub innego pełnomocnika. Jeżeli dana osoba jest reprezentowana przez pełnomocnika niebędącego adwokatem, pełnomocnik może podnosić zarzuty procesowe oraz zarzuty merytoryczne wyłącznie za pośrednictwem adwokata, zarówno na etapie poprzedzającym rozprawę (*etapa cercetării procesului*), jak i na etapie rozprawy (*etapa dezbaterilor*). Przy sporządzaniu apelacji i wskazywaniu zarzutów apelacyjnych oraz wnoszeniu apelacji i podnoszeniu zarzutów osoby fizyczne może wspierać i reprezentować – pod rygorem nieważności postępowania – wyłącznie adwokat.

Pełnomocnikiem procesowym osób prawnych może być wyłącznie radca prawny (*consilier juridic*) lub adwokat. Przy sporządzaniu apelacji i wskazywaniu jej podstaw oraz wnoszeniu apelacji i podnoszeniu zarzutów osoby prawne może wspierać i reprezentować – pod rygorem nieważności postępowania oraz w stosownych przypadkach – wyłącznie adwokat lub radca prawny. Wskazane powyżej przepisy stosuje się odpowiednio do stowarzyszeń, przedsiębiorstw lub innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu. Po rejestracji pozew i załączone do niego dokumenty oraz – w stosownych przypadkach – dowody potwierdzające sposób ich doręczenia do sądu zostają przekazane prezesowi sądu lub osobie przez niego wyznaczonej, którzy bezzwłocznie podejmują czynności w celu przeprowadzenia losowania składu orzekającego zgodnie z przepisami (art. 199 kodeksu postępowania cywilnego).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy nr 304/2004 o organizacji wymiaru sprawiedliwości pozwy oraz pisma procesowe sporządza się wyłącznie w języku rumuńskim. Pozew musi mieć formę pisemną. Art. 194 nowego kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że pozew – wniesiony osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika – otrzymany pocztą, kurierem, faksem lub zeskanowany i wysłany w wiadomości e-mail lub jako dokument elektroniczny – zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu.

Zgodnie z art. 225 nowego kodeksu postępowania cywilnego sąd powołuje tłumacza przysięgłego jeżeli którakolwiek ze stron, które należy przesłuchać, nie posługuje się językiem rumuńskim. Jeżeli strony wyrażą na to zgodę, rolę tłumacza może pełnić sędzia lub sekretarz sądu (*greffier*). Jeżeli nie można zapewnić obecności tłumacza przysięgłego, tłumaczyć mogą godne zaufania osoby posługujące się danym językiem. Jeżeli dana osoba jest niema, głucha lub głuchoniema lub nie może się wypowiadać z innego powodu, komunikacja będzie prowadzona na piśmie. Jeżeli dana osoba nie umie czytać lub pisać, należy powołać tłumacza ustnego. Przepisy dotyczące biegłych stosuje się odpowiednio do tłumaczy pisemnych i ustnych.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W kodeksie postępowania cywilnego nie przewidziano obowiązku korzystania z żadnych standardowych formularzy pism procesowych. W przepisach ogólnych prawa cywilnego procesowego przewidziano treść niektórych pism procesowych w postępowaniu cywilnym (*np.* pozwu, odpowiedzi na pozew, pozwu wzajemnego).

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszą uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Koszty procesu obejmują opłaty skarbowe, honorarium adwokatów, biegłych i specjalistów, koszty przejazdu poniesione przez świadków oraz kwoty utracone z tytułu obowiązku stawiennictwa przed sądem, koszty przejazdu i zakwaterowania, jak również wszelkie inne koszty poniesione w celu zapewnienia właściwego toku postępowania. Strona wnosząca o zwrot kosztów procesu musi udowodnić fakt poniesienia kosztów oraz ich kwotę najpóźniej do momentu zakończenia rozprawy. Na wniosek strony wygrywającej strona przegrywająca jest zobowiązana do zwrotu kosztów procesu. W przypadku częściowego uwzględnienia powództwa sąd ustala zakres, w jakim każdą stronę można obciążyć kosztami procesu. W stosownych przypadkach sąd może zarządzić potrącenie kosztów procesu. Pozwanego, który uznał roszczenia zgłoszone przez powoda na pierwszej rozprawie, na którą strony zostały należycie wezwane, nie można obciążyć kosztami procesu, z wyjątkiem sytuacji, w której przed wszczęciem postępowania powód wysłał pozwanemu formalne powiadomienie lub pozwany zgodnie z prawem pozostawał w zwłoce. W przypadku gdy po stronie powodowej lub pozwanej występuje kilka podmiotów, można je obciążyć kosztami procesu w równych częściach, proporcjonalnie lub łącznie, w zależności od ich pozycji w postępowaniu lub charakteru stosunku prawnego łączącego te podmioty.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Pomoc prawną można otrzymać na mocy przepisów nadzwyczajnego dekrety rządowego nr 51/2008 (Ordonanța de Urgență nr. 51/2008) w sprawie publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ze zmianami ustawą nr 193/2008 (Legea nr. 193/2008), z późniejszymi zmianami. Nowy kodeks postępowania cywilnego (art. 90 i 91) zawiera przepisy ogólne dotyczące pomocy prawnej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu. Po rejestracji pozwu i załączone do niego dokumenty zostają przekazane prezesowi sądu lub sędziemu zastępującemu prezesa, który bezzwłocznie podejmuje czynności w celu przeprowadzenia losowania składu orzekającego.

Sędziowie w losowo wybranym składzie sprawdzają, czy pozew spełnia wymogi formalne. Jeżeli pozew nie spełnia wymogów, powód zostaje wezwany na piśmie do uzupełnienia braków. W terminie maksymalnie dziesięciu dni od dnia otrzymania wezwania powód musi dostarczyć dodatkowe informacje lub usunąć wskazane braki pod rygorem odrzucenia pozwu. W przypadku niewykonania obowiązku dostarczenia dodatkowych informacji lub usunięcia braków pozwu w wyznaczonym terminie sąd odrzuca pozew, wydając postanowienie na posiedzeniu niejawnym (*camera de consiliu*).

Jeżeli sąd stwierdzi spełnienie wszystkich wymogów formalnych pozwu, wydaje postanowienie o doręczeniu pozwu pozwanemu.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Szczegółowe informacje na temat sprawy można uzyskać w biurze archiwów sądowych lub na stronach internetowych – jeżeli są dostępne – pod adresem <http://portal.just.ro>.

Sąd może rozpoznać powództwo wyłącznie wówczas, gdy strony wezwano do stawienia się przed sądem lub gdy stawiły się przed sądem osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika. Sąd odroczy rozprawę i zarządzi wezwanie strony do stawienia się przed sądem, jeżeli stwierdzi, że nieobecna strona nie została wezwana zgodnie z wymogami określonymi w przepisach, pod rygorem nieważności postępowania. Wezwania do stawienia się przed sądem oraz wszystkie pisma sądowe doręcza się z urzędu.

Jeżeli sąd stwierdzi spełnienie wszystkich wymogów formalnych pozwu, wydaje postanowienie o doręczeniu pozwu pozwanemu, którego poucza się o obowiązku wniesienia odpowiedzi na pozew pod groźbą kary w terminie dwudziestu pięciu dni od dnia doręczenia pozwu. Odpowiedź na pozew doręcza się powodowi, który musi wnieść replikę na tę odpowiedź w terminie dziesięciu dni od dnia doręczenia. Replika trafia do akt sprawy, z którymi pozwany może się zapoznać. W terminie trzech dni od dnia wniesienia repliki na odpowiedź na pozew sąd wyznacza – w drodze postanowienia – termin pierwszej rozprawy, która odbywa się w terminie maksymalnie sześćdziesięciu dni od dnia wydania postanowienia przez sąd, oraz zarządza wezwanie stron do stawienia się przed sądem. Jeżeli pozwany nie wniósł odpowiedzi na pozew w terminie ustawowym lub powód nie wniósł repliki na odpowiedź na pozew w terminie ustawowym, po upływie odpowiedniego terminu sąd wyznacza – w drodze postanowienia – termin pierwszej rozprawy, która odbywa się w terminie maksymalnie sześćdziesięciu dni od dnia wydania postanowienia, oraz zarządza wezwanie stron do stawienia się przed sądem. W postępowaniu w trybie pilnym sąd może skrócić wskazane powyżej terminy w zależności od okoliczności sprawy. Jeżeli pozwany zamieszkuje za granicą, sąd wyznaczy dłuższy, rozsądny termin w zależności od okoliczności sprawy.

Strony, która wniosła pozew i potwierdziła znajomość terminu rozprawy, ani strony, która stawiła się na rozprawie, nie wzywa się do stawienia się przed sądem w całym toku postępowania przed tym sądem, ponieważ uznaje się, że strona ta zna kolejne terminy rozpraw. Przepisy te mają również zastosowanie do strony, której doręczono wezwanie do stawienia się przed sądem, ponieważ uznaje się, że również w tym przypadku strona ta zna terminy rozpraw następujące po rozprawie, na którą została wezwana. Wezwanie do stawienia się przed sądem zawiera również pouczenie, że po jego doręczeniu za potwierdzeniem odbioru uznaje się, iż wezwana strona zna również terminy rozpraw następujące po rozprawie, której dotyczyło doręczone wezwanie. Na pierwszej rozprawie, na którą strona została należycie wezwana, po przesłuchaniu stron sąd musi oszacować czas potrzebny na przeprowadzenie etapu poprzedzającego rozprawę, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, tak by orzeczenie mogło zostać wydane w optymalnym i przewidywalnym terminie.

Ostatnia aktualizacja: 30/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [sl](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Tryb postępowania - Słowenia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Niekiedy lepiej jest skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Alternatywne metody rozwiązywania sporów (ADR) pozwalają na rozstrzygnięcie sporów bez udziału sądu lub przynajmniej bez konieczności wydawania przez sąd orzeczenia co do istoty sprawy. Najważniejsze rodzaje ADR stosowane w Słowenii obejmują arbitraż, mediację oraz ogólnie rozumiane działania sądu zachęcające do zawarcia ugody sądowej. W ustawie o alternatywnych metodach rozwiązywania sporów (Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov) nakłada się na sądy pierwszej i drugiej instancji obowiązek umożliwienia stronom sporu wynikającego ze stosunków handlowych, pracowniczych, rodzinnych i innego rodzaju stosunków na gruncie prawa cywilnego skorzystanie z technik ADR w celu przyjęcia i zastosowania programu ADR. W ramach takiego programu sądy mają obowiązek umożliwić stronom podjęcie mediacji, jak również ewentualne skorzystanie z innych form ADR.

Mediacja oznacza rozstrzygnięcie sporu z pomocą bezstronnej osoby trzeciej, która nie jest uprawniona do wydania wiążącej decyzji. Strony mogą zgodzić się na zawarcie porozumienia o rozwiązaniu sporu w formie aktu notarialnego podlegającego bezpośredniemu wykonaniu, zawarcie ugody przed sądem lub wydanie orzeczenia arbitrażowego opartego na ugodzie.

Na dowolnym etapie postępowania przed sądem cywilnym strony mogą zawrzeć ugodę dotyczącą przedmiotu sporu (ugoda sądowa). Porozumienie o zawarciu ugody sądowej stanowi tytuł egzekucyjny.

Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji poświęconej alternatywnym metodom rozwiązywania sporów.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Terminy na wniesienie powództwa do sądu zależą od charakteru danej sprawy. Dodatkowych informacji na temat kwestii związanych z terminami na wniesienie powództwa i terminami przedawnienia mogą udzielić doradcy prawni lub przedstawiciele służby pomocy prawnej. Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji „Terminy procesowe”.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji poświęconej właściwości sądów.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji poświęconej właściwości sądów.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji poświęconej właściwości sądów.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Strony mogą występować przed sądami w Słowenii osobiście, z wyjątkiem postępowań, w których zastosowano nadzwyczajne środki odwoławcze – w takim przypadku mogą one podejmować czynności prawne wyłącznie za pośrednictwem pełnomocnika będącego adwokatem, chyba że strona lub jej pełnomocnik procesowy złożyli państwowy egzamin adwokacki. Jeżeli strona chce skorzystać z zastępstwa procesowego, w postępowaniu przed sądem rejonowym pełnomocnikiem może być dowolna osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, natomiast w postępowaniu przed sądem okręgowym, sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym – wyłącznie adwokat lub inna osoba, która złożyła państwowy egzamin adwokacki.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew można przesłać do właściwego sądu pocztą lub doręczyć go bezpośrednio do biura podawczego. Zob. również odpowiedź na pyt. 8.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Językiem urzędowym stosowanym przez sądy w Słowenii jest język słoweński. Niemniej na obszarach zamieszkiwanych przez węgierską lub włoską mniejszość etniczną języki węgierski lub włoski są również używane jako języki urzędowe na równi z językiem słoweńskim. Pozew musi zostać sporządzony w języku słoweńskim i musi być opatrzony własnoręcznym podpisem powoda. Oryginalny podpis powoda oznacza jego własnoręczny podpis, jak również bezpieczny podpis elektroniczny potwierdzony certyfikatem kwalifikowanym.

Zarówno wniosek, jak i pozew należy zatem złożyć w formie pisemnej. Pisemny wniosek to wniosek sporządzony piśmem odręcznym lub wydrukowany i podpisany odręcznie (wniosek w postaci fizycznej). Pisemny wniosek należy przesłać pocztą, doręczyć odpowiedniemu organowi bezpośrednio lub zlecić jego doręczenie osobie świadczącej usługi w zakresie doręczania wniosków (*poslovni ponudnik*). Pozew można również przesłać faksem.

W przepisach prawa przewidziano również wnioski elektroniczne, tj. wnioski w formie elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym potwierdzonym certyfikatem kwalifikowanym. Wnioski elektroniczne należy przysyłać do systemu informacyjnego drogą elektroniczną. System informacyjny automatycznie wygeneruje potwierdzenie otrzymania wniosku i prześle je wnioskodawcy. W przepisach prawa dopuszcza się również możliwość złożenia pisemnego wniosku drogą elektroniczną lub za pośrednictwem technologii komunikacyjnej.

Pomimo obowiązujących przepisów (akty prawne i rozporządzenia wykonawcze) dotyczących wszystkich postępowań cywilnych i handlowych, obecnie za pośrednictwem internetu lub drogą elektroniczną można wszcząć wyłącznie postępowania wskazane na stronach internetowych e-Sprawiedliwość (*eSodstvo*), tj. niektóre rodzaje postępowań egzekucyjnych. W ten sposób odbywa się też składanie wniosków oraz wydawanie orzeczeń w postępowaniu w związku z niewypłacalnością oraz składanie wniosków o dokonanie wpisu w rejestrze nieruchomości.

W tym celu utworzono w Słowenii portal e-Sprawiedliwość, umożliwiający przedkładanie dokumentów pisemnych w formie elektronicznej: <https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W Słowenii nie trzeba składać pozwów na specjalnych formularzach. Pozew musi jednak zawierać elementy określone w przepisach prawa: oznaczenie sądu, oznaczenie stron oraz wskazanie ich miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania, oznaczenie pełnomocników procesowych lub przedstawicieli, żądanie główne i żądania poboczne, fakty na poparcie żądania powoda, dowody uzasadniające te fakty, wartość przedmiotu sporu oraz podpis powoda.

Wnioski, które muszą zostać doręczone stronie przeciwnej, należy złożyć w sądzie w liczbie egzemplarzy wymaganej na potrzeby sądu i strony przeciwnej oraz w formie umożliwiającej sądowi ich doręczenie. Dotyczy to również załączników.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Opłaty sądowe należy uiścić w momencie wniesienia pozwu i odpowiedzi na pozew, wniosku o umorzenie postępowania za porozumieniem stron, pozwu zawierającego wniosek o wydanie nakazu zapłaty, wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy, wniosku o zabezpieczenie dowodów przed wszczęciem postępowania cywilnego, wniosku o zawarcie ugody, wniosku zapowiadającego wniesienie odwołania, odwołania, wniosku o dopuszczenie możliwości skorzystania z nadzwyczajnych środków odwoławczych oraz nadzwyczajnych środków odwoławczych. Opłaty sądowe muszą zostać uiszczone najpóźniej w terminie wyznaczonym przez sąd w nakazie zapłaty dotyczącym opłat sądowych. Sąd może w nakazie pouczyć stronę o konsekwencjach nieuiszczenia opłat sądowych. Opłaty sądowe muszą również zostać uiszczone z tytułu wydania wszelkiego rodzaju orzeczeń przez sądy wszystkich instancji.

Jeżeli opłata sądowa z tytułu złożenia wniosku nie zostanie uiszczona w wyznaczonym terminie i jeżeli nie wystąpiły żadne okoliczności uzasadniające możliwość zwolnienia z takiej opłaty lub jej odroczenia bądź rozłożenia na raty, wniosek uznaje się za wycofany. Kosztami postępowania sądowego zostaje obciążona strona, która przegrała sprawę. Zwrot wydatków poniesionych przez pełnomocników będących adwokatami w związku z udziałem w postępowaniu sądowym oraz wysokość ich honorarium ustala się zgodnie z ustawą o opłatach za czynności adwokackie (Zakon o odvetniški tarifi). Koszty usług adwokatów stanowią sumę elementów wynagrodzenia, do których otrzymania są oni uprawnieni z tytułu świadczonych usług i poniesionych wydatków. Koszty usług adwokata należy uiścić po wywiązaniu się przez danego adwokata ze wszystkich zobowiązań spoczywających na nim na mocy umowy o pełnomocnictwie zawartej między danym adwokatem a stroną lub osobą korzystającą z jego usług. Jeżeli adwokat świadczy usługi w ramach postępowania sądowego, obowiązek pokrycia takich kosztów powstaje w momencie wydania postanowienia w sprawie kosztów postępowania. Przed zakończeniem postępowania adwokat może zażądać od strony uiszczenia odpowiedniej płatności zaliczkowej na poczet już należnego wynagrodzenia oraz poniesionych i przyszłych kosztów. Strona musi otrzymać pokwitowanie potwierdzające wpłatę zaliczki. Adwokat może zażądać zapłaty wynagrodzenia i pokrycia poniesionych wydatków wyłącznie na podstawie szczegółowej faktury wystawionej stronie.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Strony mogą wystąpić z wnioskiem o przyznanie pomocy prawnej, który zostanie uwzględniony, jeżeli spełniają warunki określone w ustawie o bezpłatnej pomocy prawnej (Zakon o brezplačni pravni pomoči, ZBPP). Dodatkowe informacje na ten temat można uzyskać w sekcji poświęconej pomocy prawnej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew uznaje się za wniesiony po jego otrzymaniu przez właściwy sąd. Jeżeli pozew został wysłany listem poleconym lub telegramem, datę stempla pocztowego uznaje się za datę doręczenia pozwu do sądu, do którego jest on skierowany. Powód nie otrzymuje automatycznie potwierdzenia wniesienia pozwu do sądu. Jeżeli pozew został doręczony do skrzynki pocztowej sądu, za datę doręczenia pozwu do sądu, do którego jest on skierowany, uznaje się datę jego doręczenia do tej skrzynki pocztowej.

Ustawa o wnioskach elektronicznych (Zakon za vloge v elektronski obliki) stanowi, że wnioski elektroniczne należy przysyłać do systemu informacyjnego drogą elektroniczną. W takim przypadku za datę doręczenia wniosku do sądu, do którego jest on skierowany, uznaje się datę zarejestrowania w systemie informacyjnym. System informacyjny automatycznie wygeneruje potwierdzenie otrzymania wniosku i prześle je wnioskodawcy.

Należy podkreślić, że pomimo obowiązujących przepisów wniesienie pozwu w sprawach cywilnych i handlowych drogą elektroniczną jest obecnie niemożliwe, z wyjątkiem postępowania dotyczącego wpisu w rejestrze nieruchomości, postępowania w związku z niewypłacalnością i postępowania egzekucyjnego.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawienia się w sądzie)?

W przypadku wyznaczenia terminów zawitych na podjęcie czynności sąd doręcza stronie ostrzeżenie na piśmie i załącza do niego pouczenie o konsekwencjach, jakie strona będzie musiała ponieść, jeżeli nie zastosuje się do poleceń sądu.

Powiązane strony

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Ostatnia aktualizacja: 16/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Słowacja

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Odpowiedź na to pytanie znajduje się również w sekcji „Alternatywne metody rozwiązywania sporów – Słowacja”.

Nie wszystkie spory muszą być rozstrzygane na drodze sądowej. Strony powinny najpierw spróbować polubownie rozwiązać spór i znaleźć kompromis zadowolający obie strony. Innym sposobem jest rozwiązanie sporu przez mediację. Mediacja jest postępowaniem pozasądowym, w toku którego uczestnicy rozwiązują powstały między nimi spór wynikający ze stosunków umownych lub innych stosunków prawnych przy pomocy mediatora. Zaleca się, by strony kierowały sprawę do sądu po wyczerpaniu wszystkich alternatywnych metod rozwiązywania sporów lub wówczas, gdy celem jest dokładne określenie sytuacji stron, ich praw i wzajemnej odpowiedzialności.

Pod pewnymi warunkami określonymi w ustawie o arbitrażu (zákon o rozhodcovskom konaní), z późniejszymi zmianami, sąd arbitrażowy może orzekać w sprawach dotyczących:

a) sporów majątkowych, które wynikają ze stosunków handlowych i cywilnoprawnych w wymiarze krajowym i międzynarodowym, jeżeli miejsce arbitrażu znajduje się w Republice Słowackiej;

b) uznawania i wykonywania wyroków krajowych i zagranicznych sądów polubownych w Republice Słowackiej.

Jeżeli zgodnie z ustawą o arbitrażu dany rodzaj sporu będący przedmiotem postępowania sądowego nie jest wyłączony z jej zakresu stosowania, strony postępowania mogą uzgodnić na drodze sądowej lub pozasądowej, że skierują spór do arbitrażu. Takie uzgodnienie musi obejmować umowę o arbitraż. Tego rodzaju umowa, jeżeli zostanie doręczona do sądu, powoduje cofnięcie pozwu i oznacza, że powód wyraża na to zgodę zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego (Civilný sporový poriadok, CSP).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego uprawnienie ulega przedawnieniu, jeżeli nie zostało wykonane w terminie przewidzianym w prawie. Terminy na wytoczenie powództwa są różne w zależności od sprawy.

Ustawowe terminy przedawnienia są określone w prawie. Ogólny termin przedawnienia wynosi trzy lata i rozpoczyna bieg w momencie powstania możliwości wykonania uprawnienia.

Sąd może stwierdzić przedawnienie uprawnienia wyłącznie na wniosek dłużnika. Jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia, wierzyciel nie może zrealizować takiego uprawnienia.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. sekcja „Jurysdykcja – Słowacja”.

Kompetencje sądów do rozpoznawania określonych spraw określają przepisy Unii Europejskiej (rozporządzenia), międzynarodowe konwencje wielostronne lub dwustronne lub, w ich braku, prawo krajowe regulujące kwestię kolizji przepisów.

Przepisy regulujące jurysdykcję sądów słowackich są określone na szczeblu krajowym w ustawie nr 97/1963 o prawie prywatnym międzynarodowym i procesowym (Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom). Zgodnie z podstawową zasadą sądy słowackie mają jurysdykcję w danej sprawie, jeżeli osoba, przeciwko której skierowano wniosek (pozew), ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Republiki Słowackiej lub, w przypadku praw majątkowych, jeżeli posiada majątek w tym kraju. Kolejne przepisy określają przesłanki stwierdzenia jurysdykcji sądów słowackich. W stosunkach umownych strony mogą ustalić jurysdykcję w drodze umowy. W niektórych sprawach sądy słowackie mają właściwość wyłączną, np. w postępowaniu w przedmiocie praw rzeczowych na nieruchomości lub wynajmu nieruchomości, która znajduje się na terytorium Republiki Słowackiej, lub w postępowaniu w przedmiocie rejestracji lub ważności patentów, znaków handlowych, wzorów i innych praw.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. sekcja „Jurysdykcja – Słowacja”.

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego sądem właściwym do rozpatrzenia sprawy jest sąd powszechny właściwy dla strony, przeciwko której wytoczono powództwo (pozwanego), chyba że prawo stanowi inaczej. Sądem powszechnym właściwym dla osoby fizycznej jest sąd właściwy dla jej miejsca stałego zamieszkania, a jeżeli nie ma ona stałego miejsca zamieszkania – dla miejsca pobytu; sądem powszechnym właściwym dla osoby prawnej jest sąd właściwy dla miejsca jej siedziby, a w przypadku zagranicznej osoby prawnej – sąd właściwy dla miejsca siedziby jednostki organizacyjnej tej osoby prawnej. Sądem powszechnym właściwym dla państwa jest sąd właściwy dla miejsca, w którym zaszła okoliczność, na podstawie której powstało prawo będące przedmiotem roszczenia. Sądem powszechnym w sprawach handlowych jest sąd właściwy dla miejsca siedziby powoda, a jeżeli nie ma on siedziby – sąd właściwy dla miejsca prowadzenia przez niego działalności. Jeżeli powód nie ma miejsca prowadzenia działalności, właściwym sądem powszechnym będzie sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. sekcja „Jurysdykcja – Słowacja”.

Podstawową zasadę określania właściwości rzeczowej określono w § 12 kodeksu postępowania cywilnego. W pierwszej instancji sądem właściwym jest zasadniczo sąd rejonowy (*okresný súd*). Sąd okręgowy (*krajský súd*) jest sądem pierwszej instancji wyłącznie w niektórych przypadkach, np. w przypadku sporów dotyczących państwa trzeciego lub osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych, jeżeli spory takie wchodzą w zakres jurysdykcji sądów Republiki Słowackiej. Ustawa nr 371/2004 o siedzibach i rejonach sądów w Republice Słowackiej (Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky) reguluje właściwość sądów rejestrowych, sądów upadłościowych i sądów układowych, sądów ds. weksli i czeków, sądów rozpoznających sprawy dotyczące ochrony przedmiotów własności przemysłowej i ochrony przed nieuczciwą konkurencją, sądów rozpoznających sprawy dotyczące transakcji giełdowych, sądów rozpoznających sprawy związane z opieką nad małoletnimi oraz sądów odpowiedzialnych za pomoc prawną dla osób, które doświadczają trudności finansowych.

Wartość przedmiotu sporu nie ma wpływu na to, który sąd Republiki Słowackiej jest właściwy do rozpoznania danej sprawy.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

W Republice Słowackiej nie istnieje przymus adwokacki w postępowaniu cywilnym.

Prawo zezwala na korzystanie z usług adwokata w wybranych rodzajach postępowań, np. w sprawach dotyczących upadłości, ochrony konkurencji, nieuczciwej konkurencji, praw własności intelektualnej oraz w postępowaniach w sprawie nadzwyczajnych środków zaskarżenia (§ 420 kodeksu postępowania cywilnego procesowego).

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Zgodnie z przepisami § 125 kodeksu postępowania cywilnego pozew można wnieść wyłącznie na piśmie, w formie papierowej lub elektronicznej. Pozew złożony w formie elektronicznej należy następnie dostarczyć w formie papierowej w ciągu dziesięciu dni – w przeciwnym razie zostanie on odrzucony. Pozew złożony w formie papierowej należy dostarczyć w odpowiedniej liczbie egzemplarzy.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Ze względu na zasadę równości stron w postępowaniu cywilnym pozew nie musi zostać wniesiony w języku słowackim. Strony mają prawo do występowania przed sądem we własnym języku ojczystym lub w innym języku, który rozumieją. Sąd ma obowiązek zapewnić stronom jednakową możliwość wykonywania ich praw, tj. również tłumaczenie pisemne i ustne. Pozew można złożyć na piśmie, w formie papierowej lub elektronicznej.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Nie istnieją przewidziane prawem formularze służące do wnoszenia pozwu (wniosku o wszczęcie postępowania).

Ogólne wymogi określono w § 127 kodeksu postępowania cywilnego procesowego. Pozew musi być podpisany i wyraźnie wskazywać, do którego sądu jest kierowany, kto go składa, jakiej sprawy dotyczy i jakie jest żądanie pozwu. Pozew należy złożyć w wymaganej liczbie egzemplarzy wraz z wymaganą liczbą załączników, tak aby jeden egzemplarz pozostał w sądzie i każda ze stron otrzymała jeden egzemplarz wraz z wymaganymi załącznikami. Jeżeli strona nie złoży wymaganej liczby egzemplarzy i załączników, sąd wykona kopie na koszt tej strony. Jeżeli pozew dotyczy zawisłej sprawy, w wymaganych danych należy wskazać sygnaturę tej sprawy.

Poza wymogami ogólnymi w pozwie należy wskazać imiona i nazwiska oraz – w miarę możliwości – daty urodzenia, numery telefonów i adresy zamieszkania stron lub ich pełnomocników, informacje na temat państw, których są obywatelami, wierny opis najważniejszych faktów i dowodów, na których opiera się powód, jak również żądanie pozwu. Jeżeli stroną jest osoba prawna, w pozwie należy wskazać jej nazwę lub firmę, siedzibę i numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany. Jeżeli stroną jest podmiot zagraniczny, do pozwu należy załączyć wyciąg z rejestru lub innej ewidencji, w której podmiot ten figuruje. Jeżeli stroną jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, w pozwie należy wskazać firmę jej przedsiębiorstwa, siedzibę oraz numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany. Jeżeli stroną jest państwo, w pozwie należy wskazać to państwo i właściwy organ państwowy, który będzie je reprezentował.

Aby zwiększyć elastyczność postępowania sądowego i wesprzeć strony postępowania, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Słowackiej (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) zamieszczono przykłady (formularze) wybranych pism wszczynających postępowanie.

Formularz taki można pobrać i wypełnić. W formularzu wyraźnie wskazano, które pozycje powód musi wypełnić. Wypełniony formularz można wysłać bez

podpisu lub z kwalifikowanym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy użyciu kwalifikowanego certyfikatu. Jeżeli powód wysłał pozew bez kwalifikowanego podpisu elektronicznego, musi go uzupełnić pozewem w formie papierowej.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Wniesienie pozwu podlega opłacie sądowej. Opłatę sądową uiszcza strona wnosząca pozew (powód), chyba że została zwolniona z opłaty sądowej na swój wniosek lub jeżeli jest zwolniona z opłat z mocy prawa. Wysokość opłaty jest określona w sądowej taryfie opłat, która stanowi załącznik do ustawy nr 71/1992 o opłatach sądowych i opłacie za wyciąg z rejestru karnego (Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov). Wysokość opłaty określona jest w taryfie opłat jako wartość procentowa podstawy opłaty lub jako kwota ryczałtowa. Opłatę sądową należy uiścić w momencie wnoszenia pozwu. Jeżeli opłata sądowa nie została uiszczona we właściwym czasie, tj. w momencie składania pisma wszczynającego postępowanie, sąd wezwie właściwą stronę do uiszczenia opłaty w wyznaczonym przez sąd terminie, który zwykle wynosi dziesięć dni od doręczenia wezwania; jeżeli opłata ta nie zostanie wniesiona w terminie mimo wezwania, sąd zawiesi postępowanie. Strona, która ma uiścić opłatę, musi zostać pouczona o skutkach niewniesienia opłaty.

W Republice Słowackiej nie ma przymusu adwokackiego w postępowaniu cywilnym.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Zob. sekcja „Pomoc prawna – Słowacja”.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Powództwo uznaje się za wytoczone w dniu, w którym pozew został wniesiony do sądu. Sąd wyda powodowi potwierdzenie wytoczenia powództwa i zarejestrowania go w rejestrze sądowym.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Sąd wzywa strony do uzupełnienia lub poprawienia nieprawidłowego, niepełnego lub niezrozumiałego pozwu w określonym przez sąd terminie, który nie może być jednak krótszy niż dziesięć dni. Inne pisma, które nie zawierają danych wymaganych do wszczęcia postępowania i które nie zostaną należycie poprawione lub uzupełnione, zostaną odrzucone przez sąd.

Strony i ich pełnomocnicy mają prawo wglądu w sądowe akta sprawy i sporządzania wyciągów, kopii i kserokopii tych akt bądź mogą zwrócić się do sądu o sporządzenie kserokopii tych akt na swój koszt.

Przed rozpoczęciem rozprawy sąd doręczy pismo wszczynające postępowanie (pозew) pozwanemu wraz z odpisem pozwu i załącznikami. Doręczenie odbywa się osobiście, a strony muszą otrzymać odpowiednie pouczenie. Sąd bezzwłocznie prześle powodowi odpowiedź pozwanego. Jeżeli wymagają tego charakter lub okoliczności sprawy, sąd może, w drodze postanowienia, zobowiązać pozwanego do sformułowania odpowiedzi na piśmie, a jeżeli nie uznaje on roszczenia w pełni, do wskazania w odpowiedzi tych faktów, które mają decydujące znaczenie dla jego obrony, załączenia dokumentów, które kwestionuje, oraz wskazania dowodów potwierdzających jego twierdzenia. Sąd wyznacza termin wniesienia odpowiedzi.

Sąd wyznacza rozprawę w celu rozpoznania danej sprawy i wzywa strony i innych uczestników, których obecność jest wymagana, do stawienia się na tej rozprawie, chyba że kodeks postępowania cywilnego lub inny przepis szczególny stanowią inaczej.

Ostatnia aktualizacja: 14/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Finlandia

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Niekiedy skorzystanie z alternatywnych metod rozwiązywania sporów może okazać się lepszym rozwiązaniem. Zob. „Alternatywne metody rozwiązywania sporów”.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

W zależności od rodzaju powództwa zastosowanie mają różne terminy. Aby uzyskać dodatkowe informacje na temat terminów, należy skontaktować się z adwokatem lub biurem pomocy prawnej (*oikeusaputoimisto*).

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Zob. „Jurysdykcja”.

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Zob. „Jurysdykcja – Finlandia”.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Zob. „Jurysdykcja – Finlandia”.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Osoby fizyczne mogą wnieść dowolne powództwo cywilne do sądu bez korzystania z usług adwokata. W bardziej złożonych sprawach skorzystanie z usług adwokata może okazać się korzystne dla strony.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Punktami pierwszego kontaktu są sekretariaty sądów.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Postępowania przed sądami fińskimi są prowadzone w języku fińskim lub szwedzkim. Pozew należy sporządzić na piśmie, zazwyczaj w języku fińskim. Na Wyspach Alandzkich należy używać języka szwedzkiego. Obywatele Finlandii, Islandii, Norwegii, Szwecji i Danii mogą w razie konieczności posługiwać się swoimi językami ojczystymi. Pozew można również przesłać faksem lub pocztą elektroniczną. W niektórych rodzajach postępowań możliwe jest również automatyczne przetwarzanie pism procesowych. Zob. „Automatyczne przetwarzanie – Finlandia”.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Nie są dostępne żadne formularze. W składanym pozwie należy wyraźnie określić roszczenia, których powód zamierza dochodzić przed sądem, oraz ich podstawy. Co do zasady powód powinien dołączyć do pozwu wszelkie umowy, zobowiązania lub inne dowody pisemne, na których zamierza się oprzeć.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Po zakończeniu sprawy sąd pobierze opłatę za jej rozpoznanie. Wysokość opłaty jest uzależniona od tego, na którym etapie postępowania zostało wydane orzeczenie. Niektóre sprawy mogą zostać rozstrzygnięte w oparciu o same dowody z dokumentów. Do rozpoznania większości spraw konieczne jest jednak przeprowadzenie rozprawy. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie internetowej <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/charges/chargescollectedbycourts.html>.

Wysokość honorarium adwokackiego i terminy, w jakich należy je uregulować, są przedmiotem umowy i nie obowiązują żadne przepisy szczególne w tym zakresie.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Możliwość ubiegania się o przyznanie pomocy prawnej zależy od poziomu uzyskiwanych dochodów. Z pomocy prawnej nie można skorzystać w postępowaniach dotyczących kwestii błahych. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie internetowej <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Za datę wszczęcia postępowania uznaje się datę wpływu pozwu do sądu. Na wniosek strony sąd może przesłać potwierdzenie otrzymania pozwu. Sąd nie wydaje potwierdzenia, że powództwo zostało wniesione do sądu w prawidłowy sposób.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Sąd na bieżąco przekazuje zainteresowanym stronom informacje na temat przebiegu postępowania oraz przedstawia orientacyjny harmonogram dalszych czynności procesowych. W razie potrzeby można skontaktować się z sądem, aby uzyskać informacje o przebiegu postępowania.

Ostatnia aktualizacja: 08/02/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Tryb postępowania - Szwecja

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Lepszym rozwiązaniem może być zastosowanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów, takich jak [mediacja](#).

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

W niektórych przypadkach obowiązują przepisy stanowiące, że sprawę należy wnieść w określonym terminie; w przeciwnym razie może być za późno na przykład na żądanie spłaty długu. Termin na wniesienie sprawy do sądu jest różny i zależy od rodzaju danej sprawy. Odpowiedzi na pytania dotyczące terminu na wniesienie sprawy można uzyskać na przykład od doradców prawnych lub doradców ds. konsumenckich.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Informacje na temat właściwości sądów znajdują się [tutaj](#).

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Miejsce naszego zamieszkania, miejsce zamieszkania strony przeciwnej oraz inne czynniki mogą mieć znaczenie dla kwestii, gdzie należy wnieść sprawę. Więcej informacji można znaleźć [tutaj](#).

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Przy określaniu rodzaju sądu, do którego należy wnieść sprawę, znaczenie może mieć charakter sprawy, wartość przedmiotu sporu oraz inne okoliczności. Więcej informacji można znaleźć [tutaj](#).

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Osoby fizyczne mogą wnieść sprawę do sądu z własnej inicjatywy. Nie istnieje zatem w Szwecji przymus adwokacki. Nie istnieje także monopol adwokacki w tym sensie, że pełnomocnikiem procesowym lub doradcą musi być adwokat.

Podsumowując, istnieje możliwość wytoczenia powództwa osobiście bez korzystania z usług adwokata.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew należy złożyć w sądzie. Można go złożyć w sekretariacie sądu, wrzucić do skrzynki pocztowej sądu, przekazać urzędnikowi sądowemu lub przesłać pocztą na adres sądu.

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

W Szwecji językiem postępowania sądowego jest język szwedzki. Pozew należy zatem sporządzić w języku szwedzkim. Jeżeli złożony dokument został sporządzony w innym języku, w niektórych przypadkach sąd może jednak nakazać stronie przedstawienie jego tłumaczenia. W niektórych wyjątkowych okolicznościach sąd może sam zapewnić tłumaczenie.

Pozew musi zostać złożony na piśmie i opatrzony własnoręcznym podpisem. Jeżeli nie zostanie on własnoręcznie podpisany, tylko przesłany na przykład faksem lub pocztą elektroniczną, sąd musi nakazać złożenie potwierdzenia w postaci podpisanego oryginału dokumentu. Jeżeli potwierdzenie takie nie wpłynie do sądu, pozew zostanie odrzucony.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

Nie istnieją żadne wymogi dotyczące formularzy, na których można wnieść pozew. Istnieje formularz pozwu w sprawach cywilnych, z którego można korzystać niezależnie od wartości przedmiotu sporu w danej sprawie. Formularz jest dostępny na stronie internetowej szwedzkiego Krajowego Urzędu Sądownictwa (Domstolsverket) w [języku szwedzkim](#) i w [języku angielskim](#).

Pozew musi zawierać informacje na temat stron, żądania, informacje dotyczące przedstawianych dowodów oraz faktów, które poszczególne dowody mają potwierdzać, a także informacje dotyczące okoliczności wskazujące na właściwość danego sądu do rozpatrywania danej sprawy.

Wraz z pozwem należy złożyć pisemne dowody przywoływane w pozwie.

Jeżeli pozew będzie niekompletny, sąd musi zażądać przedstawienia dodatkowych informacji. W przypadku nieuzupełnienia stwierdzonych braków pozew zostanie odrzucony.

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Przy składaniu pozwów w sprawach cywilnych konieczne jest uiszczenie opłaty za wniesienie powództwa. Opłatę uiszcza się na rzecz sądu rejonowego (*tingsrätt*) w momencie złożenia pozwu. Opłata ta wynosi obecnie 450 SEK (około 50 EUR). W przypadku nieuiszczenia opłaty za wniesienie powództwa sąd wystosuje wezwanie do dokonania płatności. Jeżeli mimo to opłata nie zostanie wniesiona, pozew zostanie odrzucony.

Kwestia płatności honorarium adwokackiego jest regulowana między klientem a adwokatem. Zwykłą praktyką jest żądanie wypłaty pewnej zaliczki z góry i późniejsze wystawianie faktury za wykonaną pracę. Sprawy, w których przyznano pomoc prawną, regulują przepisy szczególne.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Informacje można znaleźć tutaj.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

W Szwecji sprawę uznaje się za wniesioną w dniu wpłynięcia pozwu do sądu. Za datę wpłynięcia pozwu do sądu uznaje się dzień, w którym dokumenty lub zawiadomienie o opłaconej przesyłce pocztowej zawierającej dokumenty wpłynęło do sądu lub zostanie dostarczone odpowiedniemu urzędnikowi sądowemu. Jeżeli można uznać, że dokument lub zawiadomienie pocztowe zostało w danym dniu złożone w sekretariacie sądu lub przekazane zostało do sądu z urzędu pocztowego, za dzień wpłynięcia uznaje się ten właśnie dzień, o ile dokument lub zawiadomienie trafi do rąk odpowiedniego urzędnika sądowego w następnym dniu roboczym.

Prawidłowe wniesienie sprawy do sądu nie powoduje automatycznego przesłania potwierdzenia na ten temat. Informacje takie można jednak uzyskać, kontaktując się z sądem na przykład drogą telefoniczną.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Zgodnie z przepisami szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (rättegångsbalken) sąd powinien niezwłocznie sporządzić harmonogram rozpatrzenia sprawy. W przypadku niektórych spraw może się jednak zdarzyć, że sporządzenie harmonogramu będzie bezcelowe. W większości spraw do czasu otrzymania odpowiedzi na pozew brak jest podstaw do sporządzenia takiego harmonogramu.

Zawsze istnieje możliwość uzyskania od sądu informacji, np. przez telefon, na temat dalszych etapów postępowania.

Łącza do powiązanych stron internetowych

 [Ministerstwo Sprawiedliwości \(Justitiedepartementet\)](#)

 [Szwedzki Krajowy Urząd Sądownictwa](#)

 [Szwedzka Krajowa Rada Podatkowa \(Riksskatteverket\)](#)

Ostatnia aktualizacja: 17/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.